

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA
KATEDRA GEOGRAFIE

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Katolické misie – geografická analýza
Catholic Missions – Geographical Analysis

Autor: Bc. Zdeňka Picková

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph. D.

OLMOUC 2012

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci řešila sama a uvedla jsem veškerou použitou literaturu.

V Olomouci, dne 31. 12. 2012

Podpis

Na tomto místě bych chtěla velmi poděkovat svému vedoucímu diplomové práce RNDr. Miloši Fňukalovi, Ph. D., za jeho trpělivost a cenné rady k vypracování práce. Dále bych chtěla poděkovat rodině za podporu a umožnění studia.

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Zdeňka PICKOVÁ**
Osobní číslo: **R100731**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obory: **Učitelství geografie pro střední školy**
Historie
Název tématu: **Katolické misie - geografická analýza**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y   p r o   v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je komplexní charakteristika katolických misí v historické retrospektivě od roku 1900 s důrazem na prostorové aspekty jejich činnosti (původ misionářů, misijní území a jejich změny). Samostatná kapitola bude věnována českému podílu na katolických misiích.

Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Rozsah pracovní zprávy: 20 000 - 24 000 slov
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

Knižní zdroje:

Ambros, Pavel: *Církev, kultura, společnost, misie*. Olomouc 2002.

Bosch, David J.: *Dynamika kresťanskej misie*. Praha 2010.

Martinek, Michael: *Křesťané v zemi Indiánů*. Středokluky 2007.

Říčan, Daniel: *David Zeisberger - apoštol indiánů*. Suchdol nad Odrou 2008.

Janoušek, Hroznata František: *Čeští kněží - misionáři v Nebrasce*. Rosice 2007.

Časopisy:

Katolický týdeník

Mladý misionár

Internetové zdroje:

Papežská misijní díla: <http://www.misijnidila.cz/>

Česká provincie Tovaryšstva ježíšova: <http://www.jesuit.cz/>

Katolická církev v České republice: <http://www.cirkev.cz/>

Katolík: <http://www.katolik.cz/>

Misie: <http://afis.byl.cz/default.htm>

Misie: <http://www.misie.sk/>

Primární prameny a statistické zdroje

Vedoucí diplomové práce: **RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **30. listopadu 2010**

Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2012**

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.

děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.

vedoucí katedry

V Olomouci dne 30. listopadu 2010

Obsah

OBSAH	1
2 CÍLE PRÁCE	3
3 METODY ZPRACOVÁNÍ	4
4 MISIE JAKO PŘEDMĚT ZÁJMU RELIGIÓZNÍ GEOGRAFIE	5
5 CHARAKTERISTIKA MISIE KATOLICKÉ CÍRKVE	11
5.1 POSLÁNÍ MISÍ A JEJICH NÁBOŽENSKÝ VÝZNAM	16
5.2 ENCYKLIKY OVLIVŇUJÍCÍ MISIE VE 20. STOLETÍ.....	21
5.3 MISIJNÍ PŘÍSTUPY V PRŮBĚHU DĚJIN	26
6 MISIE DO ROKU 1900	29
6.1 HISTORICKÝ VÝVOJ MISÍ DO ROKU 1900.....	29
6.2 GEOGRAFICKÉ VYMEZENÍ MISÍ DO ROKU 1900	40
7 MISIJNÍ ÚSILÍ KATOLICKÉ CÍRKVE VE 20. STOLETÍ	54
7.1 VÝVOJ MISÍ VE 20. STOLETÍ	55
7.2 GEOGRAFICKÉ ROZMÍSTĚNÍ MISÍ VE 20. STOLETÍ	69
7.2.1 <i>Misie v Africe</i>	78
7.2.2 <i>Misie v Asii</i>	81
7.2.3 <i>Misie v Severní a Latinské Americe</i>	85
7.2.4 <i>Misie v Austrálii a Oceánii</i>	88
8 AKTUÁLNOST MISÍ VE 21. STOLETÍ	89
8.1 MISIE VE TŘETÍM TISÍCILETÍ.....	89
8.2 SOUČASNÝ NÁHLED NA MISIE	105
10 ZÁVĚR	107
11 SUMMARY	108
12 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	109
13 SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ	114

1 Úvod

Misie katolické církve jsou fenoménem, který provází lidstvo již od počátku letopočtu, neboť v té době žili první šířitelé křesťanské víry, kteří si vzali k srdci přikázání jejího zakladatele, že mají šířit víru ke všem národům až na konec Země. Bylo napsáno mnoho publikací, které se týkaly katolických misí a dobrodružných výprav, kterých se misionáři účastnili, všechny se ale povětšinou týkaly misí v 16. až 19. století. Mnohé publikace se také zabývají misiemi prvotních evangelistů, ale jen několik málo knih, vydaných v českém jazyce, se týká misí 20. století. Mezi tato díla patří publikace autorů Jana Dolisty, Františka Plannera, Pavla Černého nebo Pavla Ambrose. Ze zahraničních autorů byli přeloženi David Bosch nebo John York. Někteří z těchto autorů misie ve svých publikacích pouze zmiňují a nevěnují jim dostatek prostoru. Informace o misiích ve 20. století jsou uváděny také na webových stránkách jednotlivých misijních organizací zaštitěných Vatikánem, v misijních časopisech, na webových stránkách biskupských konfederací nebo v informačních brožurách kongregací zabývajících se misiemi. Tato skutečnost byla jedním z důvodů, proč bylo autorem zvoleno právě toto téma pro zpracování do diplomové práce.

Dalším důvodem pro výběr tohoto tématu byla jeho aktuálnost. Ve 20. století řešili křesťanští autoři, zda mají misie v moderním světě ještě své opodstatnění, či zda už mají své poslání za sebou. Odpovědí katolické církve bylo, že misie jsou stále aktuální, ba co víc, že jsou pro začínající 21. století důležitější než kdykoliv předtím. Naproti tomu stojí názory, které tvrdí, že misijní činnost měla skočit už dávno, nebo, že vůbec ani neměla začít. Proti misijní činnosti se vymezují také antropologové a etnologové, kterým se nelíbí vymazávání nativních etnik z mapy světa jejich evangelizováním. Proti misiím se staví i řada cestovatelů, sociologů, i lidé z řad široké veřejnosti, kteří zastávají diverzitu světa proti globalizaci, kterou s sebou misionáři na nová území přináší. Katolická církev se hájí tím, že metody misionářů se oproti předchozím staletím o mnoho změnila. Papeži ve svých encyklikách podporují zachování co nejvíce prvků z nativních kultur, které nejsou v rozporu s křesťanskou morálkou. Na druhou stranu jakýkoliv zásah do dané kultury se pak projeví v mnoha, často nečekaných, aspektech. Mimo jiné se katolíci také hájí novodobým humanitárním rozměrem misijního poslání. Je však nevyvratitelné, že počet misijních stanic roste, zejména v rozvojovém světě, na který se *misie ad gentes* zaměřují. Současný papež Benedikt XVI. mezi priority církve nově zařadil také reevangelizaci oblastí, které od katolické víry odpadly.

2 Cíle práce

Hlavním cílem této práce je analyzovat misie katolické církve v průběhu dějin, se zaměřením se na období po roce 1900 do současnosti. Jádrem bude charakteristika a reflektování vývoje katolických misí ve 20. století.

Práce se zaměřuje na geografické aspekty misijní činnosti, což znamená prostorové rozmístění misí – odkud jsou misie vysílány, kam směřují nebo kdo je vysílá. V souvislosti s tím dojde v práci také k identifikaci území, kam byly misie vysílány ve 20. století a jak se tato skutečnost změnila.

Dalším cílem práce je provést komparaci misijního úsilí církve ve 20. století s obdobím největšího rozkvětu misí, což znamená 16. – 18. stoletím. S tímto souvisí také cíl provést začlenění misie do dějinného kontextu a odvodit proměnné, které měly vliv na šíření víry v dané době.

Dílním cílem práce je také ověření kauzality papežských encyklik a nařízení na charakter a četnost misí. Tento jev bude zkoumán zejména ve 20. století, kdy bylo vydáno mnoho misijních encyklik. Za další bude zhodnocen vliv Druhého Vatikánského koncilu.

V neposlední řadě je cílem této práce zhodnotit důsledky katolické misijní činnosti, jejich vliv na obyvatelstvo, kulturu a myšlení.

3 Metody zpracování

Výzkumnou otázkou této práce je kauzalita geografického rozmístění misijní činnosti ve světě a aspektů, které jej ovlivňují. Jako teoretický podklad byly vzaty publikace českých a zahraničních autorů, které se týkaly misiologie, teologie a religionistiky. Z tištěných zdrojů byla dále použita periodika zabývající se misiemi a články o misiích z odborných časopisů. Doplňkovým zdrojem byly také přednášky k předmětu Religiózní geografie, který se vyučuje na Katedře geografie Univerzity Palackého v Olomouci.

Vzhledem k tomu, že část tématu přesahuje do současné doby, tak byla využita také data na webových stránkách. Nejpodstatnější informace k této práci byly k nalezení na internetovém portálu vatikánské Agentury Fides, která každoročně při příležitosti Misijní neděle vydává statistiku týkající se katolické církve, která v sobě zahrnuje mimo jiné počty věřících, počty kněží, biskupů nebo misionářů: Agenzia Fides: www.fides.org/eng/missionari/index.html. Dále byly použity převzaté statistiky ze stránek české pobočky organizace Papežská misijní díla: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio: <http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2009/>

Pro získání potřebných informací o misijním dění v církvi byly použity misijní encykliky papežů 20. století, které jsou dostupné na stránkách vatikánské knihovny. Dále bylo čerpáno z internetových stránek jednotlivých misijních institucí, biskupství nebo biskupských konferencí. Vzhledem k rozsahu práce byla používána povětšinou data, která se týkala celých kontinentů.

Pro vytváření grafů byl použit program MS Excel a některé obrazové dokumenty byly upraveny v programu Paint nebo CorelDRAW Graphisc. Názvy misijních dokumentů jsou používány v původním latinském přepisu.

4 Misie jako předmět zájmu religiózní geografie

Religiózní geografie patří do oblasti zájmu socioekonomické geografie, ale určitými aspekty zasahuje i do fyzické geografie. V užším slova smyslu zkoumá projevy určitých kultů, jejich vliv na obyvatelstvo, hospodářství, sídla a doprovodné náboženské stavby se symboly na určitém území. V širším slova smyslu je nedílnou součástí kulturní geografie a zasahuje do mnoha dalších vědeckých disciplín. Jejím cílem je také mimo jiné popsat, analyzovat a vysvětlit důvody šíření a přenosu religiózních myšlenek v prostoru a identifikovat jejich případnou transformaci a inovaci. Obecně se věnuje náboženství, jeho funkcím a typologii. Vzhledem k vývoji ve 20. století se předpokládalo, že fenomén náboženství a víry ve vyšší nadpřirozenou podstatu postupem času vymizí. Tento přístup byl prosazován zejména v 60. a 70. letech, ale již v 90. letech se ukázalo, že trend bude spíše opačný a náboženství nadále tvoří důležitou složku života lidí.¹

Religiózní geografie zkoumá také roli religii při vytváření lidského vnímání světa a pozici člověka v něm. Religie znamená víru a zbožnost lidí, dodržování příkazů jednotlivých církví, uctívání kultů, atp. Je to vztah člověka a nadpřirozené podstaty. Religie se dělí na tři různé typy – primitivní kmenové systémy (přírodní náboženství), složitější národní či etnické systémy (etnické náboženství) a komplexní univerzální civilizační systémy (univerzální náboženství). Vychází z předpokladu, že víra existuje ve všech lidských kulturách a přirozeně se vyvíjí v čase. Náboženské systémy se také odlišují podle dogmatického a etického učení, podle sociální úrovně nebo podle rozmístění v krajině. Religiózní geografie se také zabývá rozmístěním objektů v prostoru, ať už horizontálně nebo vertikálně, a jeho geografickou podmíněností – vliv georeliéfu, podloží, dostupného stavebního materiálu, klimatických podmínek, atd. V rámci religiózní geografie se také vymezuje tzv. *geoteologie*, která se zabývá sociálními, kulturními a environmentálními vlivy konkrétních náboženství. Zahrnuje teologii s kosmologií a jejich interpretaci vesmíru a života, které se pak následně projevují na lidských institucích a dále určují jejich vztah k fyzické i socioekonomické geografii. Další charakteristikou oboru je také jeho zájem o transformaci prostředí v rámci jednotlivých religiózních systémů, evoluci těchto systémů, prostorovou organizaci nebo jejich geografické

---

¹ Havlíček, Tomáš: Religiózní krajina. Religiózní geografie. /online 2012/, < <http://www.religion-landscape.cz/?jaz=cz&stranka=religiozniGeografie&cesta=religi%C3%B3zn%C3%AD%20geografie> >

členění. Mezi sledované prostorové faktory patří míra rozšíření jednotlivého náboženství nebo kultu, jeho struktura a organizace v prostoru a způsob, jakým dochází k jeho rozšiřování.²

Historie odborného zájmu o religiózní geografii spadá do 17. století, ale prvopočátky lze nalézt již ve starověkém Řecku, kdy učenci řešili propojení vlivu prostředí a religii. V průběhu dějin zájem o tuto problematiku neustává, ale naopak je v každé dějinné epoše určitým stylem živá. Těsně po vzniku dnes nejrozšířenějšího náboženství – křesťanství – řeší prvotní evangelisté, zda je křesťanství vhodné pouze pro obyvatele Izraele nebo jestli se má šířit i za geografické hranice tohoto prostoru. V 16. a 17. století převládal církevně-teologický směr religiózní geografie a do této doby spadá také největší rozkvět misií. Na tento přístup navazovala tzv. *Fyzioteologická škola*, jejíž stoupenci hledali teologická vysvětlení pro veškeré prostorové jevy a vlivy Božího stvoření na Zemi. Zlomovým byla pro geografii religii filozofická škola Immanuela Kanta (1724 - 1804), která prosazovala vliv podnebí na vzhled, chování, priority a víru lidí. Dalo by se říci, že v tomto období se stala religiózní geografie samostatnou disciplínou.³

Navazující školy se odvíjí od Kantovy základní myšlenky. Dále existovaly *Religiózně-ekologická škola*, která aplikovala teorii, že přírodní a kulturní prostředí vytváří podmínky pro určité náboženství a jeho pojetí; *Teodeterministická škola*, která se zabývala naopak vlivem náboženství na krajinu; *Škola interdisciplinárního směru*, přístup *Geografie duchovního stavu* a v současné době vznikla také *Nová religiózní geografie*, která se zabývá studiem náboženských skupin v politickém a sociálním kontextu a také zkoumá různé identity, procesy a vývoj náboženských objektů. Nejprve byla celá tato vědní disciplína zařazovaná do kulturní geografie, později se vymezila a stála na pomezí kulturní a sociální geografie. Mezi obory, ze kterých čerpá, patří nejen teologie a religionistika, ale také sociologie, psychologie, historie, politologie a další.⁴

Celosvětově se religiózní geografii zabývá mnoho odborníků. Nejvýraznějším střediskem je GORABS (Geography of Religions and Belief Systems⁵), ve kterém působí geografové religii

---

² Mintálová, Tatiana: Geografie religii. In: Religiózní geografie, přednáška k předmětu. Univerzita Palackého v Olomouci 2008. Dostupné na: < http://geography.upol.cz/soubory/lide/fnukal/REGE/REGE_Mintalova.pdf>

³ Havlíček, Tomáš: Religiózní krajina. Religiózní geografie. /online 2012/, < <http://www.religion-landscape.cz/?jaz=cz&stranka=religiozniGeografie&cesta=religi%C3%B3zn%C3%AD%20geografie> >

⁴ Mintálová, Tatiana: Geografie religii. In: Religiózní geografie, přednáška k předmětu. Univerzita Palackého v Olomouci 2008. Dostupné na: < http://geography.upol.cz/soubory/lide/fnukal/REGE/REGE_Mintalova.pdf>

⁵ GORABS - Geography of Religions and Belief Systems. /online 2012/ < <http://www.gorabs.org/> >

ze Spojených Států Amerických. V Evropě se zájem o religiální geografii soustředí především do Německa, kde byla při Německé Geografické Společnosti v roce 1983 založena Arbeitskreis Religionsgeographie.⁶ Působí zde například profesor Reinhard Henkel a doktoři Thomas Schmitt a Edgar Wunder. V České republice je rozmístěno několik pracovišť. Největší existuje při katedře Sociální geografie a regionálního rozvoje na Karlově univerzitě v Praze, kde se výzkumem religiální geografie zabývá zejména doktor Tomáš Havlíček.⁷

V rámci této katedry existuje Centrum pro výzkum v kulturní a historické geografii. „Zaměřuje se na výzkum v oblasti kulturní a historické geografie, religiální geografie, environmentálních dějin a dějin geografie. A to především na otázky identit, dědictví a náboženství tak, jak přesahují zejména do tematických oblastí regionální geografie, výzkumu proměn krajiny a osídlení, institucionalizace a rozvoje regionů, geografického vzdělávání.“⁸ Zde působí mimo dr. Havlíčka také doktor Pavel Chromý, doktor Zdeněk Kučera, doktorka Dana Kučerová a další. Jedním z výstupů tohoto týmu bylo založení internetových stránek týkajících se religiální geografie, které se zaměřují na religiální krajinu České republiky a seznamují veřejnost s historií a základními pojmy, které se tohoto oboru týkají. Mimo Prahu se religiální geografii zabývá také Katedra Sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Ostravské univerzity, kde tento zájem zaštiťuje zejména profesor Vladimír Baar.⁹ V neposlední řadě je religiální geografie jedním ze předmětů studia také na Katedře geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Zde se tímto odvětvím zabývá doktor Miloš Fňukal, doktorka Tatiana Mintálová a magistr Miloslav Šerý ve stejnojmenném předmětu Religiální geografie.¹⁰

Religiální geografie přebírá mnoho termínů z teologie a religionistiky. V rámci této práce je hojně využíván pojem náboženství, které je charakterizováno jako „vzájemně propojená teologie se sociálním uspořádáním a formami vlastní fyzické existence lidí, zaměřená na přiblížení k dokonalosti náboženských vzorů.“ Náboženství určuje styl života i kodex chování lidí a zdůrazňuje svatou dimenzi lidského bytí. Církev pak značí organizovanou skupinu věřících jednotlivých vyznání, v České republice je však církev chápána pouze jako

⁶ Arbeitskreis Religionsgeographie in der Deutschen Gesellschaft für Geographie. /online 2012/, <<http://www.religionsgeographie.de/index.htm> >

⁷ Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. /online 2012/, <<http://www.natur.cuni.cz/geografie/socialni-geografie-a-regionalni-rozvoj> >

⁸ KUHIG – Centrum pro výzkum v kulturní a historické geografii. /online 2012/, <<http://web.natur.cuni.cz/ksgrrek/kuhig/> >

⁹ Katedra Sociální geografie a regionálního rozvoje PřF OU. /online 2012/, <<http://prf.osu.cz/ksg/> >

¹⁰ Katedra geografie PřF UPOL. /online 2012/, <<http://geography.upol.cz/> >

křesťanská náboženská společnost. V jednadvacátém století, na rozdíl od století dvacátého, dochází opět k návratu k religiozitě. Cílem moderních religii by měla být spolupráce a snaha o nenásilí ve světě, bohužel se to zatím nedaří z důvodu existence extremistických skupin a negativních nálad vyvolávaných různými aktivisty. Největší napětí v současné době eskaluje mezi judaismem a islámem, v menší míře se pak v Evropě začínají projevovat rozpory mezi tradičním křesťanstvím a islámem přicházejícím s přistěhovalci. Napětí panuje také v Indii, Číně, Rusku, na Balkáně a v dalších oblastech.¹¹

Vzhledem k zaměření této práce by se dalo říci, že čím složitější a propracovanější náboženský systém, tím těžší bylo pronikání katolické církve a misionářů do jeho struktur a přesvědčování obyvatel ke konverzi také nebylo příliš úspěšné. Samotné křesťanství se řadí mezi univerzální náboženství, které je součástí komplexního mnohonárodnostního systému. K této komunitě se dnes hlásí přibližně 2,1 miliard lidí na Zemi. Část tohoto společenství, katolická církev, se považuje za nadnárodní hlasatelku svobody a radostné zvěsti, která je teoreticky všude domácí, poněvadž se neidentifikuje s žádným konkrétním národem, etnikem ani rasou a odmítá spojování pouze s civilizací západního světa a euroamerickým regionem.¹² Dalším univerzálním náboženstvím pojímajícím tolik lidí je pouze islám, k němuž se hlásí 1,3 miliardy věřících a v současné době je nejrychleji rostoucím náboženstvím na světě. Za třetí nejrozšířenější náboženství na světě je považován hinduismus s 800 miliony vyznavačů. Fenomémem dnešní doby, zejména v západní společnosti, se stalo vybírání si od každého náboženství nebo myšlení několik prvků a sestavování si vlastního systému víry.¹³

Katolická církev má za sebou dva tisíce let existence a její pozice se v průběhu věků několikrát proměnila. Z počátku pronásledovaná a později tolerovaná se ve středověku stala formujícím faktorem Evropy a v raném novověku expandovala úspěšně na Americký kontinent a méně úspěšně do Asie a Afriky. Opětovně začala růst s koloniálním 19. stoletím, ale v první polovině 20. století z důvodu světových válek a narůstajícího ateismu opět stagnovala. Proti církvi se stavěly také filozofie konce 19. století a počátku 20. století, zejména šířící se komunismus, který se snažil obyvatele sekularizovat a církev nahradit ekonomickým myšlením. Jak bylo zmíněno, v 60. a 70. letech vrcholí doba názorů, že

---

¹¹ Mintálová, Tatiana: Geografie religii. In: Religiózní geografie, přednáška k předmětu. Univerzita Palackého v Olomouci 2008. Dostupné na: < http://geography.upol.cz/soubory/lide/fnukal/REGE/REGE_Mintalova.pdf>

¹² Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie. Řím 1976. s.27.

¹³ Mintálová, Tatiana: Geografie religii. In: Religiózní geografie, přednáška k předmětu. Univerzita Palackého v Olomouci 2008. Dostupné na: < http://geography.upol.cz/soubory/lide/fnukal/REGE/REGE_Mintalova.pdf>

náboženství je na ústupu a postupně je určeno k zániku. V první polovině 60. let katolická církev svolává Druhý Vatikánský koncil, na kterém řeší, jak se vypořádat s moderní dobou, narůstajícím atheismem a zda a v jaké podobě jsou misie stále aktuální. Po jeho skončení se katolická církev stala otevřenější, ustoupila od latiny k národním jazykům, více zapojovala věřící do bohoslužby, uznala, že je třeba zapojit se do mezinárodního ekumenického hnutí, které dříve kategoricky odmítala a zejména došla k usnesení, že misie nadále mají smysl i ve 20. století a papeži je ve svých encyklikách začali podporovat. Na rozdíl od misí v minulých letech, papeži prosazují nutnost svěcení domorodého kléru, respektování kultur a snahu křesťanství citlivě začlenit do existujících struktur.¹⁴

Pro účely této práce je dále nutné charakterizovat katolickou církev. Výraz *katolická* značí všeobecnou církev, která se považuje za dědičku apoštola Sv. Petra a následuje odkaz jejího zakladatele Ježíše Krista. V počátcích církve proběhlo několik koncilů, na nichž se řešily věroučné otázky, a které zformovaly katolické dogma. Určujícími se nakonec stalo prvních sedm koncilů, které uznala západní i východní církev. Postupem času se od tzv. hlavního katolického proudu odtrhlo několik skupin, které pokračovaly jako samostatná církev nebo byly označeny za heretiky. Prvním křesťanským koncilem v historii byl *Nicejský*, který se konal v roce 325 a bylo na něm odmítnuto ariánství (učení, že Ježíš měl pouze lidskou podstatu), došlo k určení data Velikonoc a také k odsouzení prvních heretiků.¹⁵

Na dalším, *Prvním Konstantinopolském koncilu* v roce 381, církev charakterizovala Ducha svatého. O padesát let později proběhl *Efezský koncil*, kde bylo odsouzeno nestoriánství (Ježíš má i lidskou i Božskou podstatu zvlášť a Marie není Bohorodičkou) a další heretické směry. Dalším koncilem byl v roce 451 *Chalcedonský koncil*, na němž došlo ke stanovení, že Ježíš neměl pouze Božskou podstatu, ale obě propojené v hypostatické unii. S touto charakteristikou Krista nesouhlasily církve, v dnešní době známé jako Staroorientální, které se po tomto koncilu oddělily od hlavního proudu. Tyto církve existují do dnešních dní a jejich sídly jsou Sýrie, Arménie, Egypt, Etiopie nebo Eritrea. Na *Druhém Konstantinopolském koncilu* v roce 554 byl definitivně odsouzen monofyzitismus a na *Třetím Konstantinopolském koncilu*, který se konal v roce 680, se řešilo, zda vůle Krista vychází z jeho lidské či Božské podstaty. Posledním, sedmým koncilem, který uznala jak východní, tak i západní odnož

---

¹⁴ Theofil.cz. Revue pro život z víry. /online 2012/, < <http://revue.theofil.cz/revue-clanek.php?clanek=1312>>

¹⁵ Beran, Aleš: Církevní dějiny – koncily. In: Evangelická akademie Praha. /online 2012/, <<http://www.eapraha.cz/beran/docs/kr2s/cd2.pdf>>

církve, se stal *Druhý Nicejský koncil*, na kterém došlo k odsouzení obrazoborectví. Po tomto koncilu následoval *Čtvrtý Konstantinopolský*, kde poprvé došlo k vážnějšímu rozkolu východu a západu. Římský biskup prosazoval tzv. *filioque*, nebo-li učení, že Duch Svatý vychází z Otce i Syna, a naproti tomu byzantský biskup zastával názor, že Duch Svatý vychází z Otce skrz Syna.¹⁶ Pro lepší přehlednost jsou tyto koncily seřazeny v následující tabulce (Tab. 1) společně s dalšími koncily důležitými pro západní církve. Největší změny pro církve znamenaly dva koncily. Nejprve *Tridentský*, po jehož skončení nebylo nutné svolávat žádný další koncil po dobu 300 let. Papež zde reaguje na protestantismus a dochází ke sjednocení liturgie a svátostí církve. Druhým důležitým koncilem byl *Druhý Vatikánský koncil*, o kterém ještě bude řeč v následujících kapitolách.

Tab. 1: Přehled nejdůležitějších církevních koncílů od počátku po současnost

Přehled nejdůležitějších církevních koncílů od počátku po současnost		
Léta konání	Název koncilu	Téma
325	1. Nicejský	Velikonoce, heretici, odmítnutí ariánství
381	1. Konstantinopolský	Určení Ducha svatého, heretici
431	Efezský	Odmítnutí nestoriánství
451	Chalcedonský	Odmítnutí monofytitismu - podstata Krista
553	2. Konstantinopolský	Potvrzení odmítnutí monofytitismu
680	3. Konstantinopolský	Liská x Božská vůle Krista
787	2. Nicejský	Odsouzení obrazoborectví
869	4. Konstantinopolský - katolíci	Filioque - Duch Sv. vychází z Otce i Syna
879	4. Konstantinopolský - pravoslavní	Odmítnutí - Duch Sv. vychází z Otce skrz Syna
1414 - 1418	Kostnický	Vyřešení papežského schizmatu
1545 - 1563	Tridentský	Protestantismus, jednotné svátosti a liturgie
1869 - 1870	1. Vatikánský	Vymezení proti modernismu, neomylnost papeže
1962 - 1965	2. Vatikánský	Otevření se církve, ekumenismus, národní jazyky

Zdroj: Beran, Aleš: Církevní dějiny – koncily. In: Evangelická akademie Praha. /online 2012/, <<http://www.eapraha.cz/beran/docs/kr2s/cd2.pdf>>

Označení Římskokatolická církve se používá od schizmatu v roce 1054, kdy došlo k rozštěpení církve na západní v čele s papežem a východní v čele s patriarchou. Pod správu Říma spadají ty církve, které používají východní rituály, ale uznávají svrchovanou moc papeže. Mezi katolíky tvoří asi 2 % a patří k nim například Alexandrijské, Antiochijské, Arménské, Chaldejské, Byzantské (největší zastoupení věřících), Arménské nebo Syrské církve.¹⁷ V práci jsou tyto souhrnně označovány jako katolické církve východního ritu.

¹⁶ Beran, Aleš: Církevní dějiny – koncily. In: Evangelická akademie Praha. /online 2012/, <<http://www.eapraha.cz/beran/docs/kr2s/cd2.pdf>>

¹⁷ Fňukal, Miloš: Křesťanství, Pravoslavné církve, Katolické církve sui iuris. In: Religiózní geografie, přednáška k předmětu. Univerzita Palackého v Olomouci. 2008. Dostupné na: <http://geography.upol.cz/soubory/lide/fnukal/REGE_04.pdf>

5 Charakteristika misie katolické církve

Katolická církev je ve své podstatě misijní. V knize Josefa Dolisty *Misijní úsilí církve* je křesťanská povinnost šířit své učení vysvětlována výrokiem kardinála Henriho de Lubaca: „Ježíš Kristus musí být ohlašován a být trvale transparentní prostřednictvím křesťanů. Je to více než povinnost, lze říci, že je to organická nutnost.“¹⁸ Podstatu vystihuje také definice formulovaná samotným Dolistou, kde „misijní funkce je podstatným znakem církve, je to projev její aktivity, její životaschopnosti a dynamiky.“ Misie připravují půdu pro budoucí normální život tamní církve.¹⁹ Ideálním stavem, z pohledu církve, by bylo sjednocení všech lidí světa v křesťanské víře, nehledě na jejich předchozí zkušenosti, rituály, víru nebo životní styl. Od samého počátku, kdy se křesťanství oddělilo od judaistických kořenů, započalo jeho rychlé šíření. Nejprve noví členové konvertovali od judaismu a stávali se z nich tzv. *židokřesťané*, teprve v pozdější době dochází k další expanzi a řady věřících se rozšiřují o tzv. *pohanokřesťany*.

Dnešní církev si je plně vědoma toho, že nikdy nenastane fáze úplné evangelizace, kdy se bude moci tvrdit, že misie již může být ukončena, poněvadž všichni věří a jsou křesťany.²⁰ Tuto skutečnost si také do jisté míry uvědomovali již první evangelisté, kdy například Sv. Tomáš uvedl, že i když budou mít všechny národy církve, tak stále budou existovat nevěřící lidé.²¹ Na druhou stranu existují i opačné názory, které prosazují myšlenku, že šíření misí již bylo dovršeno, všichni lidé o evangeliu slyšeli a bylo jim nabídnuto, jen ho pouze někteří přijali a někteří nepřijali, což bylo jejich svobodné rozhodnutí. Další myšlenka odporující hlavnímu misijnímu proudu tvrdila, že příkaz misijní činnosti platil pouze pro původní apoštoly a ne pro všechny následující generace křesťanů.²² Někteří autoři se také zamýšleli nad tím, že Ježíš Kristus vůbec žádné nové náboženství vytvořit nechtěl, natož aby stál o jeho rozšíření do celého světa.²³ Tyto názory se však objevují spíše v protestantských kruzích, poněvadž v rámci katolicismu převažuje názor, že toto poslání se týká všech generací až do druhého příchodu Krista nebo do té doby, než se všichni lidé na Zemi stanou křesťany.

---

¹⁸ Dolista, Josef: *Misijní úsilí církve*. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.7.

¹⁹ Dolista, Josef: *Misijní úsilí církve*. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.32.

²⁰ Bosch, J. David: *Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov*. 2. Diel a 3. Diel. Středoevropské centrum misijních studií. Praha 2010. s.282.

²¹ Dolista, Josef: *Misijní úsilí církve*. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.22.

²² Ambros, Pavel: *Pastorální teologie V. Církev, kultura, společnost, misie*. Univerzita Palackého. Olomouc 2002, 2. vydání. s. 120.

²³ Bosch, J. David: *Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov*. 1. Diel – Novozmluvné modely misie. Středoevropské centrum misijních studií. Praha 2009. s.64.

Prvotní informace, která se k potenciálním křesťanům dostává, se nazývá kérygma. Jedná se o nejpodstatnější základy víry, které se šíří pomocí kázání, dialogů, navazování přátelských styků a obhajoby. Nejedná se pouze o věroučné otázky, ale také o etiku, rodinu, manželství, kulturu a další faktory týkající se běžného života. Důležitou roli zde hraje svědectví a příkladný způsob života kazatelů. Pokročilejší a hlubší přijímání křesťanské víry se označuje názvem katecheze. V této fázi už dochází k prohlubování znalostí o křesťanství a také ke křtům, svatbám a přijímání eucharistie. Dobrovolné, vědomé a svobodné přijímání křesťanské víry je nepsaný protokol, který by církve měla dodržovat a který byl v minulosti mnohokrát porušován. Misijní činnost se ve fázi, kdy už je křesťanství přijato a pouze se prohlubují teologické znalosti a křesťanské kulturní zvyklosti, transformuje na pastorační působení.²⁴

Misie má obecně velmi široký význam. Její nejdůležitější složka, *evangelizace*, je pouze jednou ze základních dimenzí misijní činnosti. V pojmu misie může být obsaženo všechno, od uzdravování až po zemědělskou práci na pozemcích. Dalo by se shrnout, že misie v sobě zahrnuje evangelizaci a sociální akci. Křesťanská misie je základním vyjádřením života v církvi a je určena pro všechny. V rámci katolické církve se však pojmy misie, evangelizace a svědectví používají jako synonyma.²⁵ Přijetí křesťanství novými národy, jeho přizpůsobení se místním obyvatelům a následné zdomácnění je současnou ideální vizí církve. Ve druhé polovině 20. století v této činnosti různé církve spojují své síly a evangelizace, v čím dál větší míře, probíhá v duchu ekumenismu.

Po Druhém Vatikánském koncilu, který probíhal v letech 1962 – 1965, dochází také k uvolnění paradigmatu spásy lidí. Před tímto koncilem se mělo za to, že lidé, kteří nepoznají Krista, nemají šanci na spasení. V současné době platí univerzální spása pro všechny, kdo uvěřili, a jsou organizovaní v církvi, ale také pro ty, kteří se o křesťanství z různých důvodů vůbec nedozvěděli. Došlo také k odmítnutí predestinace ke spáse nebo zatracení. Někteří autoři se dokonce inspirovali a kladli jiná náboženství na roveň křesťanství (Křesťan má být lepším křesťanem a buddhista má být lepším buddhistou.), ale obecně byl tento trend katolickou církví odmítnut.²⁶ V 90. letech 20. století se církevní priority, vzhledem ke stavu současného třetího světa, ještě posunuly od primátu nutnosti evangelizace k prioritě nutnosti

²⁴ Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie. Řím 1976. s.29.

²⁵ Bosch, J. David: Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 1. Diel – Novozmluvné modely misie. Středoevropské centrum misijních studií. Praha 2009. s.23-39.

²⁶ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.43 - 58.

sociální angažovanosti. Výraznou složkou misí se od této doby stala také jejich humanitární činnost. S tímto souvisí i Latinskoamerický fenomén *teologie osvobození*, jež byl poprvé nastíněn na 2. konferenci latinskoamerických biskupů v Medelíně v roce 1908 a naplno se rozvinul v 60. letech 20. století. Za jeho vznikem stojí Gustavo Gutierrez z Limy. Cílem zastánců tohoto hnutí je zlepšit životní podmínky, změnit fungující struktury a vyvolat sociální revoluci. Vymezuje se vůči obecnému nezájmu církve o sociální problémy, případně její neschopnosti řešit systémové bezpráví, je levicově zaměřený, a hlavním cílem směru je péče o chudé a sociálně slabé.²⁷ V různých obměnách se tento trend rozšířil i do Asie, Afriky a v církevní rovině do protestantských kruhů. Oficiální stanovisko obecné katolické církve je vůči tomuto proudu odmítavé. Teorii teologie osvobození je také vytýkáno přílišné vázání se k marxismu. Teologie osvobození má však nemalý vliv na misie v Latinské Americe. Vstřícný krok učinil Pavel VI., když vyhlásil nutnost rozvoje dekretem *Populorum Progressio*. Tento jev souvisí s fenoménem tzv. sekularizace spásy, o kterém se tvrdí, že je v dnešní době nevyhnutelný. Misionáři se snaží o dodržování lidských práv na území, kam přijedou, nebo se snaží pozvednout sociální úroveň obyvatel.²⁸

V knize Dolisty je zmíněno, že činnost církve v současné době by se neměla redukovat pouze na humanitární cíle, i když byl tento postup v obdobích krizí nutný. Jak výstižně tvrdí, není možné mluvit o „radostné zvěsti evangelia“, dokud se nebudou snažit zmírnit bídu, hlad, nemoci a ngramotnost. Misionáři usilují zejména o podporu dodržování lidských práv a snaží se co nejvíce přiblížit těžkostem místních lidí. S vyzdvihováním podpory ekonomického a sociálního rozvoje se misionáři opět dostávají do dilematu, aby nakonec nebyla jejich cesta příliš sekulární. K takovéto sekularizaci misijních cest docházelo zejména ve 20. století, což byl trend nejen v misích nebo na území tradičně křesťanských, ale dělo se tak po celém světě. Obecně docházelo k odmítání magicko-sakrálních představ a v reakci na to bylo vydáno několik papežských dokumentů povzbuzujících k další evangelizaci a misijnímu nadšení, které se předtím postupem času vytratilo.²⁹ Na druhou stranu je pravdou, že ve 20. století převažuje směr misí ze západního světa do rozvojových zemí.³⁰ Někteří autoři kritizují, že

---

²⁷ Černý, Pavel: Kristovo dílo spásy jako základ a imperativ misie. Aktivity světové rady církví. Nakladatelství L. Marek. Brno 2006. s.106-109.

²⁸ Bosch, J. David: Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 2. Diel a 3. Diel. Středoevropské centrum misijních studií. Praha 2010. s.143-147.

²⁹ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.89 - 94.

³⁰ York, V. John: Misie ve věku ducha. Křesťanský život. Albrechtice 2009. s.91.

tím v souvislosti s humanitární pomocí vzniká syndrom dárcovství církví západu a závislosti třetího světa, což není dobré pro budoucí vývoj.³¹

V současné době, nehledě na rozlišení mezi jednotlivými církvemi, se počet křesťanů pohybuje těsně přes 2 miliardy věřících, to znamená, že je prozatím nejrozšířenějším náboženstvím. S počtem 1,5 miliard a rychle rostoucí populací se druhým světovým náboženstvím stal islám. V několika zemích jsou křesťanské misie zakázány a konverze ke křesťanství přísně trestána, proto se v oblastech islámu nachází pouze malé procento křesťanů. Problematické je také šíření křesťanství mezi současným židovským obyvatelstvem. Nejméně křesťanů se vyskytuje v Asii, kde dominují islám, hinduismus a buddhismus. Odhaduje se, že zde žije okolo 8 % křesťanů, většina z nich na Filipínách, na Východním Timoru, v Arménii, SV Indii, Gruzii a Rusku. V Africe jsou pro křesťany a jejich misie lepší podmínky a jejich poměr mezi obyvateli zde dosahuje 46 %. Jedná se zejména o subsaharskou Afriku, kam nedosáhla expanze islámu s takovou měrou jako do oblasti Maghrebu, Egypta, Súdánu a Nigeru. V zemích jako Somálsko, Etiopie nebo Eritrea dodnes existují staroorientální křesťanské církve, odtržené hned na prvopočátku formování křesťanské nauky.³²

V Austrálii se vlivem osadníků z Nizozemí a Velké Británie také rozšířilo křesťanství, jehož vyznavači dnes zahrnují 67 % populace. V Evropě, která na křesťanských základech vyrostla, se čím dál více obyvatel odklání od křesťanské víry nebo konvertuje k jiným náboženstvím a sektám. V současné době je poměr křesťanů v Evropě 75 %. Největší zastoupení mají křesťané na Americkém kontinentu, zejména v Latinské Americe, kde je 93 % lidí věřících.³³ Hlavní zásluhu na tom má Španělská, Portugalská a Francouzská kolonizace, s nimiž připulo také mnoho misionářů, kteří zde šířili vzdělání, evropskou kulturu a zejména pak křesťanskou víru. Počítá se, že ročně přibude ke světové církvi 15 – 20 milionů nových křesťanů, zejména mimo Evropu, v Latinské Americe, Africe, Asii a Oceánii. V Africe zejména za posledních 25 let.³⁴ Současnou práci misionářů shrnuje Josef Dolista ve větě: „Misijsní poslání církve musí

---

³¹ Bosch, J. David: Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijských modelov. 2. Diel a 3. Diel. Stredoevropské centrum misijských studií. Praha 2010. s.198.

³² Fňukal, Miloš: Křesťanství, Orientální církve, Katolicismus. In: Religiózní geografie, přednáška k předmětu. Univerzita Palackého v Olomouci. 2008. Dostupné na: <http://geography.upol.cz/soubory/lide/fnukal/REGE_03.pdf>

³³ Fňukal, Miloš: Křesťanství, Orientální církve, Katolicismus. In: Religiózní geografie, přednáška k předmětu. Univerzita Palackého v Olomouci. 2008. Dostupné na: <http://geography.upol.cz/soubory/lide/fnukal/REGE_03.pdf>

³⁴ York, V. John: Misie ve věku ducha. Křesťanský život. Albrechtice 2009. s. 7.

mít na zřeteli nejen počet obyvatel na této zemi, ale musí tyto počty analyzovat a být schopno z nich vyvozovat určité důsledky.³⁵ V knize Františka Plannera doplňuje tuto myšlenku tvrzení, že církve se nikdy nesmí vzdát svého poslání získat pro svou věc veškeré lidstvo na zemi, i za cenu toho, že svou činnost musí často redukovat pouze na charitativní činnost. V tomto úsilí hodlá pokračovat až do druhého Kristova příchodu.³⁶

Na akademické půdě se misíemi zabývá věda zvaná misiologie, která se jim věnuje se všemi podrobnostmi a souvislostmi. Vytyčuje formální kritéria misí, předmět zájmu, metodologii a shrnuje dosavadní poznatky. Dále je misiologie charakterizována jako věda, která osvětluje misionářský úkol každého křesťana. Podle Pavla Ambrose není plný význam slova *missio* jednoznačně určen a dosud neexistuje jednotná teorie pro jeho kompletní vysvětlení. Obecně je misijní poslání chápáno jako mimoevropské, což již v moderní době neplatí, poněvadž od poloviny 20. století je za misijní území považována i Evropa. Katolická církev nebyla první, kdo se misíemi začal systematicky zabývat a vědecky je zkoumat, nýbrž tento fenomén zahájili akademici protestantské církve ve 2. polovině 19. století. Katolická misiologie vznikla až v reakci na protestantskou.³⁷

Misie byly vymezeny jako určité poslání na určitém území a misijní země znamenala území, kde neexistoval domorodý klérus a tím pádem spadala pod jurisdikci Kongregace pro evangelizaci národů (dříve Svaté Kongregace de Propaganda Fide založené v roce 1622) nebo jiné katolické instituce. Na počátku vědeckého zkoumání stál časopis o misiích *Zeitschrift für missionswissenschaft*. V roce 1911 Friedrich Schager založil v Münsteru Mezinárodní institut pro misionářské výzkumy a o tři roky později zde vzniká první Katedra katolické misiologie na světě. Bylo zde sepsáno základní misiologické dílo *Bibliotheca Missionum*, které obsahovalo dějiny, geografii, etnologii, právo a náboženství v misiích. První misionářské školy vznikly v Münsteru, kde se škola zaměřovala na obrácení obyvatel, a v Lovani, která se věnovala spíše začlenění nových místních církví do zaběhnutých systémů. Kristus vysílá svou církev ke všem národům, aby jim bylo zvěstováno evangelium. Tímto misie získává svou univerzální platnost a zahrnuje všechny národy až do posledních končin Země. Zvěstování

---

³⁵ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.98.

³⁶ Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie. Řím 1976. s.29.

³⁷ Ambros, Pavel: Pastorální teologie V. Církev, kultura, společnost, misie. Univerzita Palackého. Olomouc 2002, 2. vydání. s. 119.

evangelia se stává předmětem, misionář je subjekt v rámci misijního úsilí a nativní obyvatelé jsou objekty evangelizace.³⁸

5.1 Poslání misí a jejich náboženský význam

Výraz *misie* je odvozen od latinského slova *mittere*, což znamená poslat. Samotné slovo *missio* pak označuje poslání.³⁹ Za základní faktor křesťanských misí lze považovat *Missio Dei*, nebo-li předpoklad, že poslání šířit biblické učení a víru pochází přímo od Boha. Přesněji řečeno, misie je vnímána jako povinnost a právo všech křesťanů, kteří tím následují poslání zakladatele církve Ježíše Krista. Šíření víry by mělo probíhat mezi všemi národy a ve všech epochách dějin.⁴⁰ V souvislosti s pojmem *Missio Dei* je misie vnímána jako jedna všeobecná a užívá se pouze v singuláru. Platí jako Boží příkaz kázání evangelia všem národům – obecná misie. Naproti tomu existují *Missiones Ecclesiae*, tento pojem se používá pro jednotlivé misijní cesty a zakládání místních církví. Jsou to jednotlivé konkrétní formy *Missio Dei*. Povinnost *Missio Dei* se prolíná celým Písmem svatým a klade si za úkol požehnat všechny národy pomocí evangelia, které vychází z osoby Krista.⁴¹

Podle křesťanské nauky by se měl každý věřící na tomto misijním úkolu podílet, s ohledem na své schopnosti a možnosti, přičemž největší aktivita se očekává od kněží, řeholníků a katechetů. Jinou charakteristiku misie načrtl Josef Dolista, kdy ve své knize píše, že misie je mimo jiné aktivita, která vede k zakládání nových církví, tam, kde dosud neexistovaly, což bylo prioritou již od apoštolských počátků církve. Tyto nově založené instituce je pak nutné konsolidovat.⁴² Pavel Ambros charakterizuje misii jako „poslání jedné nebo více osob od určité autority na určité místo, kde má splnit určitý úkol, který vysílající autorita sděluje vysílanému.“⁴³ Misie se dotýká všech aspektů života jednotlivce i celého lidského pokolení. Poprvé se pojem misie užívá ve středověku. V dnešním slova smyslu se tento termín začal užívat až se založením Jezuitského řádu v roce 1534 a po celém katolickém světě se rozšiřuje až po založení Kongregace de Propaganda Fide.⁴⁴

---

³⁸ Ambros, Pavel: *Pastorální teologie V. Církev, kultura, společnost, misie*. Univerzita Palackého. Olomouc 2002, 2. vydání. s. 119.

³⁹ Kubíková, Jiřina: *Křesťanské misie v 16. – 18. století*. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.9.

⁴⁰ Dolista, Josef: *Misijní úsilí církve*. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.7.

⁴¹ York, V. John: *Misie ve věku ducha*. Křesťanský život. Albrechtice 2009. s.9 – 10.

⁴² Dolista, Josef: *Misijní úsilí církve*. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.17.

⁴³ Ambros, Pavel: *Pastorální teologie V. Církev, kultura, společnost, misie*. Univerzita Palackého. Olomouc 2002, 2. vydání. s. 122.

⁴⁴ Černý, Pavel: *Kristovo dílo spásy jako základ a imperativ misie*. Aktivity světové rady církví. Nakladatelství L. Marek. Brno 2006. s. 22.

Misionář se stává zvěstovatelem lidské spásy. Hlavním cílem misie je spása člověka a dílčími cíli se stává vytvoření nových společenství věřících, založení místních církví, pastorační činnost u křesťanů a po skončení Druhého Vatikánského koncilu i ekumenická činnost. Církevní obce by měly po založení žít samostatným životem, ale zároveň by ideálně měly splynout s místní kulturou a podléhat všeobecné církvi. Není nutné měnit místní zvyky, když nejsou v rozporu s náboženskou morálkou. Důležitost vlastních domorodých církví s vlastními knězi a biskupy byla doceněna až ve 20. století, dříve existovaly pouze obce pod správou misionářů z Evropy. Misie se má mimo jiné také zasazovat o růst společnosti a tím pádem i o zvyšování lidské důstojnosti. Primárním cílem misijní činnosti není sociální poslání, ale přeměna lidí pomocí evangelia, kteří pak sami mění podmínky k životu na Zemi.⁴⁵ Misie je tedy činnost, která transformuje skutečnost a sama vyžaduje transformaci. Žádná kultura není statická, církev má však ráda homogenitu a odlišnosti považuje za ohrožující faktor.⁴⁶

Další slova, kterými by se dala misie charakterizovat jsou *autorita* a *hierarchie*. Stejně jako v celém systému církve, i zde platí poslušnost níže postavených členů vyšším.⁴⁷ Od misionářů je vyžadována úcta k osobě, která je vysílá. V čele misijního hnutí stojí, stejně jako v průběhu celé historie evangelizačních cest, papež, který je také hlavní osobou určující směr, význam i rozsah misí. Až do počátku 17. století byla moc Říma omezená jednotlivými katolickými králi, kteří kontrolovali cesty misionářů. V roce 1622 byla založena, papeži podřízená, Kongregace de Propaganda Fide, kterou se ještě bude následující text zabývat.⁴⁸ Kongregace funguje s četnými obměnami do dnešních dní. Dále se v misích angažují podřízení biskupové, případně arcibiskupové, kteří pak mají na starosti jednotlivá konsolidovaná misijní území (diecéze). V dnešní době se papežská moc dělí právě s těmito biskupy z celého světa. Pod nimi slouží většinou několik kněží, řeholníků a laiků. Laičtí misionáři bývají typickými účastníky zejména na katolických misích. Od 20. století se misí mohou účastnit také dobrovolníci. Vedle těchto přímých účastníků jsou nápomocni i samotní věřící, kteří přispívají finančními dary nebo se za úspěch misí modlí.⁴⁹

---

⁴⁵ Ambros, Pavel: Pastorační teologie V. Církev, kultura, společnost, misie. Univerzita Palackého. Olomouc 2002, 2. vydání. s. 122-141.

⁴⁶ Bosch, J. David: Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 2. Diel a 3. Diel. Středoevropské centrum misijních studií. Praha 2010. s.328.

⁴⁷ Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie. Řím 1976. s.27.

⁴⁸ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.48.

⁴⁹ Tomko, Jozef: Misie do tretieho tisícročia. LÚČ, Bratislava 2000. s.12.

S hierarchií také úzce souvisí zakládání místních církví, které přímo navazuje na prvotní práci misionářů. Aby se mohla založit nová církev, je potřeba jmenovat nového biskupa pro dané území, musí zde fungovat místní klérus, nejlépe s domorodým knězem, a církev by měla mít dostatečné prostředky na to, aby mohla fungovat. Bez ustanovení církve by se přinesené evangelium vytratilo. Jednotliví biskupové se zde stávají nástupci zakladatelů nové církve. Jednotlivé církve se pak těší určité míře autonomie s vlastním sociálním a kulturním kontextem v rámci jedné všeobecné katolické církve. Tato církev by se neměla stát cizím tělesem v regionu, ale měla by se přirozeně začlenit do místního rázu, včetně všech věřících, kteří se za ni stávají zodpovědní.⁵⁰ Navíc, podle Františka Plannera, církev ani nemůže být považována za nic cizího v regionu, poněvadž je nadnárodní hlasatelka svobody a pokroku. Dále uznává, že v mimokřesťanských náboženstvích existuje také mnoho dobrých prvků a pravd, které by mohly místní církve obohatit. Šíření víry je podle katolické církve v dnešní době ještě naléhavější než dříve a jeho proces se nesmí zastavit, a to až do druhého Kristova příchodu.⁵¹ Čemu se však církev snaží vyhnout, je synkretismus. Vzájemné ovlivňování by mělo probíhat v rámci přijatelných možností pro křesťanské náboženství. Katolicismus v zásadě odmítá přejímání podstatných prvků z jiných kultur, které by mohly být v rozporu s některým bodem křesťanského učení, i když se tomu tak děje.⁵² Například latinskoamerický katolicismus je odlišný v mnoha způsobech od evropského, a stejně tak africký.

Za základní misijní dokument se považuje písmo svaté. Ve Starém Zákoně je mnoho zmínek o posílání proroků k jednotlivcům nebo k národům. Cesty jsou vykonávány od vysilatele k adresátovi a podněcovatelem bývá Hospodin. Před narozením Krista přitahuje k víře v Boha zejména čekání na vykupitele. V Novém Zákoně jsou pak popisovány prvotní kázání a cesty původních apoštolů. Jejich cesty se již vztahují ke zmiňovanému Božímu příkazu hlásat evangelium všem národům. Nejstarší uskutečněná misie by se dala považovat za matku křesťanské misijní teologie. Z Nového Zákona čerpají misionáři i v dnešní době a misijní cesty z něj stále získávají svoji legitimitu. Kérygma, jež je prvotní informací, kterou nově evangelizovaní obdrží, je také převzato z Nového Zákona, ten zdůrazňuje radostnou zvěst evangelia a nabízí možnost vykoupení z hříchů. Bez velikonočního vzkříšení by podle různých autorů ani nemělo smysl posílat misionáře do světa. Vyznání smrti a opětovného vzkříšení Krista je nutným požadavkem víry. S tímto souvisí také doporučení křtít nativní

---

⁵⁰ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.39 - 41.

⁵¹ Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie. Řím 1976. s.21 - 31.

⁵² Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.85.

obyvatele okolo Velikonoc, aby tento akt nabyl větší symboliky. Mimo vyznání víry je další podmínkou nutnou ke spáse křest. Slovy Pavla Ambrose, v Kristu Bůh usmířil lid se sebou. Spása se s vysláním misí stala univerzální a díky nim křesťanství nezůstalo pouze sektou v rámci judaismu, ale stalo se samostatnou fungující jednotkou.⁵³ Původní církev v tomto okamžiku přestala být hnutím a stala se institucí. V té době neměla jinou možnost, poněvadž v opačném případě by čelila zániku.⁵⁴

V současné době si křesťanští badatelé nedokáží představit živou církev, aniž by byla misijní.⁵⁵ Bylo již zmíněno, že poprvé byl použit termín *misie* v dnešním slova smyslu Ignácem z Loyoly, zakladatelem Jezuitského řádu. Avšak až do pontifikátu papeže Julia III. (1550 – 1555) nebyl tento pojem jednoznačný, co se týče územního a správního vymezení. Změna nastala v roce 1550, kdy papež vydal bulu s popisem misijních území a sepsal, kam misionáře vysílá. Misie se tehdy stala putováním do neznámých míst a hlásání evangelia. O půl století později José de Acosta koncipoval misijní teorii a katechismus.⁵⁶

Podle Davida Bosche, misie nelze omezit na empirické, statistické nebo analytické projekty. Misie by zároveň šla popsat jako soutěžení náboženství, obracení lidí, šíření víry, budování Božího království, dále jako sociální, ekonomickou a politickou činnost a zároveň je možné všechny z těchto charakteristik vyvrátit. Samotnou misii pak označil za nedefinovatelnou. Vývoj misí pokračuje až do dnešních dní. Od druhé poloviny 20. století se koncept misie značně rozšiřuje. V minulosti platilo, že misii charakterizovalo vyslání misionářů na vybrané území, kde probíhaly misionářské aktivity. Velikost misijního pole nezůstává stále stejná, ale postupem času se rozšiřuje, podle toho, na jak širokém zázemí se misionáři rozhodnou pracovat. Styčné body pro kazatele byly vysílající misijní společnost, misijní pole a misijní základna. Bylo jasně dané kdo koho ke komu posílá. Na druhou stranu, z důvodu této praxe, byly misie považovány za nepřátelské vůči jiným náboženstvím a náročné na zabírání půdy. Na počátku 20. století se zvedla kritika a vznikaly iniciativy jako *Missionary Go Home* nebo

---

⁵³ Ambros, Pavel: Pastorační teologie V. Církev, kultura, společnost, misie. Univerzita Palackého. Olomouc 2002, 2. vydání. s. 123-124.

⁵⁴ Bosch, J. David: Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 1. Diel – Novozmluvné modely misie. Středoevropské centrum misijních studií. Praha 2009. s.64.

⁵⁵ Černý, Pavel: Kristovo dílo spásy jako základ a imperativ misie. Aktivity světové rady církví. Nakladatelství L. Marek. Brno 2006. s.26.

⁵⁶ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.9.

například publikace jako *The Unpopular Missionary*. Spolu s odkřesťanšťováním západu a vzrůstající sekularizací tak vzniká i kritické vnímání katolictví v zemích přijímajících misie.⁵⁷

Další charakteristikou misijního hnutí, podle knihy Pavla Černého, je zaměření se na překročení existujících hranic křesťanského společenství. Jinými slovy řečeno, vyslat misionáře do míst, kde o evangeliu lidé ještě neslyšeli, identifikovat se s těmito lidmi a srozumitelným způsobem i příkladem způsobu života jim předat své sdělení.⁵⁸ Tento výrok mění svou platnost po vzniku protestantských církví a později s fenoménem ateismu, kdy jsou misionáři vysíláni nejen k evangelizaci národů za hranice křesťanského světa, ale také k reevangelizaci, což je nazýváno *vnitřní misíí*. Po reformaci církve v 16. (respektive 15.) století se cíle misie zaměřují nejen na získávání svých věřících zpět, ale zároveň s tím začíná také boj na misijním poli s konkurenčními církvemi, což původnímu záměru vysílání misionářů dost uškodilo.⁵⁹

V této práci se význam slova *misie* používá většinou v prvním smyslu slova. Při misijních posláních bylo běžné, že starost o tamní církve připadla rovnou kazatelům, kteří na území přijížděli ze západních zemí nebo dodatečně poslaným biskupům vysvěceným v Římě. Tato praxe se začala pozvolna měnit až v 19. století, kdy Kongregace de Propaganda Fide doporučovala naopak výchovu domorodého kléru a nutnost stability místních církví pod vedením lokálních biskupů, což mělo pomoci snazší inkulturaci křesťanství a identifikaci s ním. Naplno se toto dařilo prosazovat až ve 2. polovině 20. století. Lidé mají od přírody sklony k uctívání a náboženství. V souvislosti s tímto výrokem jsou misie považovány za pouhou transformaci a přesměrování vyznání. Nový výrazný cíl, na který se snaží církve poukázat, je dříve zanedbávané sociální téma, k tomu se pak postupně přidružují věroučné, morální a kulturní principy.⁶⁰ Odvrat od klasických misijních přístupů 16. – 18. století, o kterých ještě bude zmínka, nastal až v 19. století. Devatenácté století bývá charakterizováno jako století rozkvětu misie. Na rozdíl od století osmnáctého, ve kterém se konaly spíše misie

---

⁵⁷ Bosch, J. David: Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 1. Diel – Novozmluvné modely misie. Středoevropské centrum misijních studií. Praha 2009. s.6.

⁵⁸ Černý, Pavel: Kristovo dílo spásy jako základ a imperativ misie. Aktivity světové rady církví. Nakladatelství L. Marek. Brno 2006. s. 17.

⁵⁹ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.9.

⁶⁰ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.10.

politických vrchností, se v devatenáctém století snaží misionáři spíše pomáhat nativním obyvatelům a pokouší se distancovat od koloniálních struktur, i když se jim to ne vždy daří.⁶¹

5.2 Encykliky ovlivňující misie ve 20. století

V roce 1840 byla vydána první misijní encyklika *Prope Nostris* papežem Řehořem XVI. Ještě v devatenáctém století, přesněji 3. prosince 1880, pak vydává Lev XIII. dokument *Sancta Dei Civitas*.⁶² Po skončení první světové války se katolická církev a její misie vydávají liberálnějším směrem než doposud. Do této doby byly vytvořené místní církve považovány pouze za pobočky univerzální církve, které mají druhořadý význam a nejsou samostatné. Po první světové válce se toto mění a na místní církve je kladen větší důraz.⁶³ Pro větší přehled je nejprve v tabulce (Tab. 2) uveden chronologický seznam papežů a encyklik týkajících se misí 20. a 21. století. Jednotlivé encykliky jsou následně podrobněji popsány.

Tab. 2: Seznam papežů a misijních encyklik ve 20. a 21. století

Seznam papežů a misijních encyklik ve 20. a 21. století			
Pontifikát	Papež	Misijní dokument	Rok vydání
1878 - 1903	Lev XIII.	Sancta Dei Civitas	1880
1903 - 1914	Pius X.	-	-
1914 - 1922	Benedikt XV.	Maximum Illud	1919
1922 - 1939	Pius XI.	Rerum Ecclesiae	1926
1939 - 1958	Pius XII.	Evangelii Praecones	1951
		Fidei Donum	1957
1958 - 1963	Jan XXIII.	Princeps Pastorum	1959
1963 - 1978	Pavel VI.	Ecclesiam Suam	1964
		Lumen Gentium	1964
		Ad Gentes	1965
		Evangelii Nuntiandi	1975
1978	Jan Pavel I.	-	-
1978 - 2005	Jan Pavel II.	Redemptor Hominis	1979
		Redemptoris Missio	1990
2005 - dodnes	Benedikt XVI.	Ubique et Semper	2010

Zpracováno dle: Planner 1976: s. 8-58; Dolista 2001: 16-88, Bosch 2010: 41-179; Libreria Editrice Vaticana /online 2012/.

<http://www.libreriaeditricevaticana.com/it/catalogue/lingua_inglese.jsp>

⁶¹ Černý, Pavel: Kristovo dílo spásy jako základ a imperativ misie. Aktivita světové rady církví. Nakladatelství L. Marek. Brno 2006. 55.

⁶² Biskupství Českobudějovické: Papežská misijní díla. Názvy misijních dokumentů. 2011. /online 2012/.

⁶³ Bosch, J. David: Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 2. Diel a 3. Diel. Středoevropské centrum misijních studií. Praha 2010. s.197.

První poválečnou encyklikou, která se týkala misí, byla *Maximum Illud*, vydaná 30. listopadu 1919 papežem Benediktem XV. Obsahuje povzbuzení misionářů pro pokračování v jejich práci a prohlášení, že žádný národ na světě nemůže zůstat izolovaný od evangelia. O sedm let později, 28. února 1926, papež Pius XI. sepsal encykliku *Rerum Ecclesiae*, která se také zásadním způsobem k misím vyjadřuje. Jejím jádrem se prolínala nezbytnost stabilizování katolické církve ve všech národech a zejména pak byla zdůrazňována potřeba vedení lokálních církví místním obyvatelstvem. Další misijní encykliku vydanou před Druhým Vatikánským Koncilem, dne 2. června 1951, *Evangelii Praecones*, formuloval papež Pius XII. a týkala se opět nutnosti stabilizace církve a šíření křesťanství. Jedná se o jeden z nejdůležitějších a nejúplnějších dokumentů pojednávající o misijní činnosti církve.⁶⁴

Všechny tyto dokumenty byly psány nejen za účelem povzbuzení katolických misí, ale k jejich sepsání inspiroval i rozmach misí protestantských. Vzhledem k tomu, že myšlenka ekumenismu se v katolické církvi ujala až po Druhém Vatikánském koncilu, byla z těchto dokumentů znát rivalita a snaha převážit ve světě katolicismus nad protestantismem.⁶⁵ Papež Pius XII. sepsal 21. dubna 1957 další dokument, *Fidei Donum*, tentokrát pojednávající o misiích na africký kontinent. Posledním důležitým papežským misijním dokumentem v první polovině dvacátého století byla encyklika papeže Jana XXIII. *Princeps Pastorum* ze dne 28. listopadu 1959, obrací se zde k domorodému kléru a zmiňuje se v ní zejména o formování nových křesťanů a nových církví.⁶⁶ Následující papež Pavel VI. se vyznačil zejména tím, že dovedl ke zdárnému konci Druhý Vatikánský koncil, na němž byly vyhlášeny jedny z nejdůležitějších církevních encyklik. Mezi ty méně důležité patřil dokument *Ecclesiam Suam*, vydaný 6. srpna 1964, zdůrazňující, že veškerá církev ve světě se spojuje v jedno tělo Kristovo,⁶⁷ a *Populorum Progressio* z 26. března 1967, která sice nesouvisí přímo s misijním hnutím, ale snaží se reagovat na požadavky biskupů prosazujících *teologii osvobození*, čili sociálnější církev. Rozebírá v ní sociální práva, která se v misiích uplatňují.⁶⁸

---

⁶⁴ Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976, s.8.

⁶⁵ Bosch, J. David: Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 2. Diel a 3. Diel. Stredoevropské centrum misijních studií. Praha 2010. s.41.

⁶⁶ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.16.

⁶⁷ Pavel VI: *Ecclesiam Suam*. In: Libreria Editrice Vaticana 1964. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/encyclicals/documents/hf_p-vi_enc_06081964_ecclesiam_en.html >

⁶⁸ Pavel VI: *Populorum Progressio*. In: Libreria Editrice Vaticana 1967. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/encyclicals/documents/hf_p-vi_enc_26031967_populorum_en.html>

Druhý Vatikánský Koncil, který probíhal v letech 1962 – 1965, je považován za moderní mezník v dějinách misí katolické církve. Slovy Davida Bosche byl opožděnou reakcí na osvícenství a moderní misie 2. poloviny 20. století byly výsledkem osvícenského myšlení. Za nejdůležitější dokument tohoto koncilu se považuje *Lumen Gentium*, vydaný 21. listopadu 1964, který mimo jiné zdůrazňuje nutnost pokračování ve vysílání misionářů a rozvoji místních církví. V souvislosti s misemi je také velmi klíčový Dekret o misijní činnosti církve *Ad Gentes*, který rozebírá ve své knize František Planner.⁶⁹ Tento dokument byl vydán 7. prosince 1965 za pontifikátu Pavla VI. a misemi se zabývá jeho třetí část. V dekretu je opět zdůrazněna důležitost evangelizace a nutnost rozšiřování sítě církví. Podle tohoto dokumentu je misionářem nejen ten, kdo je vyslán církví do zahraničí, ale také kněz z řad nativního obyvatelstva působící v podstatě ve své domovině. Naopak misionářem není kněz, který pracuje v zahraničí pro krajany. Jsou zde také stanoveny vlastnosti, které by misionář měl mít, jako například pevné zdraví, ocelové nervy, fyzickou i psychickou kondici a nezbytný intelekt (pro učení se jazyků) a empatii. Další ceněnou vlastností byla poslušnost. „Misionář jedná, jak jednal Sv. František Xaverský, když ho Sv. Ignác posílal do Indie. Vyhověl ochotně a bez reptání.“⁷⁰

Již před tímto dokumentem, konkrétně od roku 1943, je také vyvraceno geografické pojetí misí, kdy za misionáře byl považován ten, kdo kázal v zahraničí. Moderní misie se mohou odehrávat i v Evropě. Liší se však od světových nejen geograficky, ale také teologicky.⁷¹ Misijní práci nemůže vykonávat jedinec, poněvadž by to bylo nad jeho síly, ale většinou se jedná o společné dílo skupiny. Základním krokem, který by měl misionář zvládnout, je osvojení si místního jazyka a později také kultury, což se v minulosti ne vždy dařilo, proto dochází k poukazování na tento jev ve 20. století. V dokumentu *Ad Gentes* není používán výraz misijní území, namísto toho se dokument zmiňuje o národech a národních skupinách. Dalším z důvodů k vydání tohoto dokumentu bylo vyvolat nový zájem o misie, který v první polovině 20. století velmi upadl.⁷²

Koncilové dokumenty musely být několikrát předělávány, poněvadž nejprve s nimi nesouhlasili biskupové zejména z Latinské Ameriky, následně sekundovali jim afričtí a asijsí

---

⁶⁹ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.13.

⁷⁰ Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976, s.58.

⁷¹ Bosch, J. David: Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 1. Diel – Novozmluvné modely misie. Stredoevropské centrum misijných štúdií. Praha 2009. s.22.

⁷² Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976, s.82-89.

biskupové. V důsledku změn v katolické církvi několik kněžích odstoupilo a celkově ubyl počet zaměstnaných lidí v církevních institucích. Po lehké stagnaci, typické pro 20. – 50. léta, se do misijní činnosti v 60. letech vlila nová vlna optimismu a církve se nevzdávají své misijní podstaty. Dalším vstřícným krokem, ke kterému se katolická církev odhodlala, bylo zapojení se do celosvětového ekumenického hnutí.⁷³ V roce 1910 se v Edinburgu konala první světová konference o ekumenických misiích. Neúčastnily se jí pouze katolická a ortodoxní církev.⁷⁴ Ve druhé polovině 60. let katolická církev přehodnotila své stanovisko. Obecně se druhá polovina 20. století projevuje akceptováním různých křesťanských církví na misijním poli a rivalita se mění ve spolupráci. V této době již nejde o jednu misi jedné církve. Náhled katolíků na protestanty se obrátil o 180 stupňů, kdy se z dětí satanových stali bratři v Kristu.⁷⁵ Za kolébku ekumenismu se považuje právě misijní úsilí církví.⁷⁶

Po skončení Druhého Vatikánského Koncilu stojí za zmínku ještě tři misijní dokumenty. Prvním je *Evangelii Nuntiandi* ze dne 8. prosince 1975, který sepsal papež Pavel VI., jež kladl důraz na povinnost všech členů katolické církve k hlásání evangelia, poněvadž se v této době objevily disputace, zda je ještě misijní činnost potřebná a jestli už naopak její čas nepominul. Několik měsíců po nástupu na papežský stolec, dne 4. března 1979, vydal Jan Pavel II. encykliku *Redemptor Hominis*, která zmiňuje misie a vyzdvihuje zejména potřebu komunikace při misijní aktivitě. Na první místo při evangelizaci by měl patřit dialog.⁷⁷ Zatím nejvýznamnějším a nejnovějším misijním spisem je *Redemptoris Missio* Jana Pavla II., ze dne 7. prosince 1990. Tento dokument byl vydán u příležitosti 25. výročí po ukončení Druhého Vatikánského Koncilu a jeho hlavní myšlenka se týkala potřeby znovuoživení misijního elánu po uplynutí čtvrt století. Její text zahrnuje zamyšlení se nad malým dynamismem soudobých misionářů, velmi oceňovanou zmínku o nutnosti mezináboženského dialogu, zdůraznění misie jako díla Kristova, nutnost utváření nových církví v čele s místními biskupy a v neposlední řadě také rozlišení území primární misie a území odkřesťanštěných regionů.

---

⁷³ Bosch, J. David: Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 2. Diel a 3. Diel. Stredoevropské centrum misijních studií. Praha 2010. s.202-213.

⁷⁴ World Council of Churches. /online 2012/, < <http://www.oikoumene.org/en/who-are-we/organization-structure/consultative-bodies/world-mission-and-evangelism/history.html>>

⁷⁵ Bosch, J. David: Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 2. Diel a 3. Diel. Stredoevropské centrum misijních studií. Praha 2010. s.169-179.

⁷⁶ Černý, Pavel: Kristovo dílo spásy jako základ a imperativ misie. Aktivita světové rady církví. Nakladatelství L. Marek. Brno 2006. s.80.

⁷⁷ Tomko, Jozef: Misie do tretieho tisícročia. LÚČ, Bratislava 2000. s.284.

Misionáři by se podle této encykliky měli stát podporovateli rozvoje, nenavazovat na negativní odkaz kolonialismu, ale na jeho pozitivní dědictví.⁷⁸

Po skončení Druhého Vatikánského koncilu došlo k rozlišení misíí tak, jak se používá dodnes. Existuje rozdíl mezi všeobecnou *misíí* a *misíí ad gentes*. *Misie* zůstává nadále trvalým příkazem od Boha a musí se jí účastnit všichni křesťané podle svých možností. Naproti tomu *misie ad gentes* značí obnovení zájmu o mimoevropské cesty a vysílání misionářů k národům, které ještě o křesťanství neslyšely. Tento aspekt je pozitivní pro katolickou církev, poněvadž se její řady rozrostou o nové členy, ale na druhou stranu má vysílání misíí k nativním národům mnoho odpůrců, poněvadž v dnešní době se cení spíše pluralita než uniformita, která s církví přichází. Evangelizace se nyní, více než kdykoliv předtím, zaměřuje také na kontakt a komunikaci a zapojují se do ní věřící dobrovolníci, takže neprobíhá takovou násilnou formou jako v minulosti. Pro třetí tisíciletí je vysílání misíí, podle katolické církve, naléhavější než kdy jindy a stále má i v dnešní době velký význam. Současné misie se stále odkazují k encyklice *Redemptoris Missio*, jejíž aktuálnost nebyla dosud překonána, byť byla vydána již před více než dvaceti lety.⁷⁹

Papež Jan Pavel II. se snažil osobně navštívit místa na Zemi, která považoval za problematická nebo nekonsolidovaná. Jeho nástupce Benedikt XVI. je také velkým zastáncem misijních cest, o čemž svědčí jeho promluvy při příležitostech misijních nedělí. Jeho nejaktuálnějším dokumentem, který se bezprostředně dotýkal misíí, je *Ubicumque et Semper*, vydaný 12. října 2010. Jeho vydáním byla založena tzv. Papežská rada pro novou evangelizaci, do jejíhož čela byl dosazen arcibiskup Salvatorator Fisichella. Nová evangelizace se týká zemí s dlouhou křesťanskou tradicí. Benedikt XVI. se tímto snaží vyřešit problém, který již byl naznačen – úpadek zbožnosti v západním světě. Také v dokumentu zdůrazňuje trvalou povinnost hlásat evangelium všem bez rozdílů, kdy se snaží ještě posílit misijní nadšení. Papežská rada pro novou evangelizaci má za úkol podporovat misijní vzdělávání, prohloubit teologické chápání nové evangelizace, informovat veřejnost, reflektovat činnost a podporovat zájem o novou evangelizaci.⁸⁰ O těchto encyklikách a dokumentech ještě bude zmínka v dalších kapitolách týkajících se rozšiřování katolické víry.

---

⁷⁸ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.88.

⁷⁹ Tomko, Jozef: Misie do tretieho tisícročia. LÚČ, Bratislava 2000. s.12.

⁸⁰ Tiskové středisko České biskupské konference: autor neznámý 2010. /online 2012/, <<http://tisk.cirkev.cz/z-vatikanu/ubicumque-et-semper/>>

5.3 Misijní přístupy v průběhu dějin

Misijní činnost nebyla vždy dokonale organizována. Na počátku šířili víru apoštolové, později mniši a jiní misionáři, kteří se pohybovali svobodně a hlásali Boží slovo. Řehoř Veliký byl prvním papežem, který se misie pokusil řídit a vyslal první misionáře do Anglie, po něm pak Řehoř II. posílá Sv. Bonifáce do Německa, atp. Velmi systematické řízení pak začalo roku 1622, kdy byla založena Sv. Kongregace de Propaganda Fide. Ve stejné době dochází i k velkému rozmachu misí, proto je nutná důsledná organizace. Geografickým omezením pro misionáře byly země s církvemi katolického východního ritu. Tyto věřící považovala katolická církev za své bratry s trochu odlišnými rituály, ale spřízněnou vírou, a proto na jejich území nevysílala své misionáře. Patří mezi východní církve, ale na rozdíl od nich uznávají římského papeže jako svoji hlavu. Počet věřících katolíků ve východním ritu se započítává do celkových statistik katolické církve⁸¹

V minulosti existovaly k misijní činnosti dva přístupy. Jeden byl velmi kritizován hned v počátcích misie a ten druhý byl o mnoho přijatelnější, ale ani přes veškerou snahu misionářů neprobíhal tak, aby místním lidem neškodil. Prvním metodou, používanou zejména v Latinské Americe a prvotních katolických misích, byla tzv. *clean sweep*, která spočívala v kompletní likvidaci starého způsobu života, vyvarování se jakékoliv hrozby synkretismu a ve zcela novém začátku, jež byl vybudován na základech přinesené víry. Její součástí byly tvrdé postihy za praktikování starých obřadů, svázané organizování místních obyvatel pod biskupskou správou a důsledné odstraňování všeho, co připomínalo starou víru nebo zvyky.⁸² Takovéto šíření víry bylo spojováno s dobyteli a v pozdějších letech s kolonialismem, proto původní obyvatelé zpočátku ani nelákala představa ráje, poněvadž se tam měli opět setkat se svými utiskovateli.⁸³

Druhým přístupem, který se používal zejména na asijské půdě a na novějších misijních územích, byla metoda přiblížení se místní kultuře a následná aplikace křesťanské víry na základy tamního vyznání, zvyků a způsobu života. Konkrétně Pavel V. v roce 1615 povolil čínské zvyky v liturgii a v církevních dokumentech z let 1659, 1783 a 1845 je vyzdvížena nutnost konsolidace místních církví podle tamních možností a zvyklostí. Tento rozumnější

⁸¹ Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976, s.62-64.

⁸² Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.18.

⁸³ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.24.

způsob měl vyšší nároky na misionáře a jejich osobní předpoklady.⁸⁴ Slovy Jana Pavla II. by ideálně mělo probíhat „vštěpení evangelia do domácí kultury spolu se začleněním této kultury do života církve.“⁸⁵ Ideálním postupem je kulturně citlivá evangelizace, dialog a spolupráce. Církev sama o sobě se teoreticky neváže na žádnou konkrétní kulturu, proto se prezentuje tak, že se s ní mohou identifikovat veškeré národy světa a ona pouze odstraňuje prvky, které lidstvo nikam neposouvají, což nemá být chápáno jako destrukce starobylé kultury, ale jako podnět k rozvoji.⁸⁶ Stejně tak by se církev neměla identifikovat s žádným politickým směrem nebo politickou stranou.

David Bosch se na tuto problematiku dívá jinak. Podle něj misionáři, zejména z minulých období, často nehlásali evangelium, ale individualismus a hodnoty západní civilizace a v určité míře se tak děje až do dnešních dní. Katoličtí misionáři se účastní podmaňování etnických skupin a doufají ve vymizení jiných náboženství.⁸⁷ Podle Dolisty, který se kloní k optimističtější variantě, už je navázání křesťanství na západní kulturu dávnou minulostí. Například již v roce 1624 se odehrál pokus o vytvoření římsko-arabské liturgie. V současné době převládá snaha nenahrazovat tamní zvyky evropskými, poněvadž dřívější kolonizace lidí a kultur je dodnes velkým problémem. Největšími podporovateli zachování a respektování zvláštností různých kultur byli papeži Pius XII., Jan XXIII., Pavel VI. a Jan Pavel II.⁸⁸ V ideálním případě by církev měla plně respektovat svobodu obrácených. „Bůh volá svobodného člověka, aby přijal dar spásy.“ Na druhou stranu je katolické církvi vytýkáno, že například indiánští obyvatelé v Americe možnost svobodného rozhodnutí nedostali.⁸⁹

Za neetické se také považuje kupování duší různými sociálními výhodami, které křesťané poskytují v rámci svých misí. Dalším cílem by mělo být odstranění bariér mezi lidmi a nastolení rovnosti nehledě na kastu, národnost nebo státní příslušnost. Na druhou stranu misionáři odmítají vše, co se s křesťanskou vírou vylučuje. Konvertité by se také neměli dostat do izolace od ostatních členů společenství, kteří víru nepřijmou, a ztrácet s nimi kontakty, poněvadž taková konverze by byla, podle katolické církve, pouze krátkodobá. Za současné situace je však křesťanská víra vítána zejména v zemích třetího světa, poněvadž

---

⁸⁴ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.22.

⁸⁵ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.74.

⁸⁶ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.75 - 79.

⁸⁷ Bosch, J. David: Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 1. Diel – Novozmluvné modely misie. Stredoevropské centrum misijných štúdií. Praha 2009. s. 15-18.

⁸⁸ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.82 - 85.

⁸⁹ Ambros, Pavel: Pastorální teologie V. Církev, kultura, společnost, misie. Univerzita Palackého. Olomouc 2002, 2. vydání. s. 125.

„staří bohové mlčí“ a křesťanské učení šíří naději a učení o bratrskosti lidí. Naopak v západních zemích je dlouhodobá tendence odklonu od katolické víry. Misijní výzvou zůstávají také asijské země, zejména uzavřená Čína.⁹⁰ Na druhou stranu v protestantských církevních kruzích existují i takové názory, že to nejlepší, co mohou misionáři pro Asii udělat, je jít domů.⁹¹

V souvislosti s respektem k místním kulturám a zvykům vyvstává pro příchozí misionáře další řada problémů. Několik jich ve své publikaci popisuje Bernhard Höring, který působil jako kazatel v Africe. Moderní misionáři se mají snažit co nejvíce přizpůsobit tamnímu způsobu života, ovládat jazyk a pokud možno ponechat všechny aspekty místní kultury, které nejsou v přímém rozporu s křesťanskou morálkou. Misionáři pak musí například řešit, která manželka ze dvou až čtyř je právoplatná, jak vysvětlit a aplikovat celibát, aby mohli světit místní kněží. Nebo jsou dále nuceni vytvořit kompromis mezi vnímáním rodiny podle církve a místním pojetím, kdy například zvyk levirátního manželství dostává věřící vdovy do neřešitelné situace. Dále také pohřby absentující rituály podle místních tradic vyvolávají strach, že mrtví neopustí tento svět tak, jak mají.⁹²

Dalšími překážkami v šíření křesťanství a následném udržování místních církví jsou velké vzdálenosti mezi obydlími, kdy není možné spravovat efektivně celou oblast, dále dilema, který z místních jazyků nebo nářečí používat pro evangelizaci i překlady, kde získávat finanční zdroje pro misie nebo zda zasahovat do státních a sociálních institucí. Jednotlivé misijní stanice se musí sblížovat s velice rozdílnými hospodářskými, geografickými i historickými okolnostmi.⁹³ Co se týče dalších potíží, tak velmi nesnadným úkolem byl překlad nebo vyjádření abstraktních a specifických pojmů. Často se tato situace řešila kompromisy, které se nelíbily centrální katolické církvi.⁹⁴ John York se zamýšlí nad tím, že církev překročila geografické hranice, ale zatím ne hranice mezi lidmi, což zůstává výzvou do budoucna. Čím dál důležitější je také nutnost jednotného postupu, aby celé misijní hnutí dosáhlo kýženého efektu.⁹⁵

---

⁹⁰ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.86 - 87.

⁹¹ Bosch, J. David: Dynamika křesťanské misie. Dejiný a budúcnosť misijných modelov. 2. Diel a 3. Diel. Středoevropské centrum misijních studií. Praha 2010. s.335.

⁹² Höring, Bernhard: Moje zkušenost s církví v Africe. Vyšehrad. Praha 1997. s. 37 – 48.

⁹³ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.38 - 39.

⁹⁴ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.96.

⁹⁵ Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976. s.42.

6 Misie do roku 1900

V této kapitole je vylíčena historie šíření křesťanství od jeho vzniku až do počátku 20. století. První podkapitola pojednává o prvotním šíření křesťanství v židovko-helénském světě a následném pronikání do ostatní Evropy, dále o expanzi do Asie a zámoří po objevitelských výpravách a nakonec o misiích v 17. až 19. století, kterých se týkají vztahy s širiteli jiných křesťanských církví, krize v 19. století a vnitřní změna pohledu na misie. Podrobnější geografické vykreslení rozšiřování katolické víry bude znázorněno v další podkapitole.

6.1 Historický vývoj misí do roku 1900

Na úvod historického vývoje misí je uveden přehled paradigmat dějin misie od počátků až do dnešní doby, jehož autory jsou zastánci ekumenického pojetí církve David J. Bosch a Hans Küng. Tento souhrn vychází z náhledů na šíření křesťanství a účel misí v určité dějinné době a jejich charakteristik. Prvním vzorem je *Apoštolské (apokalyptické) paradigma původního křesťanství*, dále se křesťanství šířilo v Římské říši a toto období je označováno jako *Helénistické paradigma patristického období*, na tuto éru navazuje *Středověké římskokatolické paradigma*, v raném novověku dějiny misí pokračují *Protestantským (reformačním) paradigmatem*, předposlední období je známo jako *Moderní osvícenské paradigma* a v současné době probíhá tzv. *Nastupující ekumenické paradigma*.⁹⁶

V prvních letech od počátku letopočtu byli následovníci a příznivci Kristova učení považováni za reformní odnož židovství a nebyli z komunity vyloučeni. Samostatná identifikace a prvotní apoštolské misie jsou popsány v Novém Zákoně. Další stupeň šíření křesťanství se odehrával za hranicemi Palestiny a dovršením v té době byla tzv. evangelizace pohanů.⁹⁷ Tato prvotní kázání byla příkladem mnoha a mnoha dalším generacím misionářů, kdy jejich odkaz zůstává aktuální i pro současné širitel křesťanské víry. Nejvýraznějším průkopníkem misí mimo židovské území byl Pavel z Tarsu. Nejaktivněji působil přibližně v letech 36 až 58 a jeho vizí, v té době novou, bylo hlásání evangelia všem národům, nejen židovským.⁹⁸

⁹⁶ York, V. John: Misie ve věku ducha. Křesťanský život. Albrechtice 2009. s. 89.

⁹⁷ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.9.

⁹⁸ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.27.

Za doby Pavla z Tarsu probíhalo šíření křesťanství tak, že se potulní kazatelé volně pohybovali po území židovských kmenů a kázali křesťanskou víru. Až později se řečtí židokřesťané vydávají mezi pohany a misie mezi židy se nadále jeví jako zbytečná.⁹⁹ V tomto raném období církev roste velkou měrou spontánně a rychle, poněvadž je očekáván brzký návrat Krista a myšlenka křesťanství se šíří v kulturně homogenním prostředí. Pavlovo prvotní misionářské dílo dalo vzniknout církvi v současné podobě.¹⁰⁰ Další faktor, působící ve prospěch nového náboženství, sehrála nerovnost obyvatel. Myšlenka rovnosti lidí se uchytila hlavně mezi nižšími vrstvami, které v té době tvořily nejpočetnější skupinu obyvatel. Velká vlna nárůstu věřících nastala po roce 313, kdy císař Konstantin povolil křesťanství v Římské říši a zakázal pronásledování jeho vyznavačů. Počátkem uznání křesťanství bylo částečně překonáno pronásledování, ale na druhou stranu se začaly vynořovat první teologické rozpory. Začalo být aktuální, která z křesťanských skupin má pravdu a která je pouze heretickou odnoží. V roce 381 došlo k další změně postavení křesťanství, poněvadž bylo císařem Theodosiem I. prohlášeno státním náboženstvím a veškeré pohanské kulty byly v oblasti Středomoří zakazovány.¹⁰¹ Z pronásledované menšiny se brzy stala pronásledující většina. V encyklikách papežů 20. století bylo odsouhlaseno, že prvotní apoštolové kázali pravdu a jimi založené křesťanské společnosti byly legitimní. Uznávají také, že církev je svou povahou misionářská, čímž plní plán Boha otce.¹⁰²

Období mezi lety 400 až 1000 označuje York jako římskokatolický středověk. Ve středověku misie fungují tak, že misionáři jdou tam, kam je papež vyšle, a zde mají relativně volné pole působnosti.¹⁰³ V této době se snížil důraz na očekávání Kristova návratu. Zajímavostí je, že tehdy došlo k upravení křesťanských svátků podle pohanských zvyklostí, poněvadž se křesťanská víra začala šířit na sever do Evropy. První přijímání křesťanství probíhalo ve většině případů zdola, kdy nejprve hromadně přijímali novou víru poddaní. U Germánů a Slovanů byl postup opačný. Nejprve přijali novou víru vládci a poté jejich poddaní. Pohanství se zde nejdéle udrželo ve venkovských oblastech. Do této doby spadá také tzv. institucionalizace spasení, což znamená, že člověk může dojít po smrti ke spáse pouze tehdy, když se stane právoplatným členem církve. Spolu s šířením víry ve středověku expanduje také

---

⁹⁹ Bosch, J. David: Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 1. Diel – Novozmluvné modely misie. Středoevropské centrum misijních studií. Praha 2009. s. 150-179.

¹⁰⁰ Ambros, Pavel: Pastorální teologie V. Církev, kultura, společnost, misie. Univerzita Palackého. Olomouc 2002, 2. vydání. s. 132.

¹⁰¹ York, V. John: Misie ve věku ducha. Křesťanský život. Albrechtice 2009. s. 93 – 94.

¹⁰² Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976. s.131-132.

¹⁰³ Ambros, Pavel: Pastorální teologie V. Církev, kultura, společnost, misie. Univerzita Palackého. Olomouc 2002, 2. vydání. s. 121.

hierarchická vize církve a latinská kultura i jazyk. Vzhledem k protknutí církve a státu v období středověku, tyto dvě instituce začaly spolupracovat i na šíření víry. Dobyvatelská vojska následují křesťanští kazatelé a papež vyhláší „oprávněnou“ svatou válku. Avšak křížové výpravy v 11. a 12. století nejsou současnými křesťanskými badateli považovány za misijní, i když šlo o obranu a případné šíření křesťanství na územích obsazených muslimy. Mimo „svatou válku“ je v tomto období typická mnišská misie a budování klášterů.

Ve středověku se tedy šíření víry rovná šíření kultury, zejména prostřednictvím klášterů a vyučováním v nich. Po rozkolu východního a západního křesťanství v roce 1054 římskokatolická církev pokračuje v misijním úsilí, kdežto byzantská církev se uzavírá spíše do sebe a expanduje pouze na území Ruska a východní Evropy. Do dnešních dní katolická církev respektuje autonomii východní církve a také nevysílá na její území misionáře. V publikaci Davida Bosche je *Středověký římskokatolický model* dotažen až do roku 1500. V pozdním středověku však již prochází krizí a nahrazuje ho jiný model – *Reformační (protestantské) paradigma*.¹⁰⁴

Papež Alexandr VI. (1492 – 1503) byl prvním papežem, který začal šířit křesťanství do nově objevených zemí. Od konce 15. století, ale výrazněji až od počátku 16. století, začíná šíření křesťanské víry do Ameriky, Asie a Afriky. Šíření katolicismu bylo vnímáno jako šíření náboženství bílých kolonialistů.¹⁰⁵ V období raného novověku byly misie úspěšné pouze v Latinské Americe a další kontinenty zůstaly výzvou do dalších let. Nejen s nově objevenými územími, ale také s nově vzniklými křesťanskými denominacemi (Luteránství, Calvinismus, Husitství, atp.) se musí centrální církev v té době vypořádávat, poněvadž mimo pocit povinnosti přivést je zpět ke katolictví, získávají rivala na misijním poli.¹⁰⁶ Katolická církev v tomto období obecně platí za ochránce nativních obyvatel před dobyvateli a kolonizátory, ale na druhou stranu to byl právě papež, který v roce 1537 povolil trh s otroky a tím pádem jej posvětil i pro křesťany. Někteří dobývání nových území a kolonizaci vnímají jako novodobé křížové výpravy.¹⁰⁷

---

¹⁰⁴ Bosch, J. David: Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 2. Diel a 3. Diel. Středoevropské centrum misijních studií. Praha 2010. s.25-37.

¹⁰⁵ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.89.

¹⁰⁶ Bosch, J. David: Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 2. Diel a 3. Diel. Středoevropské centrum misijních studií. Praha 2010. s.49-51.

¹⁰⁷ Bosch, J. David: Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 2. Diel a 3. Diel. Středoevropské centrum misijních studií. Praha 2010. s.49.

Od reformace se tedy misijního působení účastní i protestantské církve. Katoličtí misionáři jsou vysíláni na zahraniční misie k pohanům, kdy v této době začíná fenomén pronikání do vnitrozemí a také na misie k protestantům, aby je vrátili zpět na „pravou víru“.¹⁰⁸ Důležitým momentem v oblasti zahraničních cest se stal rok 1534, ve kterém byl založen církevní řád Tovaryšstva Ježíšova, neboli Jezuité, Ignácem z Loyoly. Hlavními činnostmi tohoto řádu bylo vzdělávání lidí a misijní cesty do zahraničí. Je známo, že Ignác poprvé použil výraz *misie* ve smyslu, v jakém se používá v dnešní době – poslání křesťanů k nevěřícím za účelem zajištění jejich spásy uvěřením v trojjediného Boha a křesťanskou věrouku. Dalším významným okamžikem v dějinách misí bylo založení Kongregace de Propaganda Fide Řehořem XV. v roce 1622, do jejíž agendy spadala organizace misí, správa misijního území a veškerá odpovědnost s tímto spojená. Jak ale ukazuje následující text, ne vždy se misijní území kryje s pravomocí Kongregace a může podléhat i jiné instituci, která se katolickými misemi zabývá. Kongregaci však bylo uznáno právo evangelizovat veškerá území, která budou nově objevená, a papeži zůstává svrchovaná vláda nad světem.¹⁰⁹

Prvním misionářem, který se octl na nově objevené americké půdě, byl Bartolomeo z Dominikánského řádu, který se v roce 1492 vylodil s Kolumbovou posádkou na San Salvadoru (dnešní Bahamy). V roce 1493 již na americkém kontinentě zůstalo 12 mnichů a v dalších letech se širitelé víry přidávali ke každé výpravě směřující do Ameriky, v menší míře také do Asie nebo Afriky. O rok později byl svět rozdělen na španělské a portugalské působišťe smlouvou v Tordesillas. Vývoz křesťanství se tak stal závazkem králů těchto států, poněvadž systémem *Patronato* (Opatrovnictví) jim byl udělen monopol na šíření víry v nově objevených zemích. Než došlo k založení Jezuitského řádu, působili v zahraničí zejména členové řádů Františkánů, Dominikánů a Augustiniánů. Jejich hlavním působišťem v Latinské Americe se stalo Peru, kde již v roce 1544 působil 55 kazatelů, zejména z Dominikánského řádu, později na jejich místo nastupují Františkáni v čele s Františkem ze Solana a roku 1568 již připlouvají první Jezuité.¹¹⁰

Zakotvení katolické církve v Peru bylo velice rychlé. Roku 1511 došlo k založení 3 diecézí a o dva roky později byl vysvěcen první biskup na pevninské Americe. Až do osvobození od

---

¹⁰⁸ York, V. John: Misie ve věku ducha. Křesťanský život. Albrechtice 2009. s. 119.

¹⁰⁹ Bosch, J. David: Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 2. Diel a 3. Diel. Středoevropské centrum misijních studií. Praha 2010. s.50-51.

¹¹⁰ Barteček, Ivo – Kunc, Jiří: Dobyť a osvobození Latinské Ameriky. Univerzita Palackého v Olomouci. Olomouc 2008. s.40-46.

španělské a portugalské nadvlády spolu na americkém kontinentu soupeřila vize misionářů, kteří se snažili distancovat od drancování a chránit původní obyvatel s vizí kolonistů, jež chtěli pravý opak. Výraznými misionáři ochránci se stali Louis de Valvidiera a Antonio Vieira v dnešní Brazílii, kterým se podařilo nejen evangelizovat desítky indiánských vesnic, ale také své svěřence chránit. Ze španělských ochránců je nejznámější Bartolomeo de las Casas, jenž napsal spis *O Zemí Indijských, pustošení a vyklidňování zpráva nejstručnější*. Do určité míry ale všichni byli součástí téhož systému.¹¹¹

V souvislosti s misijním vysláním výprav do nových oblastí bylo svoláno několik koncílů. Například v roce 1552 se řešilo, jaké svátosti se mohou nově konvertovaným udělovat, nebo v roce 1567 v Limě došlo na koncilu k ustanovení, že se kněží musí naučit místní řeč, překládat bibli do místních jazyků a také bylo zakázáno evangelizování nebo zpovědi přes tlumočníky.¹¹² Tato nařízení však nebyla vždy dodržována. Evropští kněží a biskupové měli vždy k ruce několik původních obyvatel, kteří se starali o chod diecéze, ale na druhou stranu zde neexistovala téměř žádná tolerance cizích kultur. Díky nerovnoměrnému rozdělení misionářů však v té době měli větší vliv ve městech, menší na venkově a téměř nulový ve vnitrozemských oblastech. Mimo jiné bylo pro americké oblasti charakteristické rychlé obrácení ke křesťanství a „bez dozoru“ opětovná konverze zpět. Taktéž vize prvotních vyučovacích center, v nichž měli vybraní jedinci načerpat vědomosti a dále je šířit ve svých vesnicích, se nevydařila. Až do dnešních dob není v Latinské Americe mnoho kněží z řad původních obyvatel. Do roku 1772 platil oficiální zákaz vysvěcování kněží z původních obyvatel a bylo uděleno málo výjimek¹¹³

Velmi problematickým se stal také požadavek celibátu, tudíž ani místní obyvatelé o vysvěcování příliš nestáli.¹¹⁴ Na africkém kontinentu bylo, na rozdíl od Ameriky, zásadní získat pro věc víry vládce jednotlivých území spíše než běžné obyvatel. Po jejich úmrtí však nastává obrat k původnímu vyznání. Na území severní Afriky a na Madagaskaru dokonce došlo k několika vlnám vyvražďování misionářů a křesťanů. V těchto oblastech misionáři naopak působili spíše mezi trestanci a otroky. V důsledku tohoto otevřeného násilí zde nežili

---

¹¹¹ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.16.

¹¹² Němec, Jaroslav: Vybrané kapitoly z dějin evangelizace světa. II. a III. díl. Olomouc 1991. s.51-53.

¹¹³ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.23 – 26.

¹¹⁴ Häring, Bernhard: Moje zkušenost s církví v Africe. Vyšehrad. Praha 1997. s. 37 – 48.

na počátku 19. století téměř žádní křesťané. Z tohoto důvodu se Afrika stala větší misijní výzvou až ve 20. století.¹¹⁵

V Asii naopak dochází na několika územích k hlubšímu zakořenění křesťanství, ale v mnohem menší míře než na americkém kontinentu. Mořeplavci zde dokonce narazili na skupinu křesťanů, kteří měli základ ve východní, syrské, církvi. Bohužel nedošlo ke spolupráci, ale vzájemné nevráživosti a pronásledování až do úplného pohlcení katolíky. Nejdůležitější misionář spojovaný s Indií je znám pod jménem František Xaverský, „Apoštol Dálného východu“. Za svého života se dostal také na poloostrov Zadní Indie, do Japonska a zemřel na hranicích s Čínou.¹¹⁶ V Japonsku pak působil Alessandro Valignano z Itálie, který přejal pod svou správu východní oblasti. Na jihu Indie mezitím probíhalo hromadné křtění lidí za příslib ochrany před muslimskými nájezdníky. Misie zde skončila v roce 1773 zrušením Jezuitského řádu. Stejně jako jinde zde existovala jazyková bariéra, která bránila efektivnějšímu šíření křesťanských myšlenek, a představení řešili dilema, jestli mohou světit místní do kněžských povolání nebo ne. Není bez zajímavosti, že v oblastech Číny a Japonska se misionáři museli vzdát prostého šatu a chudého života, když si chtěli vydobýt vážnosti u místních obyvatel. Také zde nešla aplikovat metoda *clean sweep* jako na americkém kontinentu a také bylo nutno postupovat v evangelizaci od nejvyšších vrstev populace k nižším.¹¹⁷

V roce 1333 se do oblasti Číny dostal první katolický misionář Jan de Montecorvino, který se setkal s pozůstatky nestoriánských křesťanů, navázaných na syrskou církev. S koncem mongolské nadvlády končí i svobodný pohyb křesťanů po území Číny. Přístup byl povolen pouze těm, kteří jeli vzdát hold císaři. Postupem času se z přístavu Macao šíří jezuitské misie Portugalců. Roku 1582 dorazil do Macaa druhý nejvýznamnější misionář na asijském kontinentu Mateo Ricci a působil zde až do své smrti v roce 1610. Podařilo se mu dostat do přízně císaře, poznat čínskou kulturu, vytvořit slovník pro potřeby misí a tím usnadnit práci dalším. Mimo jiné se stal také prvním člověkem z Evropy, který mohl navštívit Zakázané město.¹¹⁸ Velkou předností Ricciho byla snaha přiblížit křesťanskou kulturu původní čínské, bohužel byl z Říma kritizován za kompromisy s Konfucianstvím (Konfucius byl postaven

---

¹¹⁵ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.54-55.

¹¹⁶ Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova: autor neznámý. 2006, /online 2012/.
<<http://www.jesuit.cz/osobnost.php?id=14>>

¹¹⁷ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.27 – 36.

¹¹⁸ Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova: autor neznámý. 2006, /online 2012/.
<<http://www.jesuit.cz/osobnost.php?id=7>>

naroveň svatým.), uctíváním předků a užíváním termínu Pán Nebes (Tien-chi). Oblasti, které se katolické církvi podařilo získat v tomto období, považovala za náhradu evropských území, kde proběhla reformace církve. V Jihovýchodní Asii opět bylo důležité získání přízně vladařů jednotlivých regionů. Mimo časté vyhánění se misionáři museli potýkat s mnoha potížemi a předsudky. Například proti nim intrikovaly konkubíny, které se bály zapuzení nebo často lidé odmítali křest z toho důvodu, že se báli transformace na Portugalce.¹¹⁹

V Indii evangelizovali s nevelkým úspěchem také Portugalci. Změna nastala až po příjezdu Itala Roberta de Nobiliho, který byl podobně jako Ricci obviňován ze synkretismu. Jeho způsob šíření křesťanství se vymykal dosavadním metodám. Naučil se tamilštinu a sanskrt, přizpůsobil se způsobu života Bráhmanské kastě a vedl diskuze s místními učenici. Dařilo se mu získávat konvertity, ale otázkou zůstalo, zda jeho učení brali jako křesťanské nebo zda byl považován za moudrého guru či muslima. Dokonce byl obviněn z vytváření schizmatu, ale od tohoto obvinění byl Řehořem XV. brzy zproštěn.¹²⁰ Po jeho smrti misie pokračují. Podařilo se dokonce i rozšíření učení do nižších kast a v polovině 17. století se vyskytovalo v jižní Indii několik tisíc křesťanů. Mezi další výrazné osoby pak patřili Jean de Brutto, otec Hanxleben nebo Konstantin Josef Beschi.¹²¹ Do dnešních dob je pravdou, že 40 % katolíků pochází z území bývalých španělských a portugalských kolonií. Obecně křesťanství v této době pronikalo lépe do oblastí s přírodními náboženstvími než do míst, kde existovaly složitější a propracovanější náboženské systémy.¹²²

S příchodem 17. století přišla změna v koncipování misí. V úvodní kapitole bylo řečeno, že stejně jako v čele celé církve, tak i v čele misí stojí papež, který vše řídí a financuje, ale nekontroluje každou část misijního působení. Od poloviny 16. století po sobě jdoucí papeži Pius V., Řehoř VIII. a Klement VIII. zakládali komise zabývající se misemi. Jednotlivé misijní výpravy pak delegovali sami králové katolických zemí Španělska a Portugalska (výjimečně jiných) pod záštitou systému *Patronato*. Efektivitě misí škodilo nejen rozdělení křesťanů na několik reformovaných skupin, ale také soupeření mezi jednotlivými misijními řádů katolické církve. V roce 1622 se situace změnila založením Sacra Congregatio de Propaganda Fide (Svatá Kongregace de Propaganda Fide), dne 21. června, pod vedením papeže Řehoře XV. Touto organizací, která se skládala ze 13 kardinálů, 12 prelátů a sekretáře

¹¹⁹ Němec, Jaroslav: Vybrané kapitoly z dějin evangelizace světa. II. a III. díl. Olomouc 1991. s.50-56.

¹²⁰ Němec, Jaroslav: Vybrané kapitoly z dějin evangelizace světa. II. a III. díl. Olomouc 1991. s.83-88.

¹²¹ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.63-66.

¹²² Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.41-48.

(v době založení Josef Ingoli.), se snažil Řím sjednotit veškeré misijní záležitosti pod svoji kompetenci. O pět let později, za pontifikátu Urbana VIII., došlo k založení koleje zaměřené přímo na výchovu misionářů. Hlavním cílem této instituce se stalo větší osamostatnění misí od Španělska a Portugalska, založení více biskupství v přímém spojení s Římem, zapojení více laiků a proniká sem také myšlenka větší míry svěcení domorodých věřících.¹²³

Katoličtí králové, světské úřady i samotní misionáři vedli s Římem četné spory, ale nakonec museli ustoupit, slíbit poslušnost a správa misí spadala plně pod Kongregaci. Slovy papeže, členové Kongregace mají na starost péči o duše a jejich spásu. Na druhou stranu se pojem *misijní území* nekryje se správou Kongregace, poněvadž se nikdy nepodařilo sjednotit veškeré misijní aktivity pod její kontrolu. Tato instituce je činná až do dnešních dní, pouze byla několikrát v dějinách přejmenována na Kongregaci pro Šíření Víry a v roce 1988 na Svatou Kongregaci pro Evangelizaci Národů. Mezi hlavní úkoly této kongregace patří podpora misijního povolání a misijní spirituality, probouzení zájmu o misie a snaha o širokou informovanost.¹²⁴ Se založením Kongregace se také rozšiřuje fenomén tzv. lidových misí, které organizovala katolická církev pro oživení víry mezi lidmi, kteří byli pouze vlažnými věřícími nebo konvertovali k jiné křesťanské církvi. Společným jmenovatelem pro lidové misie bylo, že probíhaly na území, kde již lidé o křesťanství slyšeli a byly zde pevně zakotveny křesťanské instituce, pouze víra obyvatel už nebyla tak silná.¹²⁵

Systém *Patronato* tímto nahrazují tzv. Apoštolští vikáři. Po tomto kroku klesá moc Španělů a Portugalců a do čela misí se vedle Říma staví zejména Francie, kde byl roku 1663 založen seminář *Société des Missions E'trangeres*.¹²⁶ Cílem jejich misijních aktivit se stává zejména oblast Kanady, kam byli později povoláni také Jezuité z důvodu zkušeností s misiemi mezi původním obyvatelstvem a schopností osvětlit abstraktní pojmy. Obecně se tyto misijní cesty nepovažují za příliš úspěšné, poněvadž bylo pokřtěno pouze několik dětí a umírajících. Na rozdíl od snahy o inkulturaci, která probíhala zejména v asijských oblastech, zde docházelo k tendencím izolovat nové křesťany, například v osadě Sillery. Zajímavostí je, že do této doby také spadá počátek různých hnutí za účast žen na misiích, které primárně vycházely právě z Francie. První taková evangelizační cesta do Kanady se uskutečnila v roce 1639. Tyto

---

¹²³ Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976. s.64-65.

¹²⁴ Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976. s.65-66.

¹²⁵ Ambros, Pavel: Pastorální teologie V. Církev, kultura, společnost, misie. Univerzita Palackého. Olomouc 2002, 2. vydání. s. 122.

¹²⁶ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.47 – 50.

pozdější misionářské výpravy velmi komplikovaly boje mezi osadníky a nativními obyvateli a také mezi etniky navzájem.¹²⁷

Nejen otevřené násilí a odmítavý postoj původních obyvatel komplikoval situaci, ale objevilo se také mnoho vnitřních potíží. Stále přetrvávalo soupeření španělských a portugalských misionářů s francouzskými, navíc katolická církev pocítovala celkový nedostatek misionářů působících v zahraničí. Dříve volnější pravidla (možnost odjet na misii s rodinou, nebyla nutnost celibátu pro misionáře) se změnila a po misionářích byl vyžadován, stejně jako po kněžích, celibát, navíc museli veškeré peníze odevzdávat církvi, řídit se veškerými jejími pokyny a navštěvovat školení. I přes malý počet misionářů a kněží nebylo povoleno světit nativní obyvatele. Velmi intenzivně se tímto problémem zabývali až papeži ve 20. století, kdy ve svých encyklikách podporovali a zdůrazňovali nutnost domorodého kléru.¹²⁸

V dalších letech probíhaly misie na různých místech velmi rozličně. V Číně po smrti Matea Ricciho přebírají misijní práci zejména Jezuité, zvyšuje se počet křtů a objevuje se snaha zapojovat nové konvertity. (Na rozdíl od jiných misijních oblastí bylo v roce 1615 povoleno čínským kněžím sloužit mše.) Nejvýznamnější postavou té doby v Číně se stal Adam Schall von Bell. Po konci vlády dynastie Ming v roce 1644 narůstá nedůvěra vůči misionářům a Portugalcům obecně. Došlo k několika vlnám poprav a vyhnání a nakonec bylo povoleno v Číně zůstat pouze čtyřem Jezuitům. V 60. letech došlo k opětovnému uvolnění, kdy byly mimo jiné překládány liturgické knihy do čínštiny, i když samotní kněží se snaží prosazovat latinu, a byl vysvěcen původem čínský biskup. Na konci 17. století (1692) byl vydán edikt o toleranci křesťanství v Číně. Mimo Jezuitský řád sem přijíždějí i Dominikáni a Františkáni, kteří ale byli zvyklí na *clean sweep*, nesouhlasili proto se zachováním původních pohřbů, uctíváním předků nebo interpretací abstraktních pojmů, takže jejich působení bylo spíše na škodu. Na kontroly do Číny jezdili papežští legáti, kteří se snaží Jezuitům zakázat vše, co nebylo v souladu s požadavky Říma. Císaři se spíše přikláněli k misionářům Ricciho odkazu a ostatní se snažili eliminovat. V celém Čínském císařství zůstalo nakonec pouze 150 000 křesťanů a evropští misionáři postupně mizí. Jediným pokusem o zachování křesťanské víry bylo založení utajených kněžských seminářů, které se udržely až do roku 1845.¹²⁹

---

¹²⁷ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s. 51-55.

¹²⁸ Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976. s.37 – 42.

¹²⁹ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.68-73.

Největší úspěch měly misie na území bývalých kolonií Španělska a Portugalska, jak již bylo zmíněno. Šestnácté a sedmnácté století jsou obdobím největšího rozkvětu katolických misí. Osmnácté století se naproti tomu vyznačuje počátkem úpadku. Důvodů pro pokles misijní činnosti katolické církve je několik. Zásadní vliv mělo šířící se osvícenství a racionalismus, kdy filozofie klade důraz na rozum, svobodu a pokrok na úkor náboženství, zejména pak tradičního katolicismu. Katolická církev však na racionalismus a osvícenství 18. století nijak výrazně nereaguje a její odezva na sebe nechala čekat až do Druhého Vatikánského koncilu, po kterém nastala změna reagující na potřeby moderní doby.¹³⁰

Náboženští filozofové se vymezují proti velkému bohatství, připisované aroganci a misijním metodám Jezuitského řádu. Tento neaktivnější řád v oblasti misí byl 21. června 1773 zrušen papežem Klementem XIV. a z různých oblastí světa bylo staženo více než 3 000 misionářů. Tento krok byl později katolickou církví označen jako chybný. Znatelný úbytek katolíků zapříčinilo i rozšiřování protestantismu, ke kterému mnoho původních katolíků konvertovalo. Soupeření mezi protestanty a katolíky způsobuje také pokles důvěryhodnosti křesťanství, takže o něj obyvatelé misijních území ztrácí zájem. Nejen rozpory mezi jednotlivými směry křesťanství, ale také neshody uvnitř katolické církve způsobily odklon lidí od víry. Nejvíce byly znatelné rozepře mezi Francouzy a Španěly s Portugalci, kde si navzájem konkurovala praxe Patronato a Svatá Kongregace de Propaganda Fide. Rivalita se podepisuje i na nižší hierarchické příčce a sice mezi jednotlivými řády. Zejména Dominikáni a Františkáni měli na misie odlišný názor než Jezuité. Nepřímo se na úbytku věřících podepsal i požadavek na striktní dodržování celibátu, prosazování latiny, preferování evropských kněží nad svěcením domorodých nebo přílišný důraz na kult a slavnosti na úkor kázání.¹³¹

Misijní aktivity však v 18. století nezankly úplně a misionáři v 19. století mohou stavět na jejich základech. Misie 19. století byly usnadněny vynálezem elektřiny a páry, které urychlily cestování. Stále se však jedná o dobrodružné výpravy s ohrožením života, při kterých se po misionářích vyžaduje, aby byli dobrými etnology, lingvisty, vědci, psychology, učiteli a zejména oddanými duchovními. Bohužel i v tomto případě jsou spojováni s expanzí západního světa, když se přidávají ke kolonistům a obchodníkům zabírajícím nová území i

---

¹³⁰ Bosch, J. David: Dynamika krestanskej misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 2. Diel a 3. Diel. Středoevropské centrum misijních studií. Praha 2010. s.83.

¹³¹ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.83-86.

s jeho obyvateli. Mimo jiné byla také poražena islámská expanze mířící z východu do Evropy a Středomoří se opět stalo křesťanskou oblastí.¹³²

Misie v 19. století mířily primárně do oblastí, o které se zajímaly evropské mocnosti a také se snažily obnovit katolickou víru na územích, kde evangelizace zatím nedopadla dobře. Podobně jako v minulých stoletích se misionáři snažili ochraňovat původní obyvatele před vojáky a dobyvateli, nyní se je snaží hájit před obchodníky z Evropy a jejich vykořisťováním. Obyvateli států je křesťanství bohužel chápáno jako vynucená povinnost a není to dobrovolné přijetí víry, o které by se misionáři měli snažit. Misie i nadále pokračují i ve svém šíření civilizace, takže jsou u misijních stanic zakládány školy, sirotčince a nemocnice. V této době získávají čím dál větší hodnotu laikové, kteří se za misie modlí a sbírají peníze. Nejznámější společnosti laiků vznikly na počátku 19. století ve Francii, patřily mezi ně například Picpusská kongregace, Lyonský spolek, Lyonská společnost pro misie v Africe nebo Spolek svatého dětství. Laické společnosti působily i v méně angažovaných zemích, ve známost vešly například rakouská Leopoldova nadace podporující severoamerické misie, německé Ludvíkův misijní spolek a Bonifácův spolek pro výchovu černošských dětí nebo italské Claverská společnost pro misii mezi černochoy v Americe a Severoamerická společnost pro působení mezi indiány. Zahraniční misie tedy žijí z podpory těchto společností nebo jsou udržovány jednotlivými církevními řády. Po Evropě bylo rozmístěno celkem 27 těchto spolků – nejvíce ve Francii a dále v Římě a Itálii. Mimo jiné se v hojnějším počtu otevírají speciální semináře pro výchovu misionářů.¹³³

Již v této době jsou také znát počátky ekumenické myšlenky, která se pak naplno rozvinula až ve století dvacátém. Pro katolickou církev bylo zpočátku obtížné zbavit se nálepky spolupracovníků kolonizátorů, poněvadž největší šíření víry se překrývá s obdobími evropské expanze. V 16. -18. století to bylo spojení dobyvatelů plus misie a v 19. století pak kolonizátoři plus misie. Rozšíření křesťanství bylo vnímáno jako „jedno z břemen bílého muže“, což často vedlo k rasismu i v rámci křesťanské církve prosazující rovnost všech lidí. V lepším případě misie fungovaly tak, že nejprve probíhala evangelizace a až později se řešila společenská spravedlnost.¹³⁴

---

¹³² Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s. 260.

¹³³ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s. 261-163.

¹³⁴ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.264-267.

Ve 20. století došlo také ke kritickému zhodnocení misí minulých let. Například autor Stephen Neil v roce 1960 uvedl, že „z celkového pohledu byli misionáři v různých dobách slabí lidé, nepříliš moudří, nepříliš staří, nepříliš trpěliví, přestoupili většinu příkázání a dopustili se každé možné chyby.“¹³⁵ David Bosch se ve své knize zamýšlí, zda církve může napravit své chyby z minulosti.¹³⁶ Dřívější jistotu vítězství křesťanství nahradila nejistota. Bylo nutno vytvořit nová paradigmat a zajímat se o to, v jakých podmínkách lidé žijí nebo by se katolické misie dostaly do slepé uličky. Misijní cesty však zajistily i mnoho pozitivních jevů. Například v 19. století křesťanství napomohlo zrušení otroctví, díky misiím se z Evropy šířily nové poznatky a vhodné metody pěstování plodin, šířila se vzdělanost díky misionářským školám nebo se církve snažila vylepšit postavení žen ve společnosti. Ve druhé polovině 19. století původní rozkvět misí opětovně upadá a aktivněji se opět snaží navázat až papeži ve 20. století.¹³⁷

6.2 Geografické vymezení misí do roku 1900

Obecně by se dalo shrnout, že po prvotním rozšíření křesťanské víry v židovském prostředí a v oblasti Římské říše, pokračovalo úsilí tehdejších misionářů dále do Evropy. V 15. století se staly hlavním cílem Amerika a Asie. Za kontinent misí ve 20. století se považuje zejména Afrika, kde jen v polovině 20. století (1949 – 1963) narostl počet pokřtěných z 11 na 21 milionů. A výzvou do 21. století zůstává mnoho oblastí v Asii. Na tomto kontinentu se nachází málo křesťanů, ale jejich církve jsou o mnoho lépe organizované než africké.¹³⁸

Původ křesťanství spadá geograficky do oblasti, kde se v současné době nachází státy Izrael a Palestina, konkrétně v Jeruzalémě. Prvotní rozšíření proběhlo v přilehlých územích Judsku, Galileji a Sábařsku. Zde je doloženo působení zakladatele církve a jeho apoštolů. Nejprve se idea křesťanství šíří pouze v této oblasti a noví následovníci konvertují z řad židovského obyvatelstva. Na mapě (Obr. 1) jsou vyznačeny hranice tehdejšího palestinského území, kde se zrodilo novozákonní křesťanství. V prvních letech se jednalo spíše o roztříštěné lokální komunity než o souvislé území křesťanů, jejichž vznik je naznačen ve Skutcích apoštolů.¹³⁹

---

¹³⁵ Bosch, J. David: Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 1. Diel – Novozmluvné modely misie. Středoevropské centrum misijních studií. Praha 2009. s. 6.

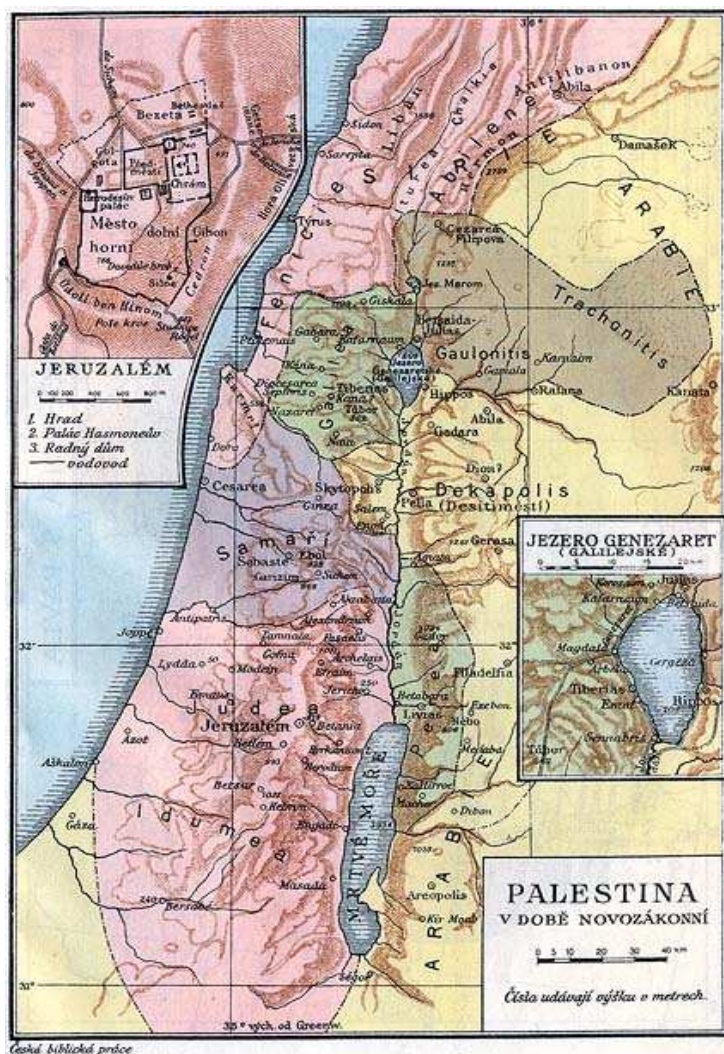
¹³⁶ Bosch, J. David: Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 2. Diel a 3. Diel. Středoevropské centrum misijních studií. Praha 2010. s.183.

¹³⁷ Bosch, J. David: Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 2. Diel a 3. Diel. Středoevropské centrum misijních studií. Praha 2010. s.114-143.

¹³⁸ Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976. s.9.

¹³⁹ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.17.

Obr. 1: Území Palestiny v době vzniku křesťanství

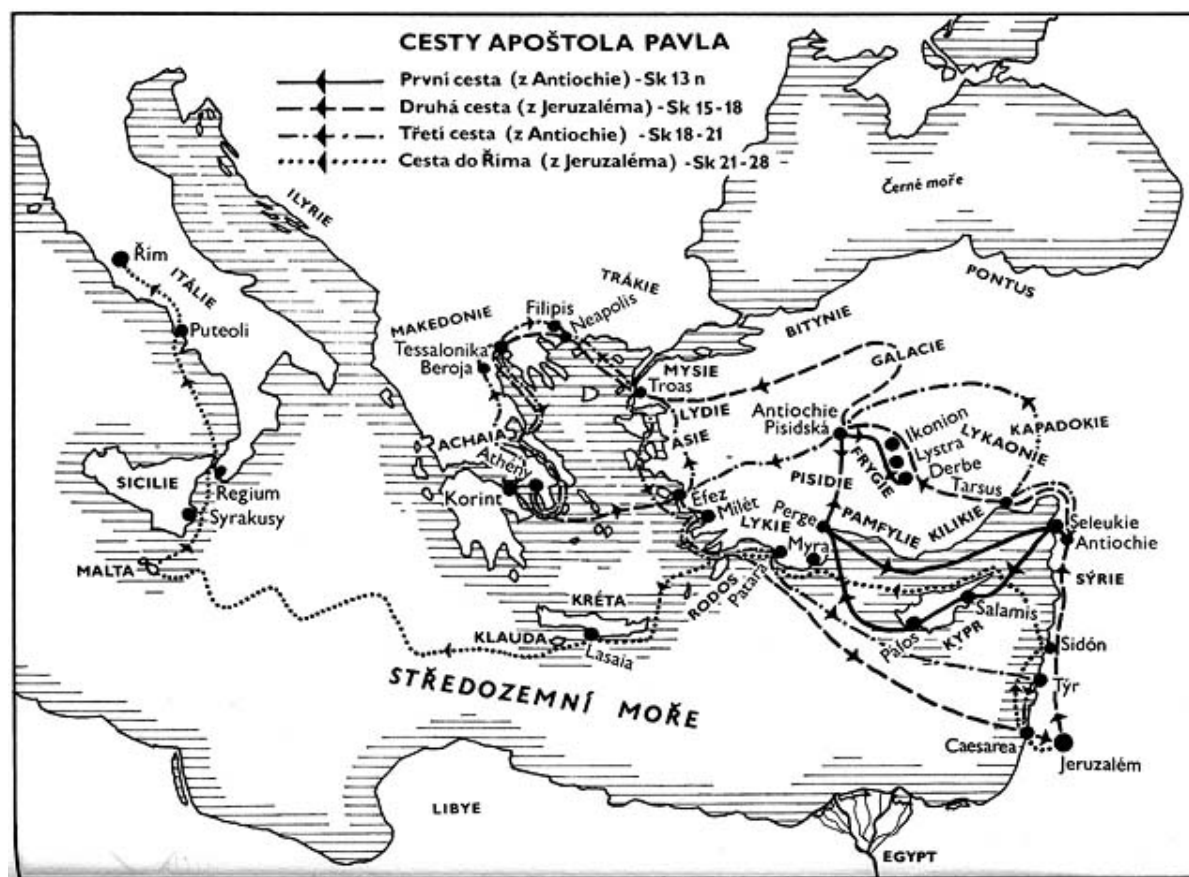

Zdroj: Biblické mapy /online 2012/, < <http://www.kubak.cz/Bible/Mapy/Mapa18.htm>>

Základ misijní církve však položil až Pavel z Tarsu, jehož kázání se odehrávala více mezi pohany než mezi židy. Pavlovy první cesty vedly do Sýrie, Kilikie a Arábie (dnešního jižního Jordánska). V době Pavlova působení počet křesťanských obcí rychle rostl. Později, když se mu podařilo získat věrné příznivce, kázal v oblasti Malé Asie a na Kypru. Do Korintu a Efesu se přesunul po zjištění, že je mu bližší evangelizace pohanů než židů. Zemřel v Římě za Neronova pronásledování křesťanů.¹⁴⁰ Mapa (Obr. 2) znázorňuje trasu Pavlovy misijní cesty, respektive misijních cest.

¹⁴⁰ Chlubný, Jiří: Pavel z Tarsu. In: Antika. 2004. /online 2012/, <<http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1434>>

Obr. 2: Misijní cesty Pavla z Tarsu

Zdroj: Biblické mapy /online 2012/, < <http://www.kubak.cz/Bible/Mapy/Mapa22.htm>>

Na konci 3. století bylo křesťanství známo již v Malé Asii, Mezopotámii, Persii, Indii, Řecku, Itálii, Španělsku, Galii a Belgii. Postupem času se pomocí římských vojáků dostalo i na Britské ostrovy, do Germánie, ale také do Kartága, Egypta a Alexandrie.¹⁴¹ V této době se již lokální komunity přetvářejí na regionální církve v čele s biskupy. Založené nové církve se sjednocují se starými.¹⁴² V Římské říši probíhalo dlouhý čas pronásledování křesťanů a jejich zabíjení. Změna nastala s rokem 313, ve kterém císař Konstantin prohlásil křesťanství za tolerované náboženství, čímž mu dodal potřebnou legitimitu a sám se nechal na smrtelném loži pokřtít. V roce 381, za vlády císaře Theodosia I., se křesťanství stalo státním náboženstvím. Uctívání pohanských kultů bylo zakázáno a víra v Kristovo učení se začala šířit i na sever Evropy.¹⁴³ Na mapě (Obr. 3) je znázorněno území Římské říše, první širší území, kde křesťanství pevně zakořenilo.

¹⁴¹ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.16.

¹⁴² Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.20 - 21.

¹⁴³ Duračinský, Miroslav: Prenasledovanie kresťanov. In: Antika. 2005. /online 2012/, <<http://antika.avonet.cz/article.php?ID=2340>>

Obr. 3: Evangelizovaná území Římské říše

Upraveno dle: Philips Atlas of the World History. In: Mapping Globalization. /online 2012/, <http://qed.princeton.edu/index.php/User%3AStudent/The_Origins_and_Spread_of_Christianity_to_AD_600>

Již v prvních stoletích vzniká několik teologických rozkolů, které se postupně řeší na koncilech. Jak již bylo řečeno, katolická – nebo-li všeobecná – církev se zformovala uznáním všech těchto koncilů. V prvních letech šíření křesťanství dochází k evangelizaci evropských kmenů uctívajících pohanské kultury a zároveň se misionáři také snaží o vymýcení odchylných křesťanských směrů, mezi které patřily gnosticismus, ariánství, nestoriánství a další. V následující tabulce (Tab. 3) jsou chronologicky znázorněna území, kam se křesťanství šířilo. V 5. století došlo k pokatolictění Germánských kmenů, které konvertovaly od původně přijatého ariánství a přijetí křesťanství kmeny Franskými. Ve stejném období se šíří křesťanství také v severní Africe. Na Britské ostrovy se křesťanské myšlenky dostaly již s římskými legiemi, které je obsadily, ale později tam přichází řádní misionáři vyslaní římským biskupem.¹⁴⁴

¹⁴⁴ Bělina, Pavel – Čornej, Petr: Dějiny evropské civilizace I. Paseka. Praha 1999, 3. vydání. s. 70-82.

Tab. 3: Působení misionářů a šíření křesťanství v 1.-14. století

Šíření křesťanství po Evropě a v jejím těsném sousedství během 1.-14. století	
Období	Území s křesťanskou kulturou
1. století	Palestina, Sýrie, Kilikie, Arábie, Malá Asie, Kypr, Korinth, Efesos, dnešní Řecko
2. století	Persie, Mezopotámie, celá dnešní Itálie
3. století	Indie, Španělsko, Galie, Belgie, Britské ostrovy, Germánie, Kartágo, Alexandrie, Egypt
4. století	Arménie, Etiopie, Gruzínské království, Kavkazské kmeny
5. století	Po pádu Říma šíření na sever do Evropy
6. století	Iroskotské misie - Francie, Švýcarsko, Nizozemí, Belgie, Německo
7. století	Čína (pouze do 10. století, snaha obnovit ve 13. a 14. století)
8. století	opětovně Britské ostrovy, Franská Říše
9. století	Bulharsko, Rusko, území Slovanů - Velkomoravská Říše
10. století	Rumunsko, Polsko, Maďarsko + křížové výpravy
11. století	Dánsko, Norsko
12. století	Island, Grónsko, Švédsko, Finsko, Prusko, Litva
13. století	Oblast Karélie
14. století	pokračování do dalších oblastí Ruska, opětovná snaha o Čínu

Zpracováno dle: Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Brno 2001. s.10-12.

V první polovině 5. století evangelizuje Sv. Patrik Irsko a na počátku 5. století na ostrovech působí také irský mnich Columban spolu s řeholníkem Benediktem, kteří posléze odešli kázat křesťanství do tehdejší Galie. Jako první záměrná zahraniční misie na Britské ostrovy je však označována výprava 40 misionářů v čele s Augustinem ke břehům Britských ostrovů, která započala roku 596. Tato misie je označována za největší úspěch po pokřesťanštění Franků.¹⁴⁵ Misie katolické církve se úspěšně rozšířila v 7. století na Balkáně a v 8. a 9. století u Slovanů. Spolu s evropskými misemi proběhlo i několik neúspěšných pokusů rozšířit křesťanství východním směrem. V 7. století odjíždí skupina nestoriánů do Číny a snaží se o rozšíření křesťanství v Číně.¹⁴⁶ O století později vrcholí arabská expanze a Pyrenejský poloostrov se stane až do konce 15. století muslimskou oblastí s křesťanskými ostrůvky. Dalšímu šíření islámu z jihu a východu se snaží křesťanští králové zabránit. Do severní Evropy se křesťanství dostalo o mnoho později. Do Dánska v 9. století, do Švédska, Norska a na Island v 11. století. Polabští Slované a obyvatelé dnešního Finska se nechali pokřtít až ve 12. století. Nejpozději křesťanské víře podlehli Prusové a Litevci. Misii do Pruska podnikl na počátku 13. století mnich Kristián s pomocí řádu Německých rytířů. V Litvě se nechali všichni poddaní pokřtít až v roce 1386 po přijetí křtu jejich knížetem.¹⁴⁷ Po ukončení christianizace Evropy ihned začíná christianizace nově objevených území. Díky vynálezu kompasu a zdokonalení lodí je možné snáze cestovat. S dobrodruhy a obchodníky se na cesty vydávají i misionáři. Na mapě

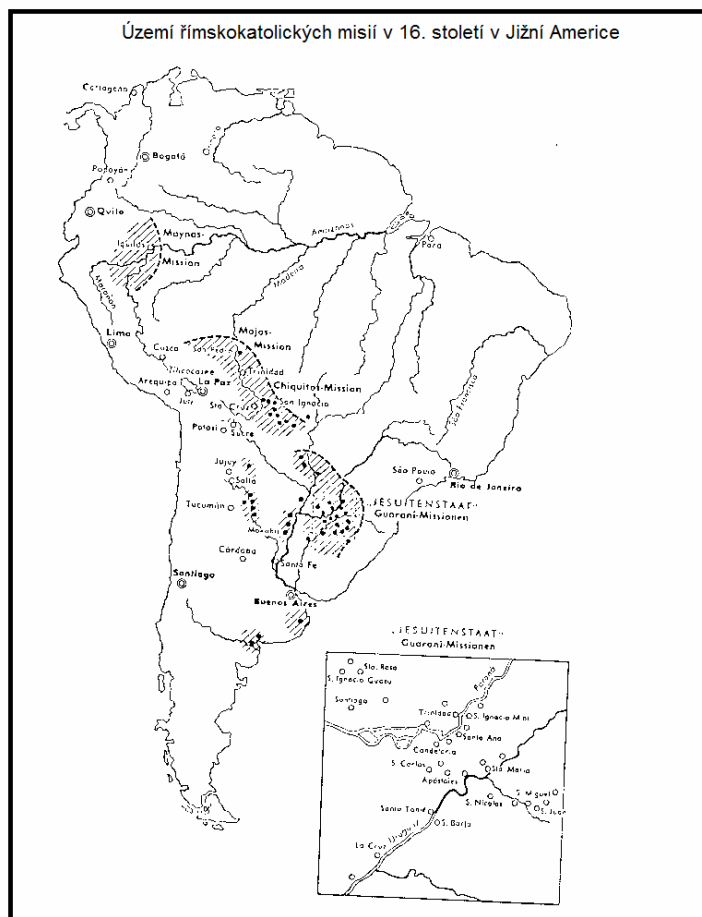
¹⁴⁵ York, V. John: Misie ve věku ducha. Křesťanský život. Albrechtice 2009. s. 105 - 113.

¹⁴⁶ York, V. John: Misie ve věku ducha. Křesťanský život. Albrechtice 2009. s. 106.

¹⁴⁷ Bělina, Pavel – Čornej, Petr: Dějiny evropské civilizace I. Paseka. Praha 1999, 3. vydání. s.137-215.

(Obr. 4.) jsou znázorněna území prvních misí v Latinské Americe pod řízením španělského a portugalského systému *Patronato*.

Obr. 4: Misie v Jižní Americe pod správou Španělska v 16. století

Upraveno dle: Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Brno 2001. s.17.

Papežské svolení pro *Patronato*, který udělil monopol na šíření víry Španělům a Portugalcům, určil další směřování misionářů do Indie, jejíž západ byl celý v rukou křesťanů již v roce 1515, a Střední i Jižní Ameriky. V jižní části Ameriky působí nejvíce řeholníků z Evropy v Peru, kteří po příjezdu Františkánů postupují dále na Jih. Augustiniáni zase vybudovali síť klášterů od dnešní Kolumbie až po Potosí. Organizační šíření katolické církve se děje velmi rychle. V roce 1511 byly zřízeny 3 diecéze – biskupství San Domino, Concepción de la Vega a Puerto Rico. V polovině 16. století jsou již katolické instituce v Latinské Americe hojně rozšířeny. V La Platě existuje metropolitní stolec se čtyřmi biskupstvími, která mu podléhají, dále diecéze v Caracasu, Limě a v neposlední řadě v brazilském San Salvadoru de Bahía.¹⁴⁸

¹⁴⁸ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.15-26.

V 17. století existuje v Americe jedna z největších křesťanských komunit mimo Evropu. Nejvíce katolíků žilo v Argentině a v severním Peru. Na jihu Peru se vyskytovalo původně 85 000 konvertitů, ale po masakru kněží ve 40. letech 17. století zde katolická aktivita značně klesá. V Chile misionáři slíbili původním obyvatelům garanci půdy, což se ale nepodařilo splnit a z toho důvodu zde vypukla vzpoura proti kněžím. Na konci 17. století se však činnost obnovila a dokonce došlo k vysvěcení tří nativních kněží. V oblasti dnešní Bolívie se misíím nedařilo až do prvních let 18. století, kdy nastal zlom díky Františkovi de Pilara. Na počátku následujícího století zde fungovalo 22 misijních stanic s 16 000 křesťany. V Kolumbii se v 17. století nacházelo 300 kostelů díky misionáři Petru Claverovi.¹⁴⁹ Paraguay je dodnes spojována s obrazem velmi úspěšné katolické misie. V této oblasti Jezuité zavedli systém tzv. redukcí a efektivně spravovali zdejší půdu a zorganizovali původní obyvatelstvo. Nejpočetnějším etnikem byla komunita Guaraní, která zde žije dodnes a daří se jí na Paraguai vymáhat četné ústupky ohledně své autonomie.¹⁵⁰

První křesťanská redukce, nazvaná Loreto, byla založena v roce 1610 a sídlilo v ní přibližně 200 rodin. Oblast spravovaná Jezuity zasahovala až na území dnešní Argentiny a Brazílie. Podle různých autorů zabývajících se vývojem redukcí, byl jejich koncept velmi úspěšný, i když počet věřících kolísal. Do roku 1613 počet osad narostl na 23 a žilo v nich přibližně 100 000 lidí, o sedm let později zde stálo 24 křesťanských osad s přibližně stejným počtem lidí a v roce 1690 je zaznamenáno 26 katolických obcí se 77 646 věřícími.¹⁵¹ Svého vrcholu dosáhly katolické misie do Latinské Ameriky v polovině 18. století. V redukcích bylo v té době organizováno asi 120 000 obyvatel. Křesťanské osady měly velmi pevný řád i podobný vzhled. Jedinou nevýhodou, která se záhy projevila, byla výchova indiánů k pasivitě. V redukcích nedocházelo ke svěcení nativních obyvatel na kněze, proto když došlo v roce 1773 ke zrušení jezuitského řádu a vyhnání Jezuitů z jižní Ameriky, neexistovaly zde kompetentní osoby, které by v jejich odkazu mohly pokračovat a redukce postupně zanikly.¹⁵² V 19. století se pak situace pro misionáře zkomplikovala národně-osvobozeneckými boji.

Co se týče oblastí ve střední Americe, zde mělo klíčové postavení Mexiko, kde byly původně stanoveny dvě diecéze (Tlaxcala a Mexico City) a od roku 1548 zde již fungoval metropolitní

---

¹⁴⁹ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.15-26.

¹⁵⁰ Němec, Jaroslav: Vybrané kapitoly z dějin evangelizace světa. II. a III. díl. Olomouc 1991. s.53-54.

¹⁵¹ Němec, Jaroslav: Vybrané kapitoly z dějin evangelizace světa. II. a III. díl. Olomouc 1991. s.54.

¹⁵² Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.75-81.

stolec se sedmi diecézemi.¹⁵³ Na karibské ostrovy dorazili misionáři zároveň s dobyvateli. V 17. století začalo vyhánění misionářů, poněvadž se převažujícímu černošskému obyvatelstvu nelíbilo, že mají stejnou barvu pleti, jako jejich utlačovatelé, kteří je nutí pracovat. Pokusy o znovuoobnovení misie se odehrály v letech 1641-1642 a 1652, které nebyly příliš úspěšné. S dalším neúspěchem v roce 1685 zde misie úplně končí. Obecně zde křesťanství nebylo příliš kvalitní, poněvadž se místní obyvatelé nechávají křtít pouze pod příslibem darů. Pro pravé věřící vznikla tzv. Západoidická společnost černošských křesťanů, kde se sdružovali domácí i plantážní otroci a uprchlíci. Tito křesťané se pak stávají po zrušení otroctví jádrem misí v dosud nepřítis úspěšně evangelizované Africe.¹⁵⁴

Již na počátku 15. století odjíždí misionáři na Madeiru a Kanárské ostrovy, na Azorské ostrovy se dostávají až počátkem století následujícího. Na pevninské Africe se misionáři dostali do oblastí dnešního Senegalu, Gambie, Sierra Leony a Guiney Bissau. Pro evangelizaci dalších území se stal opěrným bodem ostrov Sao Tomé.¹⁵⁵ V ostatní Africe se křesťanství v 16. století šíří pouze krátce, zejména v dnešní Angole, Mosambiku a Kongu pod vedením portugalských kněží. Obyvatelé v těchto územích se však brzy obrací zpět ke své víře. Po tomto neúspěchu začínají misionářské výpravy směřovat na východ do Asie.¹⁵⁶ V 17. století na západním pobřeží Afriky působili Kapucíni, kterým se podařilo pokřtít 8 000 lidí. Tito konvertité odpadli okamžitě po smrti princezny, která křesťanství podporovala. Ve druhé polovině 17. století se nechalo pokřtít přibližně 600 000 křesťanů v oblasti dnešního Konga a Angoly. Po roce 1700 misionáři křtí dokonce 12 000 lidí ročně, ovšem na základě povolení z Říma, že mohou křtít i obyvatele, kteří vůbec nevědí, o co jde. Stejně jako v minulém století, zdejší křesťané neměli příliš pevnou víru, navíc se po vzniku holandských obchodních stanic objevil další odpůrce katolických misí. Mimo jiné se křesťané velmi zkompromitovali účastí ve zdejších válkách a misionáři umírali v důsledku nepříznivého podnebí a mnoha nemocí.¹⁵⁷

Konec misí zahájil odpor proti možné portugalské nadvládě a vyhlášení války křesťanům. V severní Africe působili misionáři zejména v trestaneckých věznicích. Hlavním zázemím se stalo Tunisko, kde měli tři základny, a Alžír. Na Madagaskaru byla velmi obtížná situace.

---

¹⁵³ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.16.

¹⁵⁴ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.80-82.

¹⁵⁵ Němec, Jaroslav: Vybrané kapitoly z dějin evangelizace světa. II. a III. díl. Olomouc 1991. s.105-107.

¹⁵⁶ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.27 - 28.

¹⁵⁷ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.74-75.

Mnoho misionářů umírá v důsledku klimatických podmínek. Původně zde byla vystavěna základna ve Fort Dauphin a tři další, ale ty postupně zanikají. Stejný osud potkal francouzské misionáře v polovině 17. století. Po vyvraždění 75 křesťanů došlo k opětovnému pokusu o misie v 18. století. Na počátku následujícího století na Madagaskaru žádní křesťané nebyli.¹⁵⁸

Portugalští mořeplavci v Indii znovuobjevují křesťanské komunity Svatého Tomáše původem ze Sýrie (přibližně 100 000 lidí). Mezi křesťany však nedošlo k navázání spolupráce, ale k teologickým disputacím a pronásledování, jak již bylo zmíněno. Tito původní křesťané byli postupem času vytlačeni na jih a v roce 1609 úplně asimilováni nebo zničeni. První biskupství katolické církve vzniká v oblasti Goa, které bylo v roce 1557 povýšeno na arcibiskupství. Pod jeho správu spadají postupem času další území, i mimo Indii – ostrovy Malaka, Kočín, Macao, Cranganore nebo Mylapore. Existují předpoklady, že ke správě Goa budou spadat veškerí katolíci, případně veškerí křesťané, obývající východní polokouli. Portugalci a jejich misionáři se později dostávají do jihovýchodní Asie, na Moluky, Amboinu a do Japonska. Roku 1596 působil v Japonsku 56 kněží, 11 laiků, 87 studentů a 5 noviců z Evropy. Nefungoval zde biskup, proto mohli být první místní věřící vysvěceni na kněze až po jeho příjezdu v roce 1601. Do konce 16. století v Japonsku konvertovalo 300 000 lidí ke křesťanství. Příjezdem Františkánů a Dominikánů se situace velmi komplikuje a dochází k vyhánění cizinců. V roce 1613 byl vydán edikt, který příkazuje zřeknutí se křesťanství pod trestem smrti. Bylo popraveno téměř 2 000 křesťanů a opětovně se přístup misionářům do Japonska otevřel až za 200 let.¹⁵⁹

Ukázalo se, že za referenční oblast v té době platila Čína, proto bylo nutné šířit víru zejména zde. Tato země se ukázala být ještě uzavřenější než Japonsko. Zdejší významný misionář Mateo Ricci postupoval z přístavu Macao do provincie Chaoch'ing a mířil dále do vnitrozemí. Působil také v oblasti Nankin a v roce 1600 získal povolení pro vstup do Pekingu. V roce 1610 po něm zbylo okolo 2 000 konvertitů. Docházelo zde k častým střetům mezi vyslanci papeže a vyslanci z Portugalska. Po dohodě s Římem zůstaly pod vlivem *Patronato* diecéze Peking, Nankin a Macao, zatímco papežská stolice přímo spravovala Fukien, Šensi, Kiangsi, Schwan a Yunnan s tím, že další evangelizované oblasti budou přiřazeny také ke Kongregaci. V 16. století se podařilo evangelizovat také Filipíny, které dodnes tvoří katolické zázemí v Asii a původně se staly součástí španělské říše. Roku 1579 zde bylo zřízeno biskupství a o

---

¹⁵⁸ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.55 – 56.

¹⁵⁹ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s. 27 – 40.

16 let později arcibiskupství. V porovnání s jinými oblastmi, na Filipínách dochází k velmi prudkému nárůstu věřících, kdy v roce 1585 jejich počet dosahoval 400 000 a v roce 1620 již zde žilo 2 000 000 katolíků.¹⁶⁰ Na Obr. 5 je znázorněna Ricciho mapa Číny, která pocházela z roku 1602 a mohla by být považována za průkazné svědectví, že Mateo Ricci byl vskutku vzdělaným mužem na svém místě, který ovládal čínský jazyk i písmo, orientoval se v místních reáliích i náboženských představách.

Obr. 5: Ricciho mapa Číny vytvořená na počátku 17. století

Zdroj: The Canadian Press: In: CBC News. 2010. /online 2012/,
 <<http://www.cbc.ca/news/arts/artdesign/story/2010/01/12/rare-map-china-world.html>>

Po založení Kongregace de Propaganda Fide v roce 1622 sice klesá vliv španělských a portugalských výprav, ale zároveň dochází k nárůstu vlivu Francie. Již od 30. let 16. století si Francouzi nárokovali oblast Kanady a roku 1615 zde nechali vystavět kapli, při které se trvale usídlili čtyři mniši. O deset let později sem byli povoláni Jezuité, které vedl Charles Lemant. Plán pravidelného vysílání katolických misionářů na Kanadské území přerušují spory s Anglií. Ve třicátých letech 17. století byly neúspěšně obnoveny jezuitské misie, zaměřené zejména na nedospělou populaci původních obyvatel a mimo jiné také zahájily svou činnost misie žen, jejichž cílem bylo vzdělávání a výchova indiánských dětí. Základnami se staly osady Tadousse, Tři Řeky a Santa Maria de la Wyc. Několik dalších bylo zničeno ve válkách s původními obyvateli. V polovině 17. století napjatá situace a vyhubení několika etnik

¹⁶⁰ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s. 41 - 45.

předznamenávaly konec misie. Na kanadském území zůstali pouze Jezuité, kteří zde šířili křesťanství až do 18. století a pouze v menší míře na krátkou dobu přijížděli i členové dalších řádů.¹⁶¹ Z dalších území, které spadaly pod působení Sv. Kongregace, patřily také Austrálie a Nový Zéland, kam byli vysíláni misionáři pod správou Říma. Ve skutečnosti zde ale výraznější misionářská činnost mezi domorodým obyvatelstvem neprobíhala, pouze došlo k rozdělení území na jednotlivé hierarchické celky. Celkovou výjimku v misijním úsilí tvořily oblasti, kde žili věřící křesťanské církve východního ritu. Vzhledem ke vzájemné spřízněnosti západní katolická církev na tato území misionáře nevysílala.¹⁶²

V Jihovýchodní Asii se odehrávalo nejvíce misijních cest v 16. až 18. století na území dnešního Thajska, Kambodži a Vietnamu. Jeden z nejvýznamnějších misionářů, který zde působil, Alexandr Rhodes, projel celou oblast v letech 1623 – 1645 a často se setkával s vyháněním misionářů. Za dobu jeho působení bylo pokřtěno přibližně 6 700 osob. V roce 1658 bylo v tomto regionu doloženo přibližně 300 000 křesťanů. I přes četné obtíže zde misie pokračovaly i v 60. letech 17. století, ale přesouvají se z tehdejšího Siamu do Kočičíny a Tonkinu. Na dobové mapě (Obr. 6) je zachycena oblast, kde ležela tehdejší území Siamu, Tonkinu a Kočičíny.¹⁶³

Obr. 6: Území Siamu, Tonkinu a Kočičíny v 16. a 17. století

Zdroj: World Digital Library: 2011. /online 2012/, <<http://www.wdl.org/en/item/311/>>

¹⁶¹ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s. 51-56.

¹⁶² Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976. s.64-65.

¹⁶³ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.56-62.

Spolu s misíemi jsou zakládány i školy, ve kterých působí zejména řeholnice, a kněžské semináře. Celé 18. století se neslo ve znamení několikaměsíčního podporování křesťanů vladaři a jejich následného vyhánění. Křesťanské spolky proto raději často působily tajně. V 19. století zde bylo zaznamenáno pouze 3 000 katolíků a asi 1 000 evangelíků z důvodu četných politických povstání. Katolická církev odmítá pomoc Holanďanů, evangelizujících v Batávii, a Angličanů z Indie, poněvadž se obávala rozšíření protestantismu.¹⁶⁴

V Indii také nejprve působili Portugalci, ale jejich ignorance ke kastovnímu systému, neznalost jazyka a snaha o *clean sweep* neměly šanci na úspěch. Změna nastává v roce 1607, kdy na indický subkontinent přijíždí Robert de Nobili s novou vizí misie a usazuje se na jeho jižním cípu. O dva roky později se mu podařilo získat 63 konvertitů díky znalosti sanskrtu, přizpůsobení se bráhmanské kastě a vedení disputací. Po vyřešení mnoha dilemat, zda je jeho učení skutečně křesťanské, se misie šíří z původního zázemí v Maděře do Trichinopoly a Salemu. Pokračovatelé Nobiliho se soustředí dále na vyšší vrstvy, kdežto další příchozí misionáři se zaměřují i na nižší kasty. Do roku 1620 bylo pokřtěno 178 osob. Z roku 1648 pochází zpráva, že po zacílení misijního úsilí na nižší kasty se v jižní Indii vyskytuje několik tisíc křesťanů a každým rokem jich okolo 1 000 přibývá. Jedním z důvodů mohla být, již zmiňovaná, vidina rovnosti a zlepšení postavení. Naopak z brahmánských vrstev poklesl počet z 600 na 26 věřících. Na konci 17. století je evidentní další rozdělení křesťanů – ve vnitrozemí a na venkově působí Jezuité a ve městech spíše řád Kapucínů. Sousední Cejlon v roce 1505 objevili a začali evangelizovat opět Portugalci a o půl století později sem přijíždějí Holanďané, kteří vyhání všechny katolické misionáře. Původních 300 000 katolických věřících se snaží získat pro protestantismus. Náboženskou svobodu vyhlásili až v roce 1975 Britové.¹⁶⁵

Do odlehlejšího koutu pevninské Asie, na Korejský poloostrov, katolické náboženství pronikalo již od 16. století a až do druhé poloviny 18. století, kdy vládla dynastie Chosôn, bylo bez větších potíží tolerováno. První misionáři se do těchto končin dostali přes Japonsko již v polovině 16. století, když se tímto směrem plavili s Františkem Xaverským. Na Korejský poloostrov se katolicismus šířil také s japonskými expanzemi. Na počátku století následujícího získali kontakt z druhé strany, když v oblasti Číny působil Mateo Ricci. Soužití zastánců tzv. západního učení a vyznavačů (neo)konfucianismu trvalo až do roku 1784. O rok

¹⁶⁴ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s.56-62.

¹⁶⁵ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s. 62-67.

později nastala změna a v Koreji se začíná katolicismus aktivněji rozvíjet. Byla zde vytvořena samostatná církev s biskupem a bylo sem vysláno několik misionářů. Tento rozkvět trval až do roku 1866, kdy se vládní elita obávala o své postavení a proto nařídila likvidaci křesťanů. Represe a zabíjení trvalo od roku 1866 až do vyhlášení náboženské svobody v roce 1886. Během této doby bylo popraveno okolo 10 000 křesťanů. V roce 1784 je zde zaznamenáno 1 000 katolíků, o jedenáct let později již 4 000 katolíků, na přelomu 18. a 19. století zde žilo zhruba 10 000 katolíků a nejvíce to bylo v osudném roce 1866, kdy počet katolíků dosáhl na 23 000 věřících. V roce 1883 už to bylo pouze okolo 12 000 katolíků.¹⁶⁶

V souhrnu by se dalo říci, že misie byly úspěšné zejména v 16. a 17. století, i když se pro šíření katolické víry používaly často velmi protichůdné metody (například metoda *clean sweep* vs. synkretismus). V době tohoto největšího rozkvětu se na Americkém kontinentu vykytuje 15 – 20 milionů vyznavačů katolického náboženství, na Filipínách, které také patřily k iberskému impériu, žilo 4 – 5 milionů věřících a pro srovnání, v Japonsku bylo zaznamenáno 600 – 700 tisíc katolíků. V 18. století pak nastal znatelný ústup. Důvody k tomuto úbytku katolických věřících jsou nastíněny v předchozím textu. Pro představu jsou zde uvedeny počty věřících katolíků z oblastí, které byly zmiňovány. V této době se v Číně vyskytovalo okolo 125 000 katolíků, v oblasti poloostrova zadní Indie žilo něco málo přes 200 000 věřících, v Indii zůstalo 500 000 katolíků (z toho ve státě Goa 225 000), na Cejlonu 100 000 katolíků, v Sýrii 80 000, v Africe pouze několik desítek tisíc, v Kanadě 100 000, v oblasti dnešní Kalifornie a Texasu 50 000 a v Karibiku a Střední Americe 400 000.¹⁶⁷

Století následující je naopak vnímáno jako opětovný rozmach misijního poslání. Tentokrát při svých cestách misionáři zamířili do vnitrozemí a snažili se poučit z chyb napáchaných v minulých letech. S expanzí Velké Británie a Nizozemí se šířil protestantismus a z ostatních zemí pocházeli katoličtí misionáři. Hlavními aktéry v katolických misiích stále zůstávaly Španělsko, Portugalsko a Francie, ke kterým se ještě výrazně přidala Belgie. V tabulce (Tab. 4) jsou přiřazeny evropské mocnosti a nejvýraznější oblasti jejich zájmu. Pro Španělsko zůstávala nadále doménou Latinská Amerika a pro Portugalsko se, po opuštění Indie, staly hlavní zájmovou oblastí Brazílie a menší državy v Africe.

---

¹⁶⁶Choi, Jai-Keun: The Origin of Roman Catholic Church in Korea. An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosôn Dynasty. USA 2006, 423 s.

¹⁶⁷ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s. 82-83.

Tab. 4: Oblasti hlavních zájmů koloniálních velmocí v 19. století

Oblasti hlavních zájmů koloniálních velmocí v 19. století	
Belgie	Kongo
Francie	Indočína, Alžírsko, Tunisko, Maroko, Súdán
Itálie	Libye
Německo	Togo, Kamerun, část JZ Afriky
Nizozemí	Indonésie
Velká Británie	Indie, Barma, Cejlon, Egypt a velká část subsaharshé Afriky

Zpravováno dle: Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes .Pragenses. Brno 2001. s. 260.

V menší míře se zapojovaly i země Rakouské monarchie, Německa nebo Itálie. V těchto posledních zmíněných zemích se spíše než vysílání misionářů do zahraničí ujalo zakládání laických společností finančně a duchovně podporující misie z domova. Pro porovnání lze ještě zmínit, že v průběhu 19. století se přibližně 4 000 katolických misionářů podařilo obrátit přibližně 3 miliony nových věřících a naproti tomu pod záštitou protestantských církví konvertovalo 2,75 milionů lidí s tím, že v zahraničí působilo 5 638 misionářů. Výsledky misí jsou hodnoceny jako neúměrné vzhledem k vynaloženému úsilí. Tato skutečnost nic nemění na tom, že ve 20. století byly misie považovány stále za aktuální, i když na konci 19. století a zejména pak na počátku 20. století došlo k dalšímu úpadku. V průběhu 19. století se také začal projevovat nový fenomén – ateismus – se kterým se církve také musela vypořádat.¹⁶⁸

¹⁶⁸ Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. s. 266.

7 Misijní úsilí katolické církve ve 20. století

Tato kapitola se zabývá posunem ve vnímání katolických misí nejen samotnou církví, ale také odborníky a veřejností. Dále se věnuje šíření misí, aktuálnosti misijního poslání a novým konceptům evangelizace. Ve dvacátém století, zejména pak v jeho druhé polovině, přichází reakce katolické církve na osvícenství a racionalismus, jak zmiňuje ve své knize David Bosch. Na rozdíl od 19. století představení církve pochopili, že pro přežití církve i v následujících staletích je nutná její transformace, větší porozumění a otevřenost vůči modernímu světu. Typickým znakem pro katolickou církev bylo ještě v 19. století napětí s moderním a najednou se rychle měnícím světem. Ve druhé polovině 19. století se snažila tento rozpor vyřešit Prvním Vatikánským koncilem, svolaným v letech 1869 – 1870, na který byly přizvány i jiné církve, proto se stal ekumenickým. Nejprve se na něm církev vymezila vůči materialismu, pozitivismu, racionalismu a liberalismu, poté prohlásila osobu papeže za neomylnou a s ním i celou církev. První Vatikánský koncil nezapočal novou epochu dějin, naopak se snažil udržet si kontinuum s minulostí, s tou přišel až Druhý Vatikánský koncil v následujícím století. Do té doby se církev snažila získat své postavení, kterému se těšila dříve.¹⁶⁹

Ve dvacátém století stále existovaly rozličné podmínky pro šíření misí a přibližně ke dvěma třetinám obyvatel planety se misionáři ještě nedostali. Obecně docházelo, ve větší míře již od 19. století, k rozvolňování vztahu člověka a náboženství. Zejména v západním světě upadá zájem o křesťanskou víru. Tradiční katolická církev se ze svojí původní základny v Evropě posouvá spíše do třetího světa. V současné době žijí celé dvě třetiny katolíků v rozvojových nebo rozvíjejících se zemích. Zlomovým okamžikem se pro katolickou církev stal již několikrát zmiňovaný Druhý Vatikánský koncil (1962 – 1965) svolaný papežem Piem XII., na kterém došlo k modernizaci a otevření církve. Nárůst obnoveného zájmu o křesťanství a misie se projevil zejména v 90. letech, kdy mimo jiné došlo i k pádu komunismu, který vystupoval proti jakémukoliv náboženství.¹⁷⁰ Již Karel Marx, jehož dílo bylo ve 20. století zneužito, pronesl myšlenku, že „náboženství je opium lidstva.“¹⁷¹ Po této vlně sekularizace a ateismu dochází na sklonku 20. století k opětovnému návratu k duchovnu. Existuje zde však podstatný rozdíl, lidé západního světa se nenavrací ke křesťanství, ale vytvářejí si vlastní systém víry míšením více prvků z různých náboženství a myšlení.

¹⁶⁹ Němec, Jaroslav: Vybrané kapitoly z dějin evangelizace světa. II. a III. díl. Olomouc 1991. s.177-179.

¹⁷⁰ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.98-99.

¹⁷¹ Havlíček, Tomáš: Religiózní krajina. Religiózní geografie. /online 2012/, < <http://www.religion-landscape.cz/?jaz=cz&stranka=religiozniGeografie&cesta=religi%C3%B3zn%C3%AD%20geografie> >

7.1 Vývoj misí ve 20. století

Postoj katolické církve k šíření a podstatě víry se často odvíjí od osobnosti papeže. Prvním papežem, který vydal encykliku týkající se moderních misí, podle české pobočky Papežských misijních děl, byl Řehoř XVI., jehož pontifikát spadá do období 1831-1846.¹⁷² Encyklika z roku 1840 se nazývá *Prope Nostris* a pojednává o nutnosti šíření katolické církve, která v té době procházela krizí a čelila kritice z mnoha stran. Papež vyjádřil vděčnost za úspěch misí v Americe a Indii, které tam probíhaly s obnovenou intenzitou, a vyzdvihl oddanost misionářů, kteří se na těchto výpravách podíleli, a oslavoval mučedníky, kteří byli zabití během pronásledování na Dálném východě. Mimo jiné také podtrhuje užitečnost misijních výprav, na které by se nemělo zanevřít, a dále reflektuje nárůst počtu žen v misijním úsilí církve. Největší zásluhu o šíření křesťanské víry přikládá Sv. Kongregaci pro šíření víry (od roku 1988 Kongregaci pro evangelizaci národů).¹⁷³

Nejen misijní encykliky vydané v 19. století, ale také zakládání nových misijních společností ovlivnilo misijní úsilí církve ve století následujícím. V průběhu historie vzniklo několik společností na podporu misí, zejména ve Francii, a tento trend znovu ožil v 19. století. Založené organizace povětšinou působí dodnes a finančně, materiálně, duchovně i personálně podporují misie na území, kde se dosud křesťanství neuchytilo. Jejich působení koordinuje Kongregace pro evangelizaci národů a patří mezi ně například Apoštolské misie. Významnou organizací, které papeži ve svých encyklikách vyjadřují vděčnost, se stala Díla šíření víry, založená v roce 1822 v Lyonu. Tato organizace zastává významnou roli až do dnešních dní se změněnými stanovami z roku 1922. V roce 1843 započala svou činnost organizace Misionářská díla Svatého Děťství, která se zaměřuje na zlepšování životních podmínek a vzdělávání dětí. V počátcích se věnovala zejména čínským a africkým dětem, postupně svou činnost rozšířila na pomoc veškerým dětem žijícím na misijních územích. V roce 1888 došlo k založení Díla apoštola Sv. Petra pro domorodé duchovenstvo. Ve 20. století vzniklo několik dalších organizací. Nejvýznamnější se stala Misijní jednota duchovenstva týkající se činnosti řeholníků a řeholnic. Všechny tyto organizace byly ve 20. století sjednoceny pod papežskou správou. Dále byly vytvořeny instituce zaměřené na pomoc chudým obyvatelům Afriky nebo na boj proti otroctví.¹⁷⁴

¹⁷² Biskupství Českobudějovické: Papežská misijní díla. Názvy misijních dokumentů. 2011. /online 2012/, <<http://www.pmd.bcb.cz/Vzdelavani-misie/Otazky-a-odpovedi-o-misiich/Nazvy-misijnich-dokumentu>>

¹⁷³ EWTN – Global Catholic Network. 1998. /online 2012/, <<http://www.ewtn.com/library/encyc/g16probe.htm>>

¹⁷⁴ Karmelitánské nakladatelství: Iencyklopedie – náboženství, filozofie, humanitní obory. /online 2012/, <<http://www.iencyklopedie.cz/misijni-dila/>>

Než se všechny přidružené organizace dostaly pod správu papeže, kontrolovala je Svatá Kongregace de Propaganda Fide, založená 21. června 1622, která se dnes nazývá Kongregace pro evangelizaci národů. Její historie byla stručně nastíněna v předchozích kapitolách a současné úkoly rozebírá ve své knize František Planner. I v dnešní době platí, že se misijní území nepřekrývá se správou Kongregace, poněvadž se evangelizací zabývají i další instituce. Mezi hlavní poslání Kongregace patří podpora misijního povolání a misijní spirituality, kdy se snaží přesvědčovat biskupy po celém světě, aby se misiemi zabývali, podporovali je a vysílali misionáře. S tímto souvisí i další poslání, které zdůrazňuje nutnost probuzení zájmu o misie.¹⁷⁵ Na rozdíl od předchozích století, kdy křesťanství pronikalo zejména do obou Amerik a portugalských nebo španělských držav v Asii, nastává v 19. století změna a misie v rámci nové evangelizace mění směr. Zaměřují se zejména na Afriku, zbylé části Asie a Oceánii.

Mimo Svatou Kongregaci pro evangelizaci národů existuje mnoho podřízených organizací, které se tímto zabývají. Například papežské Dílo pro šíření víry, Dílo Sv. dětství nebo Dílo Sv. Petra apoštola. Dalším z dílčích cílů Kongregace je co nejširší informovanost o misiích. Mimo jiné také připravuje misionáře na cesty do cizích zemí, ve kterých jsou nejvíce zapotřebí, a kde je také velká potřeba informovanosti. Neméně důležitou funkcí je také přerozdělování příspěvků a podpor, které byly na misii věnovány. Ve dvacátém století se projevila potřeba ekumenické spolupráce mezi církvemi a také tuto spolupráci má na starost Kongregace pro evangelizaci národů. Stejně jako v minulosti je však odmítána jakákoliv podoba synkretismu. V Kongregaci jsou zastoupeni biskupové z celého světa, představitelé misijního díla vysílaného touto institucí, představení misijních řádů, ředitelé papežských misijních spolků a soubor misijních znalců. Dva roky po skončení Druhého Vatikánského koncilu, v roce 1967, došlo k přejmenování Kongregace na Kongregaci pro hlásání evangelia národům (Congregatio pro Gentium Evangelizatione de Propaganda Fide). Působili v ní kardinálové a předsedové sekretariátů, které se dělily podle zaměření na sekretariát pro sjednocení křesťanství, sekretariát pro mimokřesťanská náboženství a sekretariát pro nevěřící. Dále zde působí 12 misijních biskupů, kteří pocházejí z různých prostředí. První čtyři biskupové pocházejí ze zemí podporující misie, další čtyři biskupové jsou představení misijních řádů a poslední čtveřici tvoří zástupci papežských spolků.¹⁷⁶

---

¹⁷⁵ Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976. s.65-67.

¹⁷⁶ Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976. s.65-67.

Druhá misijní encyklika *Sancta Dei Civitas* se dočkala svého vydání v poslední čtvrtině 19. století, konkrétně v roce 1880, a jejím autorem byl Lev XIII., první papež, který svým pontifikátem zasahoval do 20. století. Pochopil, že se církev nemůže nepřátelsky vymezovat proti všem názorům, které jí nejsou po vůli, ale má se jim snažit porozumět. Od roku 1878, kdy tento papež nastoupil, zůstává církev neměnná pouze v otázkách víry. Dalším fenoménům se naopak snaží porozumět a správně je uchopit.¹⁷⁷ Ve své encyklice hovoří papež o církvi jako instituci, která není omezena hranicemi žádných krajů a její učení se tak může rozšířit do všech koutů světa. Děkuje za charitu podporující misie a vyzdvihuje nutnost zakládání místních církví.¹⁷⁸ Jeho nástupce Pius X., který se ujal funkce v roce 1903, se zaměřoval spíše na funkci duchovního pastýře, než aby řešil napětí církve a moderního světa. Naopak proti modernímu světu vystupoval. On sám například nepovažoval vědecké bádání a nové poznatky za příliš důležité. Jeho pontifikát trval až do první světové války. Za jeho působení nebyla vydána žádná misijní encyklika.¹⁷⁹ Odmítavý přístup Pia X. se projevil také v roce 1910, kdy se v Edinburgu konala první světová konference o ekumenických misích a neúčastnily se jí pouze katolická a ortodoxní církve.¹⁸⁰

Za papeže Benedikta XV., jehož pontifikát trval v letech 1914 – 1922, se zájem o misie opět prohloubil. Tento papež se musel potýkat s první světovou válkou, v níž vyhlásil neutralitu Vatikánu, a která pouze podpořila odpor církve vůči modernismu světa. Na druhou stranu byl mnohem méně kritičtější než jeho předchůdce a dokonce se snažil zmodernizovat některé církevní instituce. Pro účely této práce je významná jeho encyklika *Maximum Illud* z roku 1919, ve které zdůrazňuje důležitost misí ve třetím světě a nezbytnost výchovy domorodého kléru v těchto zemích. Když ji papež Benedikt XV. vydával, byla ve své podstatě reakcí na protestantské misie. Snažil se znovu oživit sílu misí katolických, poněvadž nesouhlasil se šířením křesťanství v jiné formě než katolické.¹⁸¹

Za základ encykliky si vzal slova Ježíše Krista: „*Jděte do celého světa a hlásejte evangelium všem národům.*“ Na začátku dokumentu také zmínil historický vývoj misí a vděčnost všem

---

¹⁷⁷ Němec, Jaroslav: Vybrané kapitoly z dějin evangelizace světa. II. a III. díl. Olomouc 1991. s.179-181.

¹⁷⁸ Lev XIII.: *Sancta Dei Civitas*. In: Libreria Editrice Vaticana. 1880. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/leo_xiii/encyclicals/documents/hf_l-xiii_enc_03121880_sancta-dei-civitas_it.html>

¹⁷⁹ Němec, Jaroslav: Vybrané kapitoly z dějin evangelizace světa. II. a III. díl. Olomouc 1991. s.179-181.

¹⁸⁰ World Council of Churches. /online 2012/, <<http://www.oikoumene.org/en/who-are-we/organization-structure/consultative-bodies/world-mission-and-evangelism/history.html>>

¹⁸¹ Bosch, J. David: Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 2. Diel a 3. Diel. Středoevropské centrum misijních studií. Praha 2010. s.41.

misionářům od Columbana až po evangelizátory Austrálie. Soudobí misionáři a stanovení biskupové by se pak měli snažit o co největší vitalitu a flexibilitu misií. Každá misie má smysl, i když ubude pouze pár tisíc pohanů. Misionáři se nemají nechat odradit a podnikat neustále nové a nové cesty. Již v této encyklice navrhuje, zatím však bez velké odezvy, návrh spolupráce s dalšími křesťanskými církvemi a institucemi. Za nejvyšší prioritu pak považuje vzdělávání a svěcení domorodých duchovních. Těmto duchovním by církev měla poskytnout nezbytné zázemí pro jejich efektivní působení. Nejen výchovou domorodého kléru mají evangelizátoři přiblížit katolickou víru nativním obyvatelům, ale také studiem jejich jazyků a kulturních zvyků. Doporučuje také misijním společnostem, aby nadále přispívaly svou činností i financemi k šíření misií.¹⁸² V roce 1922 také připadla Díla šíření víry a Misionářská díla Svatého dětství pod osobní správu papeže.¹⁸³

V meziválečném období zasedl na papežský stolec Pius XI. (1922 – 1939), který si uvědomoval důležitost misií stejně jako jeho předchůdce. Jeho encyklika *Rerum Ecclesiae* z roku 1926 však nebyla odlišná od předchozích a stále je v ní znatelné zaměření proti protestantství.¹⁸⁴ Průběh katolických misií hodnotí velice pozitivně, reflektuje, že činnost sborů zabývajících se misiemi se zdvojnásobila a věřící poskytli více peněz, což přineslo své ovoce. V této encyklice vyzývá veškeré věřící, aby se zapojili do misijní činnosti, byť například jen modlitbou, kterou může vykonat každý. Stejně jako jeho předchůdce vyzdvihuje důležitost vychovávání nativního kléru, poněvadž připouští, že se obyvatelé misijních území nemohou plně identifikovat s církví, pokud v jejím čele stojí evropský biskup, kostely jsou vystavěny za cizí peníze zahraničními misionáři a často také naráží na jazykovou bariéru.¹⁸⁵

Na rozdíl od misijních cest předchozího století, kde vyzdvihováním evropské dominance nebylo výjimkou, se Pius XI. velmi ostře vymezuje vůči jakýmkoliv projevům rasismu a ideji evropské nadřazenosti. Zpětně také hodnotí důsledky války, kvůli níž museli misionáři v té době opustit mnoho svých stanovišť. Prioritou bylo i nadále vysílání kazatelů do míst, kam

---

¹⁸² Benedikt XV.: *Maximum Illud*. In: Libreria Editrice Vaticana. 1919. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/benedict_xv/apost_letters/documents/hf_ben-xv_apl_19191130_maximum%20illud_sp.html>

¹⁸³ Karmelitánské nakladatelství: *Iencyklopedie – náboženství, filozofie, humanitní obory*. /online 2012/, <<http://www.iencyklopedie.cz/misijni-dila/>>

¹⁸⁴ Bosch, J. David: *Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov*. 2. Diel a 3. Diel. Středoevropské centrum misijních studií. Praha 2010. s.41.

¹⁸⁵ Pius XI.: *Rerum Ecclesiae*. In: Libreria Editrice Vaticana. 1926. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/pius_xi/encyclicals/documents/hf_p-xi_enc_28021926_rerum-ecclesiae_en.html>

dosud evangelium nedospělo. Doporučuje kazatelům postupovat stejnou metodou jako zakladatel církve – nejprve uzdravovat a potom kázat, s čímž souvisí již zmiňovaná rozšiřující se humanitární rovina misí. Nativním obyvatelům v nouzi by tak měli poskytovat zdravotní péči, pomoc v hmotné nouzi nebo zajistit vzdělávání dětí.¹⁸⁶ Od roku 1926 se také každoročně připomíná *Světový den misí*, který většinou připadá na předposlední neděli v říjnu. V tento den si věřící po celém světě připomínají důležitost misí, konají se mnohé proslovy a sbírky, jejichž výtěžek pak putuje na podporu nově vzniklých místních církví.¹⁸⁷

Papež Pius XII., který nastoupil v roce 1939, měl ztíženou pozici vypuknutím druhé světové války a musel reagovat na zvěrstva, která ji doprovázela. Za jeho působení došlo také k rozmachu SSSR a rozšíření komunismu v Evropě, s čímž se musel také potýkat, poněvadž komunistické režimy byly nejen nepřátelské vůči církvi, ale také docházelo k četnému porušování lidských práv. Jeho pontifikát trval až do roku 1958. Na jeho misijní encykliky je dodnes odkazováno. První encyklika Pia XII., která se týkala misí, *Evangelii Praecones*, byla sepsána v roce 1951 k 25. výročí od vydání předchozí misijní encykliky. Protestantští misionáři velmi ocenili o mnoho smířlivější postoj vůči misím jiných křesťanských církví. Jejich plného akceptování se však dočkali až o více jak 20 let později, po skončení Druhého Vatikánského koncilu. Na začátku dokumentu uznává, že vydáním *Rerum Ecclesiae* získali misionáři mnohem větší sílu pro své působení a katolická církev se mohla úspěšně rozrůstat. Tento trend byl však násilně přerušen druhou světovou válkou a také negativně ovlivněn nástupem komunismu. Na druhou stranu zmiňuje, že zatímco v roce 1926 bylo ve světě vysláno pouze okolo 400 katolických misí a na jejich územích žilo přibližně 15 milionů lidí, v roce 1951 už jich bylo více než 600 s celkovým počtem téměř 21 milionů obyvatel. Reflektuje také nárůst počtu nativních kněží, kterých bylo v roce 1926 pouze 14 800 a v roce 1951 již bylo vysvěceno 26 800 nových kněží nepocházejících z Evropy. Nejvýraznější změnou bylo však jmenování biskupů z řad domorodých obyvatel. V roce 1926 žádný takový neexistoval a nejvyšší posty v misích zastávali cizinci. O 25 let později již existovalo 88 diecézí pod vedením místních biskupů.¹⁸⁸ Tyto údaje jsou uvedeny v tabulce (Tab. 5).

---

¹⁸⁶ Pius XI.: *Rerum Ecclesiae*. In: Libreria Editrice Vaticana. 1926 /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/pius_xi/encyclicals/documents/hf_p-xi_enc_28021926_rerum-ecclesiae_en.html>

¹⁸⁷ Karmelitánské nakladatelství: *Encyklopedie – náboženství, filozofie, humanitní obory*. /online 2012/, <<http://www.iencyklopedie.cz/misijni-dila/>>

¹⁸⁸ Pius XII.: *Evangelii Praecones*. In: Libreria Editrice Vaticana. 1951. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/pius_xii/encyclicals/documents/hf_p-xii_enc_02061951_evangelii-praecones_en.html>

Tab. 5: Vývoj misí v letech 1926 až 1951

Vývoj misí v letech 1926 až 1951		
Proměnná	1926	1951
Počet vyslaných misí	400	600
Počet obyvatel v misích	15 000 000	20 800 000
Počet nativních kněží	14 800	26 800
Počet nativních biskupů	0	88

Zpracováno dle: Pius XII.: *Evangelii Praecones*. In: Libreria Editrice Vaticana. 1951. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/pius_xii/encyclicals/documents/hf_p-xii_enc_02061951_evangelii-praecones_en.html>

Za velký úspěch považuje papež založení místní církve v Pákistánu a několika církví v Africe. Mimo jiné také reflektuje aktivitu již stabilních zahraničních katolických církví, jež se sešly na koncilech v roce 1934 v Indočíně, v roce 1937 v Austrálii a v roce 1949 v Indii. Co se týče růstu těchto církví, tak od roku 1926 došlo k navýšení posluchačů teologických seminářů z 1 770 na 4 300. Pro podporu misí na dosud neevangelizovaná území došlo ke zřízení Misionářského institutu pod dohledem Sv. Kongregace, který měl za úkol vychovávat nové misionáře a zároveň také vzdělávat nativní kněží, kteří za studiem do Říma přijížděli. V souvislosti se vzděláváním a rozvojem, Pius XII. také zmínil úspěšné zakládání škol a nemocnic v zahraničních misijních územích, jejichž počet se podařilo zdvojnásobit. Uvědomuje si, že v misijních územích, kde se lidé potýkají s četnými problémy a jsou vychováni v naprosto odlišné kultuře, je nutné používat nové a moderní evangelizační metody. Jednou z těchto metod byla také prezentace katolické církve v těchto nově založených školách, a tím pádem získávání si dětí a mladých lidí na svoji stranu. V encyklice jsou zmíněny také represe, vyhánění a zabíjení misionářů, která se odehrávají zejména na Dálném východě, který se většímu misijnímu úsilí otevře až ve 21. století. V encyklice se dále vymezuje vůči komunismu, kdy zmiňuje, že komunistická doktrína hlásá sociální zabezpečení a rovnost všech lidí, ale děje se tak na úkor jejich svobody a práv. Dodává, že katolická církev se také snaží pozvednout lidi z chudoby a umožnit všem stejně dobré podmínky, ale zároveň nezbavuje občany práv a svobod. S tímto souvisí další posun ve vnímání kultur nativních obyvatel, které se má církev snažit co nejvíce uchovat a pouze je „očistit od špatných prvků.“ Encykliku ukončil povzbuzením duchovenstva k další práci.¹⁸⁹

¹⁸⁹ Pius XII.: *Evangelii Praecones*. In: Libreria Editrice Vaticana. 1951. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/pius_xii/encyclicals/documents/hf_p-xii_enc_02061951_evangelii-praecones_en.html>

V roce 1948 vzniká Světová rada církví (World Council of Churches).¹⁹⁰ Tato skutečnost by se dala považovat za úspěch křesťanstva, který v encyklice nebyl zmíněn. Účelem této organizace je koordinace spolupráce církví v rámci řešení sociálních, zdravotních, vzdělávacích, lidsko-právních i misijních otázek. K organizaci se připojují místní církve v jednotlivých regionech, které se rozhodnou pro spolupráci. U katolické církve se tato organizace setkala nejprve s vlažným ohlasem, ale zejména po skončení Druhého Vatikánského koncilu se začaly výrazněji zapojovat i regionální katolické církve. V současné době je do činnosti této organizace zapojeno 349 církevních subjektů.¹⁹¹

Papež Pius XII. je také autorem další misijní encykliky, která se nazývá *Fidei Donum* a byla vydána v roce 1957. Tato encyklika je považována za základ misijní spolupráce mezi jednotlivými katolickými subjekty, misionáři i nativními obyvateli. Dále je zde adresován požadavek veškerým věřícím, aby se jakýmkoliv způsobem zapojili do misijní činnosti katolické církve, byť jen modlitbou. Zmiňuje zde, že misii nikdy nemůže vykonávat jednotlivec, ale vždy je nutné nějaké společenství.¹⁹² Tato encyklika hodnotí soudobý stav misíí v roce 1957 a zaměřuje se zejména na misie v Africe, kterých bylo v té době nejvíce. Misijní činnost na tomto kontinentu zhodnotil velice pozitivně, vyjádřil vděčnost kazatelům, kteří se zasloužili o rozšíření víry na tento kontinent a předpověděl pozitivní vývoj počtu zdejších katolíků i do budoucna. Vyčíslil, že bude třeba ještě evangelizovat minimálně 85 milionů lidí žijících v oblasti Subsaharské Afriky, kteří uctívají modly a falešné vůdce. Doporučuje misionářům zaměřit se na evangelizaci dětí, které ještě nejsou tak „zkažené nepravým vnímáním světa.“ Mezi další doporučení patřila například snaha o podporu pokroku a rozvoje v afrických zemích nebo vedení příkladného života, aby se misionáři stali inspirací pro změnu životního stylu nativních obyvatel. K dalšímu šíření víry v Africe povolává nové misionáře, řeholníky i řeholnice, poněvadž viděl ještě spoustu misijní práce, která je na tomto kontinentu potřeba udělat, a v nově vytvořených diecézích také působil nedostatek kněží.¹⁹³

Nástupcem Pia XII. se stal papež Jan XXIII., úřadující v letech 1958 až 1963, za jehož pontifikátu byl zahájen Druhý Vatikánský koncil. Jeho osobními velkými úkoly byla snaha o

---

¹⁹⁰ Bosch, J. David: Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 2. Diel a 3. Diel. Středoevropské centrum misijních studií. Praha 2010. s.188.

¹⁹¹ World Council of Churches. 1949 – 2012. /online 2012/, < <http://www.oikoumene.org/>>

¹⁹² Světový den misíí. In: Misijní zpravodaj - Papežská misijní díla. číslo 2, rok 2007. s. 20.

¹⁹³ Pius XII.: *Fidei Donum*. In: Libreria Editrice Vaticana. 1957. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/pius_xii/encyclicals/documents/hf_p-xii_enc_21041957_fidei-donum_en.html>

sjednání míru na Zemi, pomoc nejchudším obyvatelům a podpora ekumenické myšlenky. Během svého pontifikátu sepsal misijní encykliku *Princeps Pastorum* z roku 1959. Tato v pořadí třetí encyklika vydaná v 50. letech opět klade důraz na nutnost rozšíření misijního působení církve a nezbytnost svěcení nativních kněží, kterých je stále málo. Od počátku 50. let sice došlo k nárůstu počtu kněží, kteří nepocházejí z Evropy, ale jejich poměr oproti kazatelům působícím v zahraničí příliš nevzrostl. Další bod encykliky vyzdvihoval univerzálnost církve, která je předpokladem pro to, aby se mohla rozšířit do celého světa, a na druhé straně také odsuzuje přílišný nacionalismus, který vytváří bariéry mezi lidmi. Dalšími zmíněnými faktory, ve kterých by se misionáři ještě měli vylepšit, byla potřeba vzdělávání nativních misionářů a kazatelů a organizace charitativní činnosti církve, která byla vzhledem k neutěšenému stavu zemí, do kterých přicházeli, více než nutná. Podobně jako jeho předchůdce vyzdvihuje také nutnost spolupráce a propojení jednotlivých katolických organizací v misijním úsilí.¹⁹⁴

Již bylo zmíněno, že nejvýznamnější koncil pro moderní katolickou církev, Druhý Vatikánský, začal v roce 1962. Jeho trvání pokračovalo až do roku 1965 a ve druhém roce zasedání došlo k výměně papežů. Jana XXIII. vystřídal Pavel VI., který je spojován se změnou kurzu katolické církve a se znovuoobením misijního rozmachu církve. Do této doby sice počet katolíků v misijních územích rostl, ale skutečná změna nastala až v následujících 70. letech. Pozitivní trend se dotkl zejména Afriky s Asií a nejméně Evropy. Postoj Pavla VI. k prohloubení ekumenismu a sblížení církví dokládá jeho setkání s vysokým představitelem anglikánské církve a patriarchou pravoslavné církve, kdy v roce 1965 dokonce zrušil klatbu nad východní církví, vynesenu při rozkolu v roce 1054. Zasazoval se také o sblížení mezi národy. Za jeho pontifikátu se mu podařilo navštívit všechny kontinenty. Na druhou stranu se vedou četné spory o jeho encykliky prosazující striktní celibát kněží, kontrolu sexuality a odmítnutí antikoncepce *Sacredotalis Caelibatus* a *Humanae Vitae*, které měly nepřímý vliv také na misie.¹⁹⁵

Mimo dokumenty, na kterých se shodli členové koncilu, vydal papež ještě dvě samostatné listiny týkající se misí. První, *Ecclesiam Suam*, vydaná v roce 1964, vysvětluje, proč je pro

---

¹⁹⁴ Jan XXIII.: *Princeps Pastorum*. In: Libreria Editrice Vaticana. 1959. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/john_xxiii/encyclicals/documents/hf_j-xxiii_enc_28111959_princeps_en.html>

¹⁹⁵ Karmelitánské nakladatelství: *Iencyklopedie – náboženství, filozofie, humanitní obory*. /online 2012/, <<http://www.iencyklopedie.cz/pavel-vi/>>

svět důležité, aby se v něm rozšířila katolická církev. Církev má smysl pouze jako celek a ten je poskládaný ze všech místních katolických církví na světě. Jeho cílem bylo pevně zakořenit církev v měnícím se světě, což se jeho předchůdcům v první polovině 20. století zcela nepodařilo. Je pak na samotných členech církve, aby dokázali odstranit negativní důsledky moderní doby a prokázali, že církev má smysl. Církev 20. století by se měla přizpůsobit modernímu světu, ale na druhou stranu by toto přizpůsobování nemělo být extrémní. Stejně pojetí platí i při evangelizaci rozdílných kultur, katolická misie by se měla přizpůsobit, ale pouze v mezích, aby neztratila svoji podstatu. Stejně jako jeho předchůdci vyzdvihuje, že společně s misiemi by se měla šířit také charita. Mimo jiné také poukazuje na rozšíření ateismu, což považuje za hrozbu a spojuje ho zejména s komunismem.¹⁹⁶

Jeho druhým dokumentem, který se týkal misí, byla exhortace *Evangelii Nuntiandi* z roku 1975, vydaná tedy 10 let po skončení Druhého Vatikánského koncilu. Pavel VI. tímto listem potvrzuje stálou povinnost církve hlásat evangelium všem lidem. Ve dvacátém století by však církev měla evangelizovat nejprve sebe samu a neustále si připomínat to, co jinde slyší nativní obyvatelé poprvé. Slovy Pavla VI.: „Evangelizovat znamená pro církev přinášet radostnou zvěst všem společenským vrstvám a třídám a jejím vlivem zevnitř přetvářet lidi samotné, vytvářet z nich nové lidstvo.“ K tomuto dodává, že se katolická církev neztotožňuje s nijakou konkrétní kulturou, proto je ochotná zanechat pozitivní prvky kultury, která byla v místě misijního území před příchodem kazatelů. V textu jsou také zmíněny metody evangelizace, mezi něž patří hlásání evangelia, vyučování katechismu, příkladný život nebo humanitární pomoc. Za žádnou cenu by však šíření víry nemělo probíhat například přemlouváním nebo jinými nevhodnými metodami. V neposlední řadě se tato encyklika zamýšlí nad stále se rozšiřující sekularizací až ateismem obyvatel, které považuje za hrozbu budoucnosti.¹⁹⁷

Nejdůležitějšími dokumenty, sepsanými v 60. letech, však zůstávají *Lumen Gentium*, vydaný v roce 1964, a *Ad Gentes* z roku 1965. První zmíněný dokument rozebírá ve své knize *Misijní činnost církve* František Planner, který v první řadě vyzdvihuje snahu papežů o prosazení úzké spolupráce všech misijních společností nebo například sjednocení misijních časopisů. Ideálním stavem by byla kooperace všech katolických, případně křesťanských podniků ve

---

¹⁹⁶ Pavel VI.: *Ecclesiam Suam*. In: Libreria Editrice Vaticana. 1964. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/encyclicals/documents/hf_p-vi_enc_06081964_ecclesiam_en.html>

¹⁹⁷ Pavel VI.: *Evangelii Nuntiandi*. In: Libreria Editrice Vaticana. 1975. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/apost_exhortations/documents/hf_p-vi_exh_19751208_evangelii-nuntiandi_en.html>

prospěch misí. Za další by misionářem měl být podle katolické církve každý věřící. Poprvé tuto myšlenku rozvedl papež Pius XII. v encyklice *Mystici Corporis* a znovu byl tento požadavek zmíněn v *Lumen Gentium*. Každý by měl šířit katolickou víru podle svých možností a schopností – například hmotnými dary nebo modlitbou za misie. Církev se tedy své vize sjednocení všech lidí na planetě pod křesťanskou víru nevzdává. S tímto souvisí také myšlenka, že žádný věřící nemůže žít ojedinele, ale musí se sdružovat v církvi. Jednotlivé články, např. diecéze, spolu musí také spolupracovat. Na druhou stranu stále existují oblasti, které jsou křesťanství nepřátelské, a šířit víru zde lze pouze tajně. Ve dvacátém století se sem řadily Čína, Severní Korea, Vietnam, Súdán, Cejlon nebo Barma.¹⁹⁸ Na počátku 21. století se k tomuto výčtu přidala i řada muslimských zemí.

Dekret *Lumen Gentium* potvrzuje pravost hlásání prvotních apoštolů a misijní povinnost církve jako plnění Božího plánu. Je zde řečeno, že nikdo nemá tu moc, aby se zbavil svého hříchu sám svými silami, proto potřebuje znát křesťanskou církev a jejího zakladatele. Misie by se tedy měly vysílat na území schválená Papežským stolcem, což většinou znamená země, kde církev doposud nezapustila kořeny. V *Lumen Gentium* je do kategorie zemí vysílajících misionáře zahrnuta i Latinská Amerika, existuje zde konsolidovaná církev a jednotliví biskupové mohou pověřovat ke konání misijní činnosti, přesto se nemálo autorů domnívá, že zde doposud chybí potřebná hierarchie a zralost. Důraz je také kladen na službu lidu, zejména na výchovu mládeže v rozvojových zemích, která má budoucnost území ve svých rukou. Snahou misionářů by nemělo být pouze kázání křesťanské víry, ale také by se měli snažit o vymýcení hladu, nemocí a negramotnosti. Jak již bylo zmíněno, velmi těžko se předává radostná zvěst evangelia, když lidé trpí nedostatky. Mimo jiné Pavel VI. zdůraznil zákaz donucování nebo nevhodného vábení obyvatel k přijímání křesťanství. Na druhou stranu nemá docházet ani k přílišnému odrazování, jak tomu je například v judaismu.¹⁹⁹

„U nově pokřtěných ať se podporuje duch ekumenismu.“²⁰⁰ Podpora spolupráce mezi církvemi se stala klíčovou až ve 20. století, kdy se vize kooperace zdá být efektivnější než dřívější rozpory, které pouze mätly nově evangelizované. Mimo tolerance jiných církví se dokument také vyslovuje proti rasismu a nacionalismu. Tyto podmínky jsou závazné jak pro misionáře, tak i pro kněze. Dalším zásadním bodem se staly místní církve. Tyto by se měly

---

¹⁹⁸ Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976. s.71-82.

¹⁹⁹ Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976. s.131-150.

²⁰⁰ Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976. s.151.

propojit s místní kulturou, zapustit kořeny, založit instituce a vysvětit domorodé kněze a později biskupy. Podobně jako v minulých stoletích i v současnosti je problémem nedostatek kněží a misionářů ochotných vyrazit do zahraničí, zde žít a hlásat evangelium. Dekret zdůrazňuje povinnost kněžích jít příkladem svým vlastním životem, kázat a reprezentovat všeobecnou církev a v souvislosti s předchozím, adaptovat se na místní kulturu. Také hmotných prostředků nemají misie tolik, kolik by si představovaly, což misionářům ztěžuje práci. Samotní misionáři jsou zmíněni ve čtvrté kapitole dokumentu. Ideální člen misí by se měl zřít sám sebe a pouze sloužit jejich účelu. Znovu se zde opakuje, že misijní činnost nemůže provádět jedinec, ale musí mít záštitu společenství. Také je vyžadováno odborné vzdělání a misionářský seminář, aby nedocházelo k pochybením. Misionáři spadají většinou pod jednotlivé biskupy a celosvětovou koordinaci má na starost zmiňovaná Kongregace pro šíření víry (evangelizaci národů), která přerozděluje misionáře do jednotlivých krajů. Církev se má díky nim stát podporovatelkou jednoty a sblížení mezi lidmi a zavrňovat veškeré pronásledování bez jakýchkoliv rozdíků.²⁰¹

Dokument *Ad Gentes* vydaný o rok později navazuje na *Lumen Gentium* a rozšiřuje jeho zásadní myšlenky. Církev by měla být vyslána zejména k těm národům, které o evangeliu ještě neslyšely, a církev zde dosud nezapustila kořeny. Po vyslání misionářů nastávají nově vzniklé církvi tři období – novosti, mladosti a zralosti. V prvních dvou fázích by misionáři neměli své dílo opouštět a měli by vytrvat až do úplného zakotvení církve ve společnosti, v opačném případě dochází k brzké konverzi zpět k původnímu vyznání. Důvodem pro šíření misí je vůle církve, aby všichni lidé došli k poznání nutnosti spásy skrze Krista. Obrácení člověka se bere jako nový počátek a podstatnou součástí cesty ke spáse je křest. Hovoří se zde o prvotním vyučování katecheze, nutnosti zakládat nová církevní společenství a zejména povinnosti světit nativní kněze. Kněz pocházející z řad domorodého obyvatelstva dodává nové církvi potřebnou legitimitu, odstraňuje se tím jazyková bariéra a je jisté, že on se dokáže lépe vžít do role jemu svěřených lidí, než by tomu bylo u kněze z Evropy nebo Ameriky. Vydání dokumentu mělo také podpořit misijní úsilí věřících mužů i žen, řeholníků i řeholnic a dalších lidí, poněvadž je počet misionářů stále nedostatečný. Je však také kladen důraz na vzdělání lidí vydávajících se na misijní cestu, aby nedocházelo k omylům nebo nevhodným projevům v misijních územích. Misie jsou vysílány v duchu nového hesla katolické církve „jednota v mnohosti.“ S misionáři pak spolupracuje i mnoho vědců z různých oblastí,

---

²⁰¹ Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976. s.151-191.

například lingvisté, etnologové, sociologové, historici, teologové nebo religionisté. Mimo zaměření se na osobu misionáře zmiňuje dokument také hierarchii a organizaci misí. Jednotliví biskupové spadají pod správu Kongregace. Laici, řeholníci a dobrovolníci by pak měli být pod správou biskupů. Dále je opět zdůrazněna misijní povinnost všech věřících lidí. V závěru následuje pozdrav všem misionářům.²⁰² Aktuální elán *misí ad gentes*, neboli ke všem národům stále vychází z Druhého Vatikánského koncilu. Po tomto koncilu se rozlišuje obecná Misie, ke které mohou přispět všichni a týká se i oblastí, kde je křesťanství známo, a od ní se odlišuje tzv. *misie ad gentes*. Tuto misii se v druhé polovině 20. století snažil znovuoživit zejména Jan Pavel II. a věnoval jí velkou část v encyklice *Redemptoris Missio*.²⁰³

V roce 1978 nastoupil na papežský stolec Jan Pavel I., který však po několika měsících zemřel. Na jeho místo byl zvolen Jan Pavel II. Pontifikát tohoto papeže trval až do roku 2005. Podobně jako jeho předchůdci se musel potýkat s řadou problémů západního i třetího světa. Nadále prosazoval nutnost spolupráce křesťanských církví, velkou měrou se zasadil o pád komunismu v Evropě a snažil se také povzbuzovat dialog mezi jednotlivými národy. Co se týče misijního úsilí, tak byl nucen potýkat se s neustále se rozšiřující sekularizací až atheismem obyvatel, zejména v Evropě. Jak již bylo zmíněno, velmi podporoval *misie ad gentes* a k 25. výročí ukončení Druhého Vatikánského koncilu vydal v roce 1990 misijní encykliku *Redemptoris Missio* o stálé platnosti misijního poslání.²⁰⁴

Encyklika začíná větou, že poslání Krista vykupitele dosud není splněno a naopak ještě dřímá v počátcích. Na druhou stranu vyzdvihl zásluhy Druhého Vatikánského koncilu, po jehož ukončení se skutečně vzedmula vlna misí a došlo k velkému nárůstu věřících, zejména v oblasti třetího světa. Největším pozitivem pro katolickou církev bylo založení mnoha místních církví a vysvěcení několika stovek místních kněží a biskupů. Také větší míru zapojení laiků a veřejnosti do misí hodnotí kladně. Se znepokojením se však dívá na to, jak původní vlna nadšení opadá a horlivost pro misie k nativním etnikům již není taková, jako na počátku. Bez evangelizace a misí by katolická církev zanikla. Jan Pavel II. opakuje, že přijetí křesťanské víry nijak neomezuje svobodu člověka, neupírá právo jiným kulturám na existenci a povoluje jim ponechat si prvky, které nejsou v rozporu s křesťanským učením.

---

²⁰² Pavel VI.: *Lumen Gentium*. In: Libreria Editrice Vaticana. 1964. /online 2012/, <http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_decree_19651207_ad-gentes_cs.html>

²⁰³ Tomko, Jozef: *Misie do tretieho tisícročia*. LÚČ, Bratislava 2000. s.12.

²⁰⁴ Karmelitánské nakladatelství: *Iencyklopedie – náboženství, filozofie, humanitní obory*. /online 2012/, <<http://www.iencyklopedie.cz/jan-pavel-ii/>>

Církev, podle něj, naopak napomáhá překonávání hranic mezi národy a pádu nedemokratických režimů. Kristova spása je univerzální pro veškeré obyvatele na Zemi a je možná pouze skrze jeho osobu.²⁰⁵

Na Druhém Vatikánském koncilu došlo ke stanovení, že pokud se někdo o křesťanské víře, ne vlastním přičiněním, nedozví, neztrácí tím automaticky naději na spásu, ale spasen může být každý člověk dobré vůle. Dále bylo určeno právo každé osoby na rozhodnutí, zda víru přijme nebo ne a tento fakt opakuje i Jan Pavel II. ve své encyklice. Přesto se mají misionáři snažit o rozšíření evangelia ke všem národům až na „konec země“. Misie již není okrajovou náplní církve, jako tomu bylo v minulých staletích, nýbrž nutností k přežití. V Asii, Africe, Oceánii a na některých místech Latinské Ameriky existují neevangelizované zóny, na které je třeba se zaměřit a vyslat sem *misie ad gentes*. Misie by měly být také cíleny do oblastí, ve kterých sociálním a kulturním vývojem došlo k úpadku víry, zejména se jedná o velkoměsta, kde se vyvinul specifický životní styl. Mimo města je potřeba zaměřit se na mládež, na které leží budoucnost národů. Většinu národů lidstva v současné době tvoří ty, které dosud učení Krista nepřijaly. V dokumentu je také poukazováno na to, že v rozvojových zemích je rychlejší populační růst než růst křesťanů v misiích. Kérygma se i nadále šíří zejména hlásáním, vyučováním a příkladným životem misionářů. Stále důležitou činností zůstává tzv. *plantatio ecclesiae*, neboli zasazování církví na nově evangelizovaných územích. Tyto místní církve by se pak měly přizpůsobit místní kultuře, aby se nestaly rušivým elementem, ale aby se jim podařilo splynout. Velmi zajímavou část encykliky tvoří část, ve které Jan Pavel II. píše: „I když církev ráda uznává všechno, co je svaté a pravdivé v náboženských tradicích buddhismu a hinduismu a v islámu – odzrcadlováním oné pravdy, která osvěcuje všechny lidi -, přece však toto neumenšuje její povinnost a pevné rozhodnutí hlásat Krista, který je „cesta, pravda a život“. Moderní církev prosazuje vedení dialogu s těmito světovými náboženstvími.“²⁰⁶

Vzhledem ke směřování současných misí zejména do třetího světa, Jan Pavel II. zdůraznil, že církve napomáhá rozvoji těchto oblastí nejen humanitární pomocí, ale také přetvářením tamních lidí v lepší občany s jiným životním stylem a náhledem na svět. Janem Pavlem II. došlo k potvrzení, že i když jsou ještě v některých částech Latinské Ameriky potřeba

---

²⁰⁵ Jan Pavel II.: *Redemptoris Missio*. In: Libreria Editrice Vaticana. 1990. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/encyclicals/documents/hf_jp-ii_enc_07121990_redemptoris-missio_en.html>

²⁰⁶ Jan Pavel II.: *Redemptoris Missio*. In: Libreria Editrice Vaticana. 1990. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/encyclicals/documents/hf_jp-ii_enc_07121990_redemptoris-missio_en.html>

misionáři, tamní biskupové mohou vysílat vlastní *misie ad gentes* k různým národům a připojit se tak k misijnímu dílu, jehož největší břemeno nesla do té doby Evropa. Stejně jako v dřívějších encyklikách byla podpořena účast laiků a dobrovolníků na misijní činnosti.²⁰⁷

Mnohokrát již byl zmíněn fakt, že na konci 20. století došlo k misijnímu oživení, což se projevilo na zvyšujících se počtech katolíků v zemích, které byly považovány za prioritní pro šíření křesťanství – zejména v Africe a později i Asii. Do misijního úsilí se zapojilo, na rozdíl od předchozích dob, také mnoho dobrovolníků, laiků, řádových sester i bratrů a v neposlední řadě také široká veřejnost, která by měla být o misiích informována a přispívá finančními dary, věcmi pro potřebné nebo modlitbami za úspěšnost misie. Na druhou stranu se faktický počet misionářů vysílaných do zahraničí vcelku výrazně snížil. Jozef Tomko uvádí několik příkladů z Evropy, kdy v Irsku existovalo v 80. letech přibližně 25 000 misionářů a na počátku 21. století se tento počet snížil o 2 000 lidí, podobný osud potkal také italské misionáře, jejichž počet dosahoval v 80. letech 18 000 a o 20 let později už to bylo pouze 14 000 lidí, nebo počet španělských misionářů se snížil z 25 000 na 19 000 lidí.²⁰⁸ Počet misionářů a kněží má v Evropě stále klesající tendenci, ale na druhou stranu strmě roste počet nativních kněží a misionářů, kteří se narodili mimo Evropu. Jaroslav Němec reflektuje ve své knize potřebu misí v současné době, která je však podmíněná respektem k jiným kulturám. „Dnes, ještě více než v minulosti, církev stojí před nezbytným přizpůsobováním se různým kulturám, aby mohla co nejúčinněji hlásat své poselství a pronikat do srdcí lidí, jak to vyjadřuje konstituce *Radost a naděje*.“²⁰⁹

V současné době misijní práci vykonávají původně křesťanští misionáři i nově evangelizovaní domorodí misionáři, čímž se katolická církev snaží napravit jednu z chyb minulosti – vylučování domorodého kléru. Jednotlivým článkem misijních území je i nadále osoba biskupa, který vše koordinuje, řídí a informuje se. Pokud některé záležitosti přesahují hranice jednotlivých diecézí, jsou svolávány biskupské konference. Spolupráce jednotlivých biskupů a vůbec všech katolických institucí a celků je papeži velmi doporučovaná. Existuje například Latinskoamerická biskupská konference CELAM a podobné organizace existují i v Africe a Asii. Na rozdíl od misí v 16. - 18. století se ve století dvacátém dbá na důslednou misijní

---

²⁰⁷ Jan Pavel II.: *Redemptoris Missio*. In: Libreria Editrice Vaticana. 1990. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/encyclicals/documents/hf_jp-ii_enc_07121990_redemptoris-missio_en.html>

²⁰⁸ Tomko, Jozef: *Misie do tretieho tisícročia*. LÚČ, Bratislava 2000. s.125-138.

²⁰⁹ Němec, Jaroslav: *Vybrané kapitoly z dějin evangelizace světa*. II. a III. díl. Olomouc 1991. s.99.

činnost, která končí až v okamžiku, kdy je vytvořena místní církev a do jejího čela je vysvěcen biskup z řad nativního obyvatelstva.²¹⁰ Globálně je v současné době vysíláno nejvíce misí ze Spojených Států Amerických. Dále stále více v moderní době vznikají misijní instituty a teologické semináře v Latinské Americe, Asii, Austrálii a Africe. Do třetího světa nastává nová expanze křesťanství a misí ve své nové podobě. Evropský přínos již není dominantní.²¹¹ Chudí mohou pomocí církve bojovat za své osvobození, získat novou identitu, znovu získat svou důstojnost a změnit životní styl. Církev se prezentuje coby uzdravující společenství. Bohužel i v dnešní době se v některých případech stává, že misionáři opakují chyby z 19. století a často necitlivě zasahují do existujících společenství.²¹²

7.2 Geografické rozmístění misí ve 20. století

Za pontifikátu prvních dvou papežů ve 20. století pokračoval v katolické církvi trend započatý v devatenáctém století. Hlavní hybnou silou misí byla Evropa v čele se Sv. Kongregací a kněží byli vysíláni na všechny ostatní kontinenty. Největší úspěch zakusily katolické misie v oblasti Latinské Ameriky, která se pak sama od poloviny 20. století stala územím misionáře vysílajícím i přijímajícím. Výzvou stále zůstávaly oblasti Asie, Afriky a Oceánie. Po zkušenostech se dvěma světovými válkami, s ideologií fašismu i komunismu a dalšími fenomény, které dvacáté století přineslo, dochází v Evropě k úbytku religiozity. Sekularizace se projevila na nižším počtu kněží, misionářů i řeholníků. Papeži 20. století se proto snaží znovu pozvednout zájem o katolickou církev a misie. Daří se jim to, zejména v oblastech Asie a Afriky, kde dochází k nárůstu věřících a se změnou kurzu katolické církve i k mnohanásobnému zvýšení nativních kněží a biskupů.

I přes to, že v 60. a 70. letech stále ještě v Evropě převládal fenomén sekularizace a vymezování se vůči církvi, celosvětově katolická církev roste. Jak ještě bude zmíněno, důsledky odvratu od církve doznávaly ještě v 90. letech, ale jejich projevy zasáhly zejména Starý kontinent, o mnoho méně pak Ameriku a úplně opačný trend nastal v Africe a Asii. Katolická církev na posledních dvou zmíněných kontinentech má vcelku strmě stoupající tendenci. Někteří badatelé se domnívají, že je to způsobeno zejména novým trendem otevřené církve, moderní evangelizace, ekumenismu a v neposlední řadě prosazováním svěcení

---

²¹⁰ Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976. s.67-70.

²¹¹ Černý, Pavel: Kristovo dílo spásy jako základ a imperativ misie. Aktivity světové rady církví. Nakladatelství L. Marek. Brno 2006. s.18-19.

²¹² Černý, Pavel: Kristovo dílo spásy jako základ a imperativ misie. Aktivity světové rady církví. Nakladatelství L. Marek. Brno 2006. s.158-161.

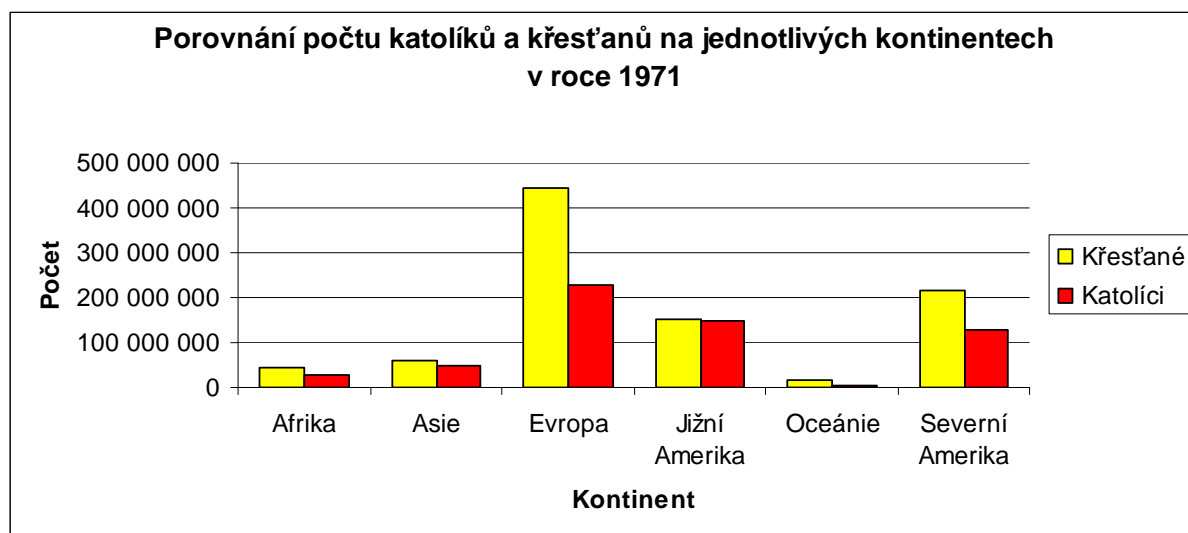
nativních kněží a biskupů. Dále zde hrají určitou roli špatné podmínky, ve kterých afričtí i asijské obyvatelé často žijí, a proto vítají naději na změnu, která s církví přichází, a také její humanitární pomoc. S tímto úzce souvisí také odklon od původních božstev, která mlčí a nedokáží jim pomoci s problémy, se kterými se dnes oblast třetího světa potýká. Na počátku sedmdesátých let se papeži stále snaží pozdvihnout katolickou církev a motivovat kněží k misijní činnosti v duchu Druhého Vatikánského koncilu. Následující tabulka (Tab. 6) znázorňuje počet křesťanů a katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 1971. Jejich poměr pak vykresluje následující graf (Obr. 7).

Tab. 6: Počty křesťanů a katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 1971

Počet křesťanů a katolíků v roce 1971		
Kontinent	Počet křesťanů	Počet katolíků
Afrika	42 056 000	28 751 000
Asie	61 473 000	47 622 000
Evropa	442 213 000	226 303 000
Jižní Amerika	150 219 000	147 219 000
Oceánie	14 055 000	4 107 000
Severní Amerika	214 258 000	126 468 000
Celkem	924 274 000	580 470 000

Zpracováno dle: Planner, F.: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976. s. 125.

Obr. 7: Poměr katolíků a křesťanů na jednotlivých kontinentech v roce 1971

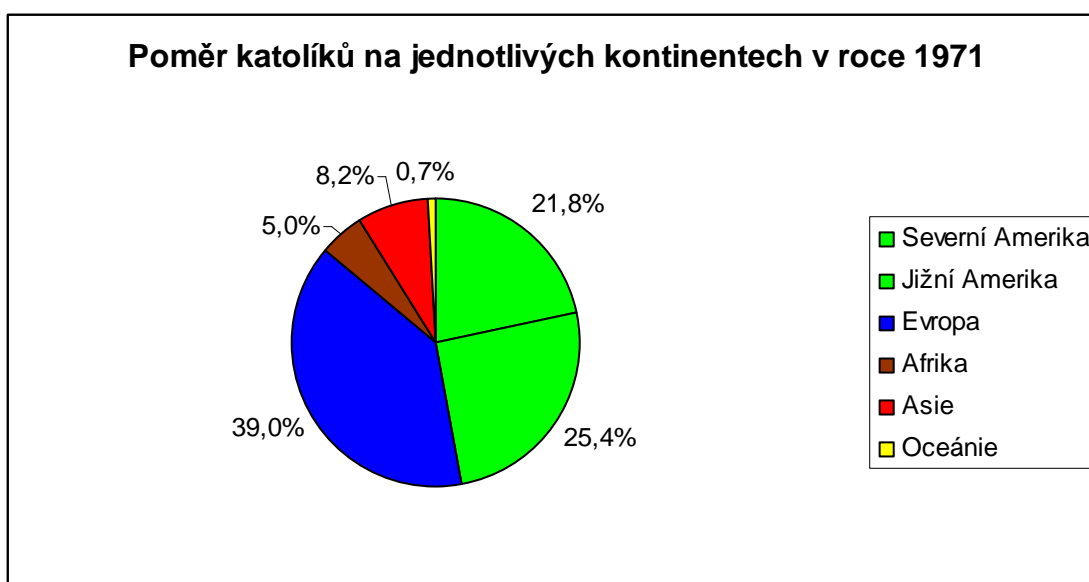

Zpracováno dle: Planner, F.: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976. s. 125.

Na počátku sedmdesátých let žije stále největší podíl katolíků v obou Amerikách a Evropa si ještě v této době udržuje vysoký podíl věřících. Zajímavým faktem je, že v tomto období žilo

v Asii více katolíků než v Africe. Vzhledem k misijnímu zaměření na Afriku ve 20. století a lepším zdejšími podmínkami pro šířitele evangelia se však v nejbližších letech situace obrátila. Nárůst počtu katolíků v Africe je však bohužel kompenzován jejich úbytkem v Evropě. Na rozdíl od dynamicky se rozvíjejícího misijního úsilí v Africe a Asii, se Oceánie stala stagnujícím územím s ohledem na růst počtu katolíků. Zřejmě se na zdejších misích podepsala špatná dostupnost jednotlivých oblastí. Nebyl zde zájem ani o studium teologie nebo o účast na seminářích pro budoucí kněze. V následujícím grafu (Obr. 8) je vyobrazen poměr katolíků na jednotlivých kontinentech. Severní a Jižní Amerika jsou propojeny do jedné kategorie z důvodu porovnávání s dalšími statistikami, kde jsou brány jednotně.

Obr. 8: Poměr katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 1971

Upraveno dle: Planner, F.: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976. s. 125.

Jak již bylo řečeno, vysoký stav katolíků si Evropa neudržela dlouho a v následujících letech se poměr počtu evropských katolíků snižoval, zejména na úkor Afriky a v menší míře i Asie. V průběhu 70. let je, mimo růstu počtu katolíků v neevropských zemích, velmi znatelný i pokrok, co se týče svěcení nativních kněží. Dalším pozitivem pro katolickou církev je i zvyšující se počet diecézí založených na místě dřívějších misijních území. Jak je znázorněno v tabulce (Tab. 7), tak v první polovině 70. let došlo ke značné proměně poměru mezi nativními biskupy a biskupy, kteří pocházeli ze zahraničí. Zatímco v roce 1971 tvořili zahraniční představení ještě téměř polovinu biskupů, v roce 1975 už jich nebyla ani třetina a naopak došlo k nárůstu počtu biskupů, kteří byli tamního původu. Tento trend pokračuje také v dalších letech. Nativní biskupové napomáhají místním lidem se snazší identifikací se

s katolickou vírou, její církví a také jí dodávají potřebnou legitimitu. Následující tabulka (Tab. 8) znázorňuje, že stoupá jak počet domorodých představených, tak i počet biskupství.

Tab. 7: Vývoj počtu nativních a zahraničních biskupů v Africe a Asii v letech 1971 - 1975

Vývoj počtu nativních a zahraničních biskupů v Africe a Asii v letech 1971 - 1975				
Kontinent	1971		1975	
	Nativní	Zahraniční	Nativní	Zahraniční
Asie	114	56	143	40
Afrika	123	107	173	79

Zpracováno dle: Planner, F.: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976. s. 127.

Tab. 8: Vývoj počtu afrických a asijských biskupských sídel v letech 1971 - 1975

Vývoj počtu afrických a asijských biskupských sídel v letech 1971 až 1975		
Kontinent	1971	1975
Asie	184	194
Afrika	239	359

Zpracováno dle: Planner, F.: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976. s. 127.

Při zaměření se na misijní naděje, Asii a Afriku, lze vyzorovat, že v Africe v 70. letech existuje více konsolidovaných území – diecézí, kdežto v Asii bylo založeno více misijních území, kde zatím nebyli vysvěceni domorodí biskupové. Misie do Afriky však ty asijské brzy převážily a oblast Asie se stala misijní výzvou spíše až pro 21. století. Podobný trend je pozorovatelný také v případě kněží a biskupů, kdy v Africe jejich počet v polovině 70. let rychle stoupá, v Asii je jejich růst spíše pomalejší. Misie zůstávaly stále aktuální také pro Latinskou Ameriku, kde jejich počet převýšil dokonce oblast Oceánie. Také v Evropě existovalo v té době několik misijních území, zde však šlo o tzv. reevangelizaci.

Tab. 9: Katolické misijní obvody pod správou Sv. Kongregace v roce 1974

Katolické misijní obvody pod správou Kongregace pro evangelizaci národů v roce 1974			
Kontinent	Počet arcidiecézí	Počet diecézí	Celkem všech hierarchických obvodů
Asie	60	57	370
Afrika	43	244	322
Amerika	5	22	80
Oceánie	14	45	62
Evropa	4	12	19
Celkem všech obvodů	853		

Zpracováno dle: Planner, F.: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976. s. 127.

Následující statistika z roku 1997, která vyšla ve Vatikánu, uvádí že od konce 70. let počet katolíků výrazně narostl. Zatímco v roce 1978 se hlásilo k víře v Krista 757 milionů lidí, tak o téměř 20 let později, již jejich počet překonal jednu miliardu, konkrétně bylo sečteno 1 005 254 000 lidí hlásících se ke katolické víře. Na druhou stranu, i přes snahu katolických misionářů a rostoucímu počtu nově pokřtěných lidí podíl katolíků na celkové populaci klesá. Přirozený přírůstek dětí v prostředí, jiného nebo žádného vyznání je za prvé větší než přirozený přírůstek v katolickém prostředí a za druhé misionáři nemají dostatečné kapacity, aby šířili svou víru rychleji. Ve zmiňovaném roce 1978 tvořil poměr katolíků 17,99 %, v roce 1997 už to bylo pouze 17,27 %. Poměr katolíků na jednotlivých kontinentech se však v průběhu 20. století, zejména jeho druhé poloviny, příliš neměnil. Téměř polovina katolických věřících žila v oblasti Severní a Jižní Ameriky, kde jejich poměr dosáhl 49,32 %, o mnoho méně věřících bylo započítáno v Evropě – 28,18 %, v Africe pak žilo 11,23 % katolických věřících, v Asii 10,47 % a pouze 0,80 % v Oceánii.²¹³ V tabulce (Tab. 10) a grafu (Obr. 9) jsou tyto údaje názorně zobrazeny pro větší přehlednost.

Tab. 10: Poměr katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 1997

Poměr katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 1997	
S + J Amerika	49,32%
Evropa	28,18%
Afrika	11,23%
Asie	10,47%
Oceánie	0,80%

Zdroj: Statistical Yearbook 1997. In: EWTN – Global Catholic Network. 1999. /online 2012/, <<http://www.ewtn.com/library/Media/ZYRBOOK.HTM>>

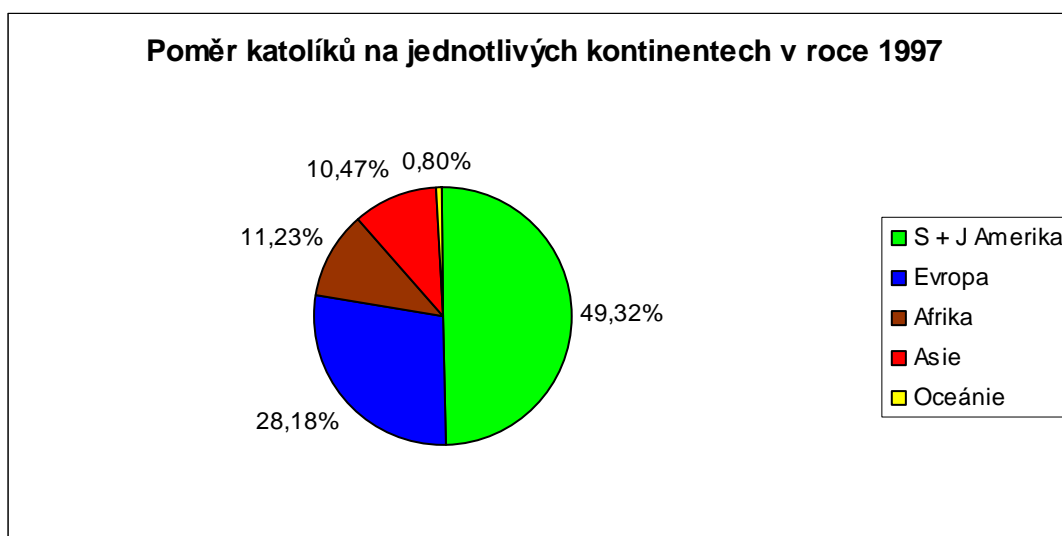
Postupem času se ve dvacátém století zvyšuje poměr katolíků v Africe na úkor Evropy. V Oceánii zůstává počet katolíků, vzhledem k ostatním kontinentům, stejný, podobně je tomu také v Latinské Americe, i když zde poměr také nepatrně klesá. V Asii nejsou dodnes pro šíření křesťanství vhodné podmínky, ale i přesto se zde drží stabilní počet katolického obyvatelstva.²¹⁴ Jak již bylo řečeno, nominální hodnota věřících katolíků stoupá. Není však bez zajímavosti, že počet katolických kněží má právě opačnou tendenci. V roce 1978 jejich počet dosahoval 420 tisíc, kdežto do roku 1997 tento počet poklesl o 3,98 % na 404 tisíc. Katoličtí představení se domnívají, že je to způsobeno doznívajícími důsledky sekularizace v 60. a 70. letech, ve kterých nastal úbytek kněží a lidí zaměstnaných v církvi. Tento jev se

²¹³ Statistical Yearbook 1997. In: EWTN – Global Catholic Network. 1999. /online 2012/, <<http://www.ewtn.com/library/Media/ZYRBOOK.HTM>>

²¹⁴ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Kostelní Vydří 2001. s.98.

stal typickým zejména pro oblast Evropy. V Asii a Africe počet kněží stoupal, zejména po vydání encyklik *Maximum Illud* a *Rerum Ecclesiae*, ve kterých se stalo doporučení pro svěcení domorodých kněží jedním z hlavních bodů. Není možné pominout také obrovský vliv Druhého Vatikánského koncilu. I když v Evropě počet kněží rapidně poklesl, v Africe a v Asii se zvyšoval. Vzhledem k nepatrným původním počtům zdejších kněží se tento jev výrazněji na statistikách nepodepsal, ale počet kněží vzrostl na těchto kontinentech o 49,35 %.²¹⁵

Obr. 9: Poměr katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 1997

Zpracováno dle: Statistical Yearbook 1997. In: EWTN – Global Catholic Network. 1999. /online 2012/, <<http://www.ewtn.com/library/Media/ZYRBOOK.HTM>>

V doznívající vlně sekularizace však v Evropě stále ubývá aktivně se účastnících věřících na chodu církve, řeholníků a řeholnic nebo jiných církevních zaměstnanců. Podobně jako u kněží je opačná tendence pouze v Africe a nově evangelizované Asii, které zůstávají nadějí pro katolickou církev do budoucna. Co se týče žen, tak z původních 991 000 aktivně zainteresovaných v církvi jich zůstalo 819 000, což značí 17% pokles. Počet aktivních mužů byl mnohem nižší již na konci 70. let, když jejich počet dosahoval 76 000, a v 90. letech se ještě snížil na 58 000. S tímto souvisí také již zmiňovaný úbytek misionářů.²¹⁶

²¹⁵ Statistical Yearbook 1997. In: EWTN – Global Catholic Network. 1999. /online 2012/, <<http://www.ewtn.com/library/Media/ZYRBOOK.HTM>>

²¹⁶ Statistical Yearbook 1997. In: EWTN – Global Catholic Network. 1999. /online 2012/, <<http://www.ewtn.com/library/Media/ZYRBOOK.HTM>>

Naději na světlé zítřky církve by mohl vzbudit narůstající zájem posluchačů o kněžské semináře. Nárůst jejich počtu je velmi vysoký, a sice o 69,87 %. V roce 1978 studovalo 63 882 seminaristů, kdežto v roce 1997 se tento počet zvýšil na 108 517. Při posuzování samotné Afriky s Asií se počet tamních seminaristů zvýšil o 238,50 %. Dokonce i při zaměření se na samotnou Evropu je růst zájmu o semináře viditelný, zvýšil se o 16,47 %, poněvadž původní počet 23 915 posluchačů vzrostl na 27 853. V Americe se tento kladný nárůst projevil zvýšením počtu z 22 011 posluchačů na 35 000. Jedinou stagnující oblastí zůstala Oceánie, kde došlo k nárůstu pouze o třináct posluchačů ze 784 na 797. Statistika z konce 90. let je uzavřena poznámkou, že Afrika je kontinentem, na kterém katolická církev zažívá největší rozmach, na rozdíl od, dříve klíčové, Evropy, která se dosud nevzpamatovala ze sekularizace. Na druhou stranu, současným trendem Evropy je nízká porodnost, tudíž na rozdíl od jiných částí světa zde poměr katolíků vzrostl o 6,36 %, ale nominálně počet věřících spíše stagnuje. Dalším kontinentem, na kterém momentálně katolická církev s drobnými omezeními prosperuje, je Asie.²¹⁷

V roce 1999 byl zaznamenán 8% nárůst kněží oproti počátku 90. let, což by naznačovalo opětovný zájem o katolickou církev a křesťanství obecně. V přelomovém roce 2000 žilo na Zemi přibližně 6 miliard lidí. Počet kněží v té době dosahoval 400 tisíc a nejvíce katolíků se vyskytovalo na americkém kontinentu, což platí dodnes. Na Zemi každým rokem přibude zhruba 100 milionů lidí, oproti tomuto nárůstu však počet křesťanů ubývá. Misie se v moderní době orientují zejména na chudé obyvatele zemí.²¹⁸ V tabulkách (Tab. 11, 12) jsou znázorněny poměry četnosti jednotlivých náboženství a poměr katolíků na jednotlivých kontinentech. Tato data jsou převedena také do grafů (Obr. 10, 11), aby vynikl poměr.

Tab. 11: Poměr katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 2000

Poměr katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 2000	
Kontinent	Poměr
S+J Amerika	47,20 %
Evropa	24,80 %
Afrika	19,70 %
Asie	7,50 %
Oceánie	0,80 %

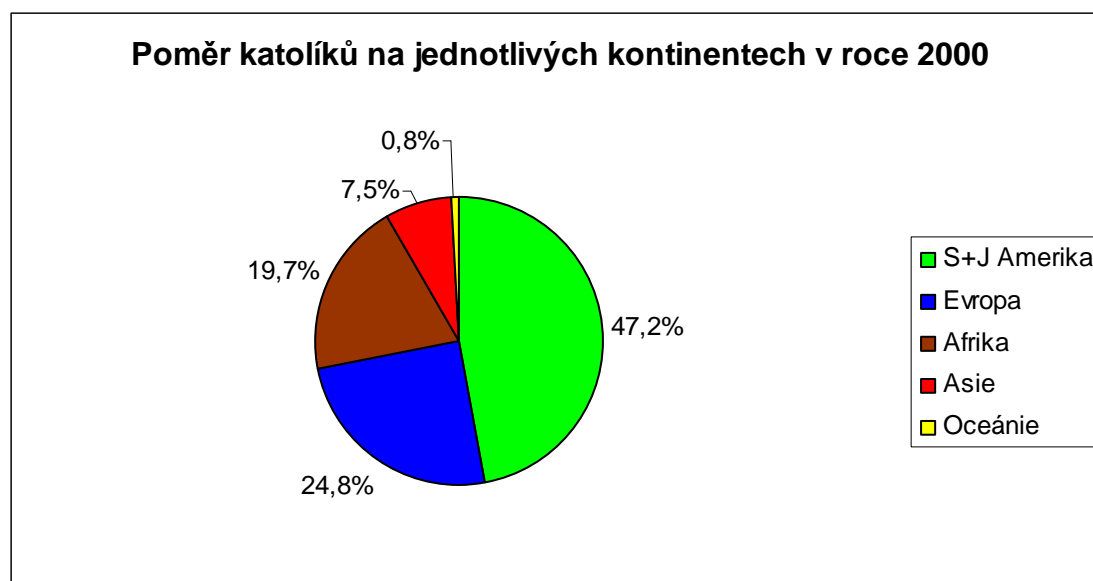
Zpracováno dle: Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Kostelní Vydří 2001. s.98.

²¹⁷ Statistical Yearbook 1997. In: EWTN – Global Catholic Network. 1999. /online 2012/, <<http://www.ewtn.com/library/Media/ZYRBOOK.HTM>>

²¹⁸ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.98-99.

Obr. 10: Poměr katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 2000

Zpracováno dle: Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Kostelní Vydří 2001. s.98.

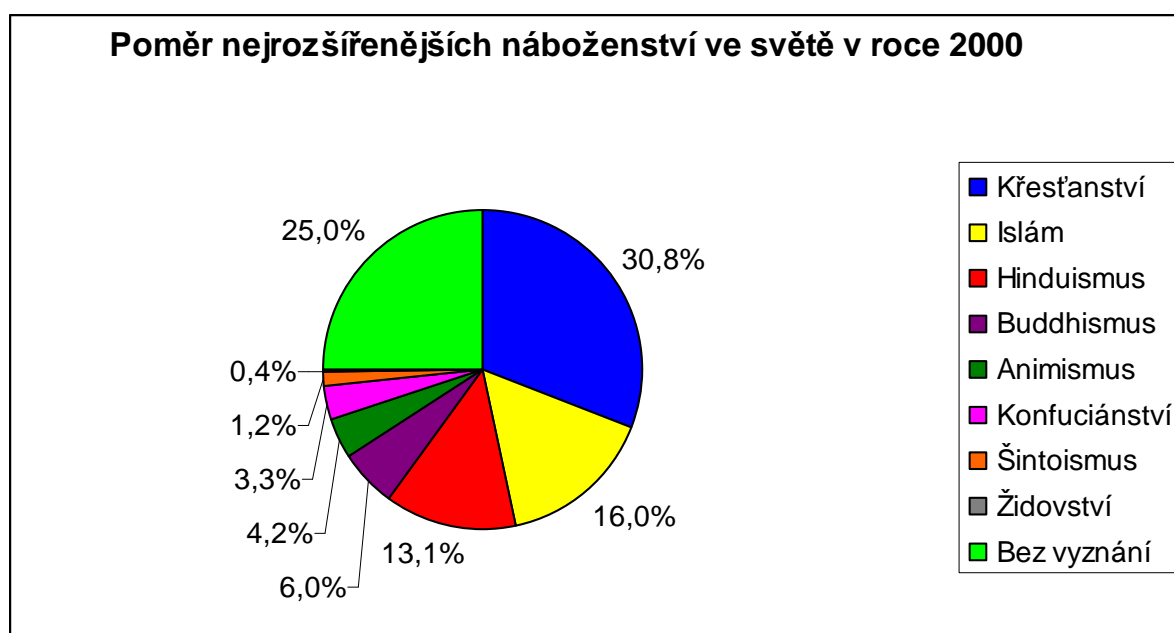
V porovnání s rokem 1997 došlo podle očekávání a zacílení misí k největšímu nárůstu počtu katolíků na africkém kontinentu, a sice o 8,5 procentních bodů. V průběhu prvních desetiletí 21. století se očekává další nárůst. Poměr katolíků v Asii v celosvětovém měřítku poklesl, zejména z důvodu špatných podmínek pro misionáře. Podle křesťanských autorů je však klíčové pokusit se Asii evangelizovat, byť zde převládá sklon k odmítání křesťanství a oblasti, kde křesťané žijí, patří často ke konfliktním oblastem. V Oceánii zůstává poměr katolíků v rámci kontinentů stále stejný, během 80. let vzrostl z 0,7 % na 0,8 % a od té doby zůstal nezměněný. Vzhledem k nárůstu v Africe došlo k mírnému poklesu také v Amerikách.

Tab. 12: Poměr nejrozšířenějších náboženství ve světě v roce 2000

Poměr nejrozšířenějších náboženství v roce 2000	
Vyznání	Poměr
Křesťanství	30,8 %
(Katolicismus)	17,4 %
Islám	16,0 %
Hinduismus	13,1 %
Buddhismus	6,0 %
Animismus	4,2 %
Konfucianství	3,3 %
Šintoismus	1,2 %
Židovství	0,4 %
Bez vyznání	25 %

Zpracováno dle: Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Kostelní Vydří 2001. s.98.

Obr. 11: Poměr nejrozšířenějších náboženství ve světě v roce 2000

Zpracováno dle: Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Kostelní Vydří 2001. s.98.

Na přelomu století již sekularizace či ateismus zasáhly celou třetinu obyvatel planety. Nevěřící obyvatelé žijí zejména v Evropě a Severní Americe. Jan Pavel II. spojoval tento fenomén s urbanizací a šířením velkoměst, kde vládne naprosto odlišný styl života než v menších městech. Území, kde došlo k úbytku věřících, by měla být, podle něj, zařazena do cílových míst *misii ad gentes*, byť jsou tyto misie původně charakterizovány jako cesty do oblastí, kde nativní obyvatelé o evangeliu ještě neslyšeli a kde katolická církev ještě nezakořenila.²¹⁹ Křesťanství však i nadále zůstává nejrozšířenějším světovým náboženstvím a katolíci tvoří přibližně jeho polovinu. Druhým nejrychleji rostoucím náboženstvím, jak již bylo zmíněno, je islám, jehož posláním je také šířit svou víru k nevěřícím lidem na této planetě. Jeho poměr mezi světovými náboženstvími stoupá také z toho důvodu, že v mnoha zemích s muslimským obyvatelstvem je stále vysoký přirozený přírůstek. Další zmíněná náboženství nepoužívají tak průraznou formu šíření a prezentace svého vyznání. Současní představitelé katolické církve zdůrazňují potřebu dialogu s těmito náboženstvími. Na rozdíl od předchozích staletí také uznávají, že i v těchto dalších věroukách mohou být pravdivé faktory a neodsuzují je jako celek.

²¹⁹ Jan Pavel II.: *Redemptoris Missio*. In: Libreria Editrice Vaticana. 1990. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/encyclicals/documents/hf_jp-ii_enc_07121990_redemptoris-missio_en.html>

7.2.1 Misie v Africe

Afrika i přes četné pokusy o evangelizaci v 15. až 19. století zůstala misijní výzvou pro 20. století, respektive její subsaharská část, poněvadž severní státy s převažujícím muslimským obyvatelstvem nejsou šíření křesťanství příznivě nakloněny. V začínajícím druhém desetiletí 21. století se situace na severu ještě vyostřila z důvodu revolucí v těchto státech a vítězství islamistických politických stran ve volbách. Afrika současnosti platí za kontinent s druhým nejrychleji rostoucím počtem obyvatel a zároveň za nejproblémovější oblast co se životní úrovně týče, i proto sem misionáři s novými misijními cíli mají co přinést. V první řadě je to zdravotní a humanitární pomoc, v další pak přináší naději na změnu, jiný životní styl, vzdělání a novou víru. Křesťanství samo o sobě má v Africe dlouhou tradici. Na sever přišlo již s legiemi z Římské říše, kdy se zde nejprve šířilo ariánství, které bylo posléze nahrazeno katolicismem. V Egyptě, Etiopii a Somálsku se usídlili již ve starověku staroorientální církve, které nesouhlasily s Chalcedonským koncilem a v roce 451 se odtrhly od hlavního proudu. Tyto církve existují v severní Africe dodnes. Dalšími křesťanskými střípky v Africe byly misie v 15. století do Angoly a Konga, které povětšinou v průběhu věků postupně zanikaly. Další vlna misionářů do Afriky přijela v 19. století, kdy se začíná měnit styl misijní práce, ale výrazná změna přichází až ve 20. století, v jeho druhé polovině.²²⁰

Podle jihoafrických biskupů přestala být katolická církev vnímána jako cizí těleso na tomto kontinentu, ale naopak již získala svou legitimitu a mění životy lidí. Stabilní zázemí získala katolická církev v Jižní Africe, kde její stoupenci tvoří 8 % obyvatel. Za doby encykliky Pia XXII. v roce 1951 připadalo pouze 5 místních biskupů na 20 zahraničních. S brzkou změnou tohoto poměru nastal větší zájem zdejších katolíků o církev a vize papežů 20. století splnila svůj účel. Nejen v Jižní Africe, ale v celé subsaharské části Afriky je ve druhé polovině 20. století viditelný nárůst věřících.²²¹ Pro větší přehlednost je v tabulce (Tab. 13) vyobrazen vývoj počtu obyvatel hlásících se ke katolické církvi od roku 1900 do roku 1995. Tento vývoj následně vykresluje graf (Obr. 12). Počet obyvatel v Africe se také velmi změnil a došlo k prudkému demografickému nárůstu. V roce 1900 žilo na území Afriky okolo 100 000 000 lidí, kdežto v roce 1995 už to bylo 725 850 000 obyvatel. Růst počtu křesťanů je úměrný růstu počtu obyvatel.²²²

²²⁰ Tomko, Jozef: Misie do tretieho tisícročia. LÚČ, Bratislava 2000. s.13-29.

²²¹ SACBC – The Southern African Catholic Bishops' Conference. /online 2012/, <<http://www.sacbc.org.za/about-us/history-of-the-catholic-church-in-south-africa/>>

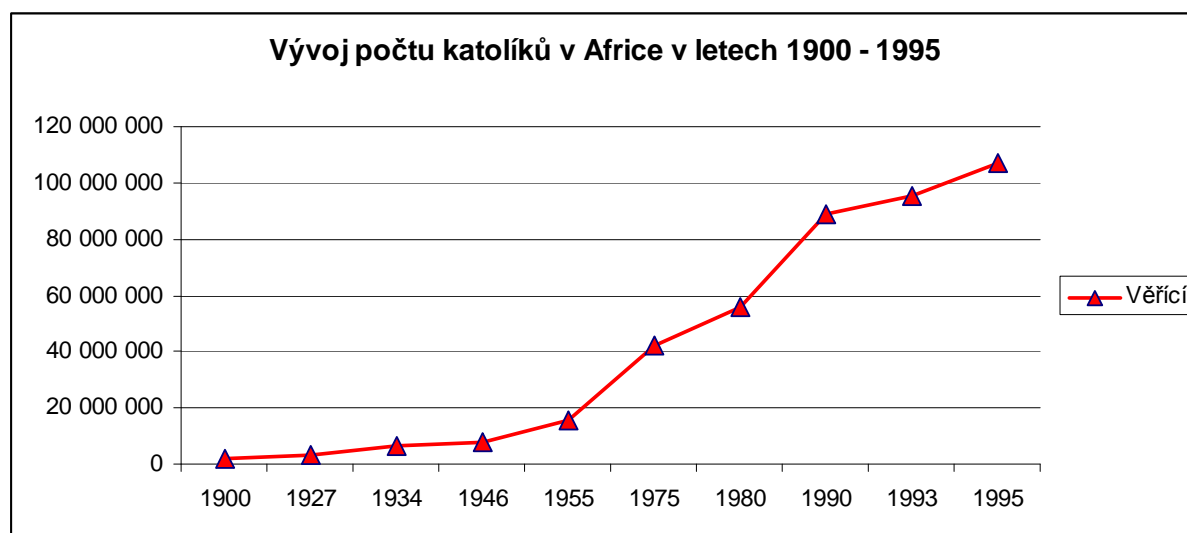
²²² Tomko, Jozef: Misie do tretieho tisícročia. LÚČ, Bratislava 2000. s.13-29.

Tab. 13: Vývoj počtu katolíků v Africe v letech 1900 - 1995

Vývoj počtu katolíků v Africe v letech 1900 - 1995	
Rok	Počet katolíků
1900	2 064 720
1927	3 202 993
1934	6 733 868
1946	7 608 580
1955	15 585 939
1975	42 000 000
1980	56 000 000
1990	89 000 000
1993	95 613 000
1995	107 077 000

Zdroj: Tomko, Jozef: Misie do tretieho tisícročia. LÚČ, Bratislava 2000. s. 29 – 30.

Obr. 12: Vývoj počtu věřících v letech 1900 - 1995

Zpracováno dle: Tomko, Jozef: Misie do tretieho tisícročia. LÚČ, Bratislava 2000. s. 29 – 30.

Dne 25. dubna 1957 byla založena první teologická fakulta v Africe.²²³ V následující tabulce je znázorněn vývoj počtu kněží na africkém kontinentu. Jejich celkový počet od počátku 20. století roste a zároveň je vidět narůstající poměr domorodých kněží, který se již v roce 1985 přiblížil 50 % a o deset let později již pocházelo více než 65 % z řad nativního obyvatelstva. Počet zahraničních kazatelů nadále klesá a počet domácích kněží se neustále zvyšuje. Přehledně je tento vývoj popsán v tabulce (Tab. 14) a znázorněn v následujícím grafu (Obr. 13). Tento trend nastal, jak již bylo zmíněno, po skončení Druhého Vatikánského koncilu.

²²³ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.96.

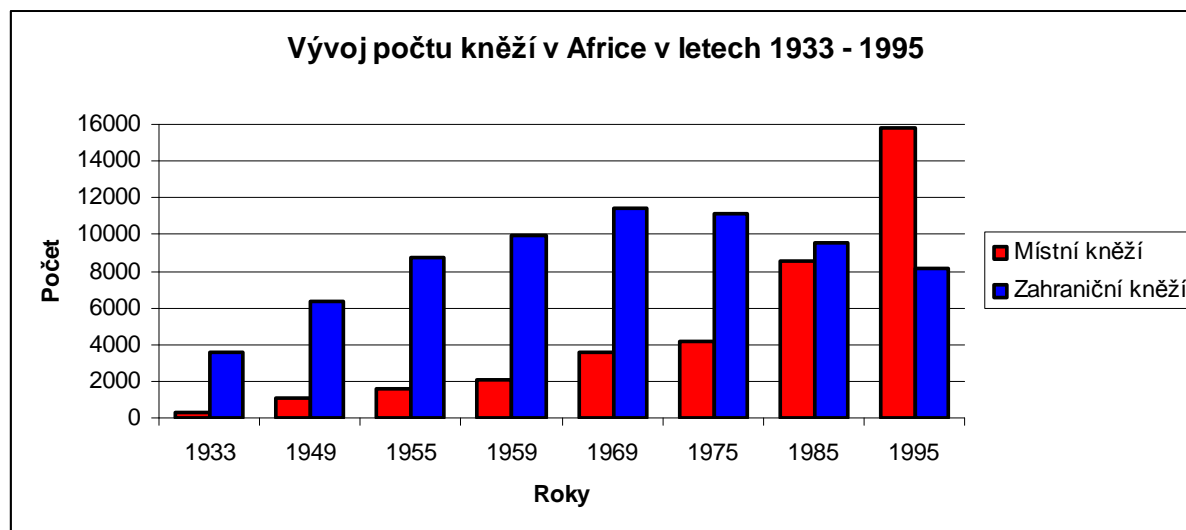
Co se týče celkového počtu církevních celků na africkém území, tak jejich počet na konci 20. století (1993) dosahoval 412 pod správou Kongregace a dalších 18 pod správou jiných subjektů. Současní Afričané jsou misionáři vnímáni jako lidé se smyslem pro náboženství a společenství, proto je u nich předpoklad kladného přijetí misí. Afričtí křesťané se snaží o zmírnění etnonacionalismu, který je jednou z mnoha příčin konfliktů na tomto kontinentu.²²⁴

Tab. 14: Vývoj počtu kněží v Africe v letech 1933 - 1995

Vývoj počtu kněží v Africe v letech 1933 - 1995		
Rok	Místní kněží	Zahraniční kněží
1933	281	3 539
1949	1 096	6 366
1955	1 583	8 757
1959	2 072	9 931
1969	3 623	11 477
1975	4 131	11 172
1985	8 562	9 496
1995	15 789	8 133

Zdroj: Tomko, Jozef: Misie do tretieho tisícročia. LÚČ, Bratislava 2000. s. 30 – 31.

Obr. 13: Vývoj počtu kněží v Africe v letech 1933 - 1995

Zpracováno dle: Tomko, Jozef: Misie do tretieho tisícročia. LÚČ, Bratislava 2000. s. 30 – 31.

Lze shrnout, že misijní úsilí v Africe ve 20. století bylo pro katolickou církev velice úspěšné a tento nastartovaný trend úspěšně pokračuje i ve třetím tisíciletí. Podle statistik katolické církve v Africe počet věřících dosahoval 135 600 000 v roce 2001, což značí opětovný velký nárůst od roku 1995. Za zmínku stojí také vytvoření Celoafričké biskupské synody, která

²²⁴ Tomko, Jozef: Misie do tretieho tisícročia. LÚČ, Bratislava 2000. s.30-53.

vznikla v roce 1994 a v jejím rámci se scházejí biskupové z kontinentální Afriky a Madagaskaru.²²⁵ Důležitou organizací je také Jihoafrická katolická biskupská konference, která sdružuje biskupy v Jižní Africe, kde žije jedna z největších afrických katolických komunit.²²⁶ V neposlední řadě je třeba zmínit také Katolickou informační službu pro Afriku – CISA, tato organizace sdružuje okolo 1 000 misionářů a 900 misionářek, kteří se zabývají šířením víry v Africe a také sběrem a publikováním informací, čímž chtějí napomoci zvýšit informovanost veřejnosti.²²⁷ Celkově je misijní poslání v Africe hodnoceno pozitivně, zejména katolickou církví, kdy jej kladně reflektovali ve svých encyklikách papeži druhé poloviny 20. století. Na druhou stranu, již méně jsou zmiňovány kulturní následky u obrácených etnik, kde byli muži donuceni nechat si pouze jednu ženu z několika nebo se museli vzdát svých rituálních obřadů. Dalším negativním důsledkem katolické církve v Africe je podpora šíření HIV/AIDS, poněvadž jak Pavel VI., tak Jan Pavel II. vystupovali proti jakékoliv formě antikoncepce. Misijní zaměření na Afriku stále trvá a představení katolické církve doufají, že se jim podaří podobný úspěch na asijském kontinentu v 21. století.

7.2.2 Misie v Asii

V Asii se katolickou církev dařilo šířit s evropskými dobyteli a kolonizátory. Nejúspěšnější v tomto snažení byli Španělé, jejichž bývalé území, Filipíny, dodnes patří k nekatoličtějším územím v Asii. Na rozdíl od jiných končin také měli větší úspěch misionáři, kteří se dokázali přizpůsobit, než ti, jež sem jeli s vizí úplné změny celé kultury. V Asii má katolická církev ztíženou pozici existencí vyspělých náboženských systémů, do kterých se těžko zasahuje. Také jejich přijímání zdejšími lidmi není vždy kladné. Střídavé úspěchy následují represe, vyhánění a zabíjení kazatelů. Jejich „mučednictví“ pak vzpomínají papeži ve svých encyklikách. Bylo již zmíněno, že v první polovině 20. století, respektive až do 70. let, existovalo na území Asie více misijních území než v Africe.²²⁸ Ale zatímco v Africe se tato území postupně přetvořila v diecéze a docházelo zde k pevnějšímu zakořenění církve, v Asii tomu tak nebylo. Situaci v jednom svém listu zhodnotil Jan Pavel II.: „Velké národy Střední Asie a Dálného východu s dosud zářící starou civilizací, v níž jsou nepochybně uchovány stopy původního zjevení, budou jednoho dne povolány Boží prozřetelností, aby i do nich proniklo světlo evangelia, které poprvé zazářilo na březích Galilejského jezera, toto světlo

---

²²⁵ The Catholic Church in Africa. 1994. /online 2012/, <<http://www.rc.net/africa/catholicafrica/>>

²²⁶ SACBC – The Southern African Catholic Bishops' Conference. /online 2012/, <<http://www.sacbc.org.za/>>

²²⁷ CISA – Catholic Information Service for Africa: News Africa. 2012. /online 2012/, <<http://www.cisanewsafrika.com/>>

²²⁸ Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976. s. 127.

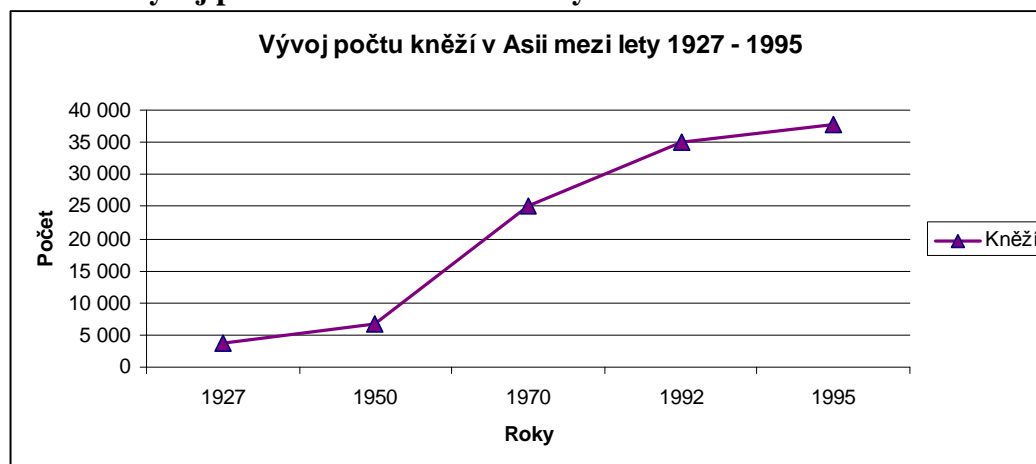
otevřelo knihu nových dějin ne snad pro jediný národ nebo skupinu národů, nýbrž pro celý svět.²²⁹ Katolická církev respektuje tamní kulturu a vyznání, ale přesto považuje za svůj velký úkol prosadit tam svoji víru. I přes pozvolnější vývoj než v Africe zde však počet věřících stoupá, byť jejich poměr k celkové populaci klesá vlivem vysokého přirozeného přírůstku. Na rozdíl od Afriky, ve které se misíím začalo dařit již ve 20. století, zůstává Asie misijní výzvou pro 21. století. Křesťané celkově tvoří na asijském kontinentu nevýraznou menšinu. Naopak zde žije 85 % nekřesťanů – vyznavačů jakéhokoliv jiného náboženství – z celého světa. Na konci 20. století se v Asii vyskytovalo okolo 101 milionů katolíků, z čehož přibližně tři čtvrtiny byly situovány na Filipínách. Na počátku století 21. byl pak jejich počet vyčíslen na 101 210 000 věřících. Podobný trend je zaznamenán i v případě kněží. V Asii se na jejich počtu velmi projevila podpora svěcení nativních duchovních, kdy je nejvýraznější posun ve vývoji znát mezi 50. a 70. léty. Počet kněží se v té době zvýšil z původních 6 751 na 25 060. Spolu s dalšími údaji je tento vývoj znázorněn v tabulce (Tab. 15) a v grafu (Obr. 14).

Tab. 15: Vývoj počtu kněží a církevních diecézí v Asii mezi lety 1927 - 1995

Vývoj počtu kněží a církevních diecézí v Asii mezi lety 1927 - 1995		
Rok	Počet diecézí	Počet kněží
1927	193	3 702
1950	254	6 751
1970	363	25 060
1992	410	34 931
1995	591	37 680

Zdroj: Tomko, Jozef: Misie do tretieho tisícročia. LÚČ, Bratislava 2000. s. 60.

Obr. 14: Vývoj počtu kněží v Asii mezi lety 1927 - 1995

Zpracováno dle: Tomko, Jozef: Misie do tretieho tisícročia. LÚČ, Bratislava 2000. s. 60.

²²⁹ Němec, Jaroslav: Vybrané kapitoly z dějin evangelizace světa. II. a III. díl. Olomouc 1991. s.98.

Zejména pro misionáře v Asii platí úryvek z dokumentu *Ad Gentes*: „Všechny způsoby výchovy [misionářů] se pak musí doplnit na místě samém, kam budou posíláni, aby misionáři důkladně znali dějiny, sociální zřízení a zvyky různých národů, seznámili se s mravním řádem, náboženskými zásadami a duchovními představami, které si tyto národy na základě svých posvátných tradic vytvořili o Bohu, o světě a o člověku. Ať se také naučí jazykům natolik, aby jimi dovedli mluvit plynně a vybraně, a tak aby si získali snadnější přístup k mysli a srdci oněch lidí.“²³⁰ To, co není spojeno s pověrami a bludy, by církve měla uchovávat. Současní představitelé církve uznali, že Nobili a Ricci ve své době zvolili správný postup, i když za něj byli kritizováni. Na rozdíl od předchozích staletí již není nutné pro víru získávat zejména vysoké vrstvy občanů, naopak se ke křesťanství obrací nižší vrstvy, které v něm hledají rovnoprávnost, naději na rozvoj nebo pomoc v hmotné nouzi. V tabulce (Tab. 16) je uveden poměr asijských věřících v zemích s největšími katolickými komunitami. V následném grafu (Obr. 15) je názorná početní převaha katolíků ve Filipínách. Data jsou zřetelně rozdílnými počty obyvatel, kdy například v Indii žije početná křesťanská komunita, ale vzhledem k celkovému počtu obyvatel tvoří pouze nepatrnou menšinu. Nadsazeny jsou v poměru hodnoty katolíků ve Vietnamu nebo Koreji.

I na počátku 3. tisíciletí zůstávají Filipíny stále největší základnou katolíků v Asii, jejich počet se pohybuje okolo 50 milionů. Dalším státem, kde žije nezanedbatelné množství katolíků, je například Indie s 18 miliony věřících. Celkem žije na indickém subkontinentu 23 milionů křesťanů, kteří se zabývají vzděláváním mládeže i dospělých, poskytováním zdravotnických služeb a poskytováním sociálních jistot pro vdovy, sirotky a nevyléčitelně nemocné. V celé Indii působí okolo 20 tisíc katolických kněží a 82 tisíc řádových sester.²³¹ Nezanedbatelný počet katolíků žije také v Koreji, kde se ke katolické víře hlásí 4 miliony věřících, a ve Vietnamu s 3,5 miliony věřících. Čína není vzhledem ke své komunistické vizi a konfuciánské či taoistické tradici křesťanským misiím příliš nakloněna. Přesto zde žije okolo 10 milionů lidí (celkově křesťanů je zde až 67 milionů lidí²³²), kteří se hlásí ke katolické víře a na čínském území je evidováno 114 církevních území se 73 biskupy. Řím se pokouší usilovat o to, aby se asijská katolická církev sama o sobě stala misionářskou. Asie je podle

---

²³⁰ Němec, Jaroslav: Vybrané kapitoly z dějin evangelizace světa. II. a III. díl. Olomouc 1991. s.100.

²³¹ Tiskové středisko České biskupské konference: autor neznámý. 2002. /online 2012/, <<http://tisk.cirkev.cz/ze-zahranici/katolici-v-indii/>>

²³² Tomek, Roman: Křesťané v číslech. In: FATYM. 2011. /online 2012/, <<http://www.fatym.com/view.php?cisloclanku=2011120132>>

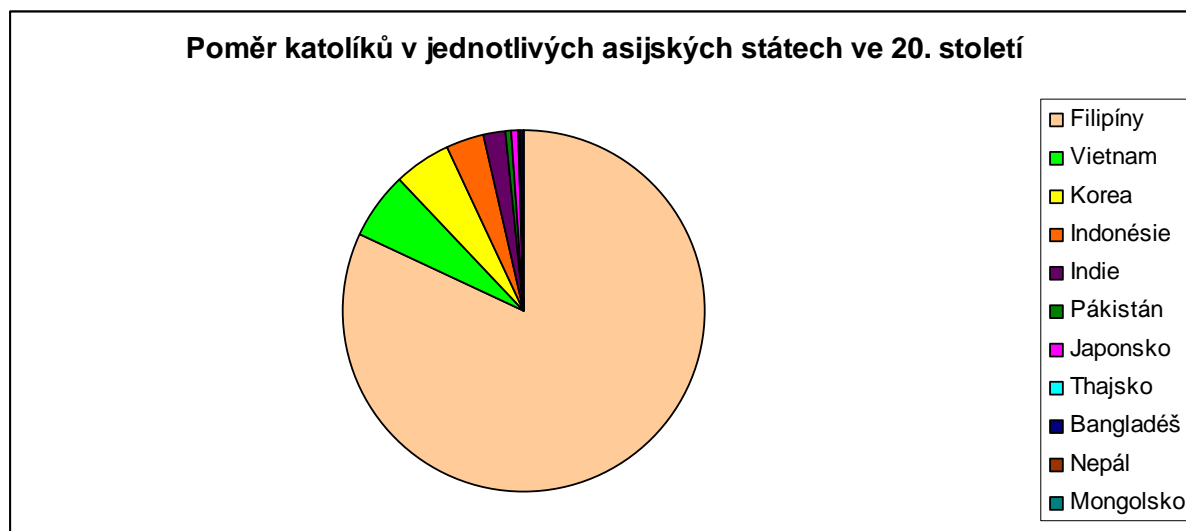
kardinála Jozefa Tomka súčasťou prioritou misijného úsilí cirkve, kedy by sa misie *ad gentes* mali zamerať práve na tento kontinent.²³³

Tab. 16: Poměr katolíků v jednotlivých asijských státech v roce 2000

Poměr katolíků v jednotlivých asijských státech v roce 2000	
Stát	Poměr katolíků
Filipíny	82 %
Vietnam	6 %
Korea	5 %
Indonésie	3,50 %
Indie	1,80 %
Pákistán	0,79 %
Japonsko	0,35 %
Thajsko	0,42 %
Bangladéš	0,18 %
Nepál	0,02 %
Mongolsko	0,01 %

Upraveno dle: Tomko, Jozef: Misie do tretieho tisícročia. LÚČ, Bratislava 2000. s. 62.

Obr. 15: Poměr katolíků v jednotlivých asijských státech v roce 2000

Zpracováno dle: Tomko, Jozef: Misie do tretieho tisícročia. LÚČ, Bratislava 2000. s. 62.

Kazateľské cesty do týchto končín boli opätovne vo väčšej miere vysílané až od 90. let, kedy bola prolomena dominujúca sekularizácia, zejména díky encyklice Jana Pavla II. *Redemptoris Missio*.²³⁴ Jako první se, po opadnutí vlny sekularizace a bouří proti papeži a biskupům, obnovila vlna zájmu o křesťanství v Mongolsku. Od roku 1992 působí misionáři

²³³ Tomko, Jozef: Misie do tretieho tisícročia. LÚČ, Bratislava 2000. s. 65.

²³⁴ Tomko, Jozef: Misie do tretieho tisícročia. LÚČ, Bratislava 2000. s.58-65.

v Ulanbaataru.²³⁵ V této zemi zatím katolíci tvoří pouze nepatrnou část populace, ale misie jsou zde stále aktivní. V rámci podpory rozvoje křesťanství v Asii se mezi církevními představiteli ujala myšlenka, že by měla vzniknout biskupská synoda pro Asii, která již existuje pro Evropu, Latinskou Ameriku i Afriku. Společná Federace asijských biskupů skutečně na konci 20. století vznikla. Počátky této organizace se kladou již do roku 1972. Asijsí biskupové se rozhodli pro spolupráci nejen mezi sebou, ale také velmi podporují myšlenku ekumenismu a koordinují svou činnost společně s dalšími křesťanskými církvemi.²³⁶ Mimo jiné zde působí mnoho dalších katolických institucí, například asijská pobočka Společnosti Sv. Pia X., která napomáhá místním misionářům, snaží se spolupracovat se zahraničím a zajišťuje informovanost občanů.²³⁷ Není bez zajímavosti, že se katolická církev pokouší nahradit cenzurovaná média v mnoha zemích a založila vlastní internetový portál, který sama označila jako nejdůvěryhodnější. Možná je to jeden z nových způsobů misijního úsilí, o kterém mluví moderní encykliky.²³⁸ První desetiletí 21. století ukáží, zda se katolíkům podaří splnit jejich vize intenzivnější evangelizace Asie či nikoliv.

7.2.3 Misie v Severní a Latinské Americe

Již od 19. století přijíždí do Latinské Ameriky mimo Evropanů také misionáři ze Severní Ameriky. Tento trend pokračuje i ve dvacátém století a mimo šíření katolické víry dochází na jihoamerickém kontinentu také k šíření protestantismu. Oblast Kanady a Spojených Států Amerických, ze kterých vychází současní misionáři, evangelizovali zejména Britové (anglikánská církev) a Francouzi (katolická církev, protestantské církve). Od počátku 20. století po současnost se tamní misionáři snažili přesvědčit původní obyvatel o konverzi ke křesťanství. U mnohých se jim to podařilo a byla tak vyhlazena kultura mnoha nativních obyvatel. Na území Kanady dnes funguje 8 arcidiecézí a 61 diecézí, ve Spojených Státech Amerických je to 37 diecézí. Jejich hlavním cílem je účastnit se celosvětového misijního poslání, proto je možné potkat misionáře z Ameriky například v Číně nebo v některém z Afrických států. Mimo jiné také nadále vysílají své misionáře k nativním americkým etnikům.²³⁹ Pro území Kanady funguje Kanadská konference katolických biskupů, kteří spolupracují napříč celým územím. Od roku 1905 má kanadská církev statut tzv. misijní, což

---

²³⁵ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.92.

²³⁶ Federation of Asian Bishops' Conferences. 2012. /online 2012/,

<<http://www.fabc.org/offices/oeia/history.html>>

²³⁷ Society of St. Pius X. Distrikt of Asia. 2012. /online 2012/, <<http://www.sspxasia.com/index.htm>>

²³⁸ UCAnews: Asia's Most Trusted Independent Catholic News Source. 2012. /online 2012/,

<<http://www.ucanews.com/>>

²³⁹ Canadian Conference of Catholic Bishops. 2012. /online 2012/, <<http://www.cccb.ca/site/>>

znamená, že misionáře nepřijímá, ale spíše vysílá. Stejné postavení má i církve v USA. V současné době žije na území Kanady 13 milionů katolíků.²⁴⁰ Ve Spojených Státech Amerických se pak katoličtí biskupové seskupují v Konferenci katolických biskupů ve Spojených Státech Amerických.²⁴¹ Obě Konference úzce spolupracují s Latinskou Amerikou.

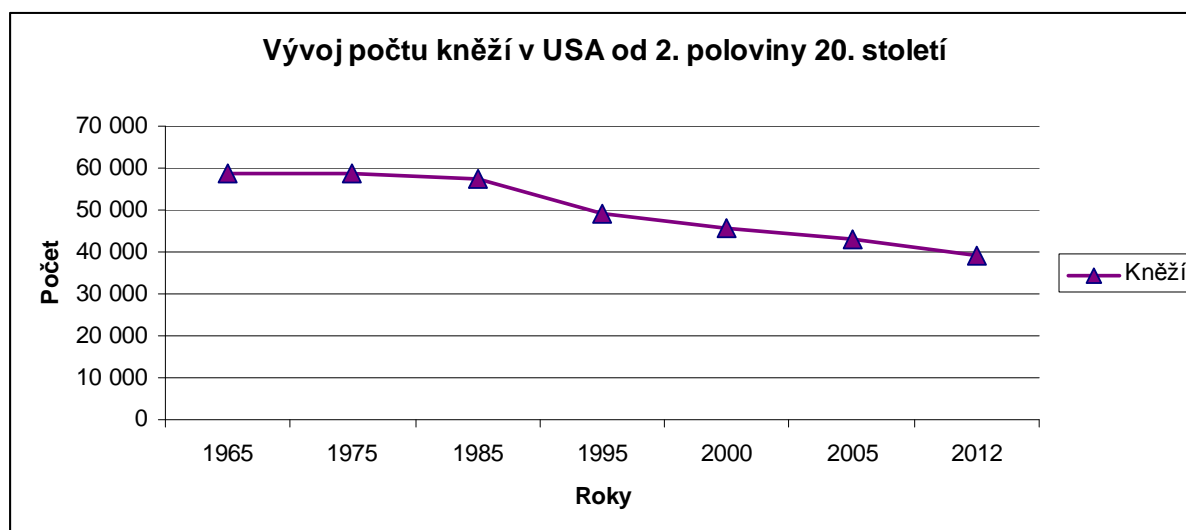
Spojené Státy Americké patří k územím, kterých se dotkla vlna sekularizace. Od druhé poloviny 20. století zde ubývá kněží a lidí zaměstnaných v církvi. Na druhou stranu počet samotných věřících, ať už z důvodu přirozeného přírůstku nebo šířením víry slovem, přibývá. Vývoj v současné době je naznačen v tabulce (Tab. 17) a grafech (Obr. 16, 17).

Tab. 17: Vývoj počtu kněží a katolíků v USA od 2. poloviny 20. století

Vývoj počtu katolíků a kněží v USA od 2. poloviny 20. století		
Rok	Počet kněží	Počet katolíků
1965	58 632	45 600 000
1975	58 909	48 700 000
1985	57 317	52 300 000
1995	49 054	57 400 000
2000	45 699	59 900 000
2005	42 839	64 800 000
2012	38 964	66 300 000

Zpracováno dle: CARA – Center for Applied Research in the Apostolate. 2012. /online 2012/, <<http://cara.georgetown.edu/CARAServices/requestedchurchstats.html>>

Obr. 16: Vývoj počtu kněží v USA od 2. poloviny 20. století

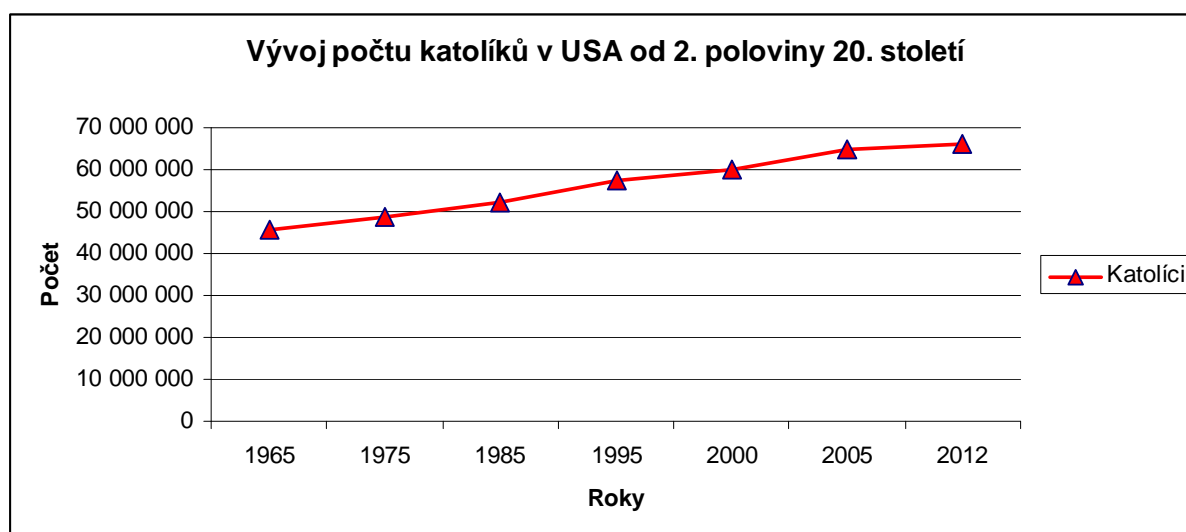

Zpracováno dle: CARA – Center for Applied Research in the Apostolate. 2012. /online 2012/, <<http://cara.georgetown.edu/CARAServices/requestedchurchstats.html>>

²⁴⁰ Canadian Conference of Catholic Bishops. 2012. /online 2012/, <<http://www.cccb.ca/site/>>

²⁴¹ United States Conference of Catholic Bishops. 2012. /online 2012/, <<http://www.usccb.org/>>

Obr. 17: Vývoj počtu katolíků v USA od 2. poloviny 20. století

Zpracováno dle: CARA – Center for Applied Research in the Apostolate. 2012. /online 2012/, <<http://cara.georgetown.edu/CARAServices/requestedchurchstats.html>>

Co se týče Latinské Ameriky, tak zde má katolicismus dlouhou tradici, poněvadž to bylo jedno z mála území, kde se křesťanství ujalo již při misiích, podniknutých v 16. – 18. století. V současné době je katolíky označován jako kontinent misijní naděje a funguje jako aktivní centrum vysílající všeobecné misie do různých oblastí. Tento statut byl latinskoamerické církvi udělen i přes četné protesty kardinálů z původních misijních zemí. Papeži 20. století se pak snažili přimět latinskoamerickou církev, aby přestala být pasivní a začala se skutečně aktivně zajímat o vysílání misí. To znamená vykonávat misie nejen *ad intra* na své území, ale také *ad extra* k lidem, kterým dosud nebyla nabídnuta možnost uvěřit v katolickou víru a přijmout křesťanský styl života.²⁴²

Jako na prvním z kontinentů mimo Evropu zde byla založena celokontinentální organizace spojující veškeré biskupy, jejímž úkolem byla koordinace spolupráce, společné konference, stanoviska, metody řešení problémů, sdílení zkušeností a v neposlední řadě posilování a šíření katolické víry. Organizace se nazývá Latinskoamerická biskupská rada (Consejo Episcopal Latinoamericano – CELAM) a vznikla již v roce 1955. V současné době je její vizí šířit pastorační činnost na území Latinské Ameriky, představovat křesťanskou víru nativním obyvatelům, zlepšit míru vzdělanosti a pokusit se vymýtit chudobu.²⁴³ V letech 1968 a 1974 probíhaly latinskoamerické biskupské synody v Medellinu.²⁴⁴ Tyto synody jsou, mimo jiné,

²⁴² Tomko, Jozef: Misie do tretieho tisícročia. LÚČ, Bratislava 2000. s.100-117.

²⁴³ Consejo Episcopal Latinoamericano. 2012. /online 2012/, <<http://www.celam.org/plan.php>>

²⁴⁴ Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. s.96.

známy také tím, že v jejich průběhu vznikla myšlenka *teologie osvobození*, o které již byla řeč. Zastánci tohoto směru se snaží prosadit v církvi větší zájem o sociální problémy a kritizují její obecný nezájem o chudobu a kriminalitu. Jejich návrh řešení je však kritizován jako příliš marxistický a církevní autority řeší spor kompromisy. V současné době žije na území obou Amerik nejvíce katolíků na světě. Jen v Brazílii, která platí za stát s největším počtem katolíků na světě, žije 137 milionů katolíků, což je více než v celé jižní Evropě dohromady.²⁴⁵ Misie v latinskoamerické Amazonii a šíření křesťanství mezi nově objevená nativní etnika patří v současné době k nejdiskutovanějším tématům mezi církví a odpůrci misijních cest.

7.2.4 Misie v Austrálii a Oceánii

V Oceánii tvoří katolíci 27 % obyvatel. Misie do této oblasti jsou ztížené nesouvislostí, vzdáleností, klimatickou odlišností a nepřístupností jednotlivých oblastí. Od poloviny 20. století se i zde počet katolíků zvyšuje. Zatímco v roce 1950 zde bylo zaznamenáno 750 000 věřících, na konci 90. let se tento počet zvýšil na 7 760 000. Podobnou měrou narostl i počet zdejších diecézí. Z původních 19 v roce 1950 se jejich množství zvýšilo na 77 diecézí.²⁴⁶ Co se poměru zdejších katolíků týče, tak jejich počet se v rámci celosvětové katolické církve nemění. V průběhu 80. let se zvýšil z 0,7 % na 0,8 % a od té doby je stále stejný. Také jejich poměr k obyvatelům jiných vyznání nevzrůstá, z důvodu již několikrát zmíněného přirozeného přírůstku.²⁴⁷

Katolické instituce v Austrálii mají v současné době také statut misijní církve a mohou vysílat své misionáře k nativním nebo nevěřícím obyvatelům. V roce 2001 tvořili katolíci 26,6 % australské populace a jejich nominální počet se pohyboval okolo 5 milionů, konkrétně v roce 2001 to bylo 5 001 624 lidí. Tito lidé spadají pod 32 různých diecézí. V roce 2005 v Austrálii působil 3 126 kněží. Podobně jako v Evropě a USA zde v posledních letech došlo k úbytku kněží. Nejvíce jich zde působil v roce 1971, kdy jejich počet dosáhl 3 895 lidí. První katolíci se dostali do Austrálie mnohem později než do ostatních zemí, až v roce 1788 s irskými obyvateli. Do dnešních dnů mají v Austrálii většinu protestantské a anglikánské církve. Po Druhém Vatikánském koncilu spolu tyto australské církve spolupracují.²⁴⁸

²⁴⁵ Tomek, Roman: Křesťané v číslech. In: FATYM. 2011. /online 2012/, <<http://www.fatym.com/view.php?cislocclanku=2011120132>>

²⁴⁶ Tomko, Jozef: Misie do tretieho tisícročia. LÚČ, Bratislava 2000. s.89-95.

²⁴⁷ Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská akademie, Řím 1976. s. 125.

²⁴⁸ Catholic Australia. 2012. /online 2012/, <<http://www.catholicaustralia.com.au/page.php?pg=austchurch-survey>>

8 Aktuálnost misíí ve 21. století

V roce 2011 žilo na Zemi okolo 7 miliard lidí, z čehož 2,18 miliard tvořili křesťané. Přibližně polovina křesťanského obyvatelstva (1,1 miliardy) jsou katolíci. Vývoj šíření katolické víry byl nastíněn v předchozích kapitolách. První vlna velkého rozmachu misíí nastala v 16. století, po úpadku misijního úsilí v 18. a 19. století nastává jeho nový rozmach ve 20. století, ve kterém stoupl počet křesťanů z původních 600 milionů v roce 1910 na současný stav. Na druhou stranu, počet lidí na Zemi se zvýšil z 1,8 miliardy na 7 miliard, tudíž podíl křesťanů na celkové populaci poklesl z 35 % na 32 %. Na počátku 20. století žily 2/3 všech křesťanů v Evropě, kdežto na počátku 21. století se v Evropě vyskytuje pouze 26 % ze světového křesťanstva. Největší počet katolíků žije na Americkém kontinentu – přes 1/3 věřících, téměř 1/4 katolíků žije ve stále narůstající Africe a zbylých 13 % obývá Asii a Oceánii. V Evropě i v Severní Americe pokračuje úbytek věřících lidí, z výše zmíněných důvodů. Šíření křesťanství je problematické v zemích s většinou muslimských obyvatel, proto na severu Afriky a na Blízkém východě tvoří křesťané pouze 4 % zdejšího obyvatelstva (okolo 13 milionů obyvatel). Výjimky mezi zeměmi, kde převládá islám, tvoří Nigérie a Indonésie, kde se křesťanskými misíími poměrně daří. Co se týče počtů samotných katolíků, tak jejich největší počet sídlí v Brazílii, kde žije 134 milionů věřících. Mezi nejrychleji rostoucí komunity však patří katolíci z Asie a Subsaharské Afriky.²⁴⁹

8.1 Misie ve třetím tisíciletí

Kardinál Jozef Tomko ve své knize zmiňuje, že misie se stává pro 21. století klíčovější než kdy předtím. Spolu s křesťanskou vírou a humanitární pomocí přinášejí nezbytnou naději do dalších dní. Na rozdíl od některých protestantských autorů, kteří se domnívají, že misie již byla ukončena jejím nabídnutím všem národům, které její poselství buď přijaly nebo nikoliv, katoličtí misionáři hodlají pokračovat ve svém úsilí až do druhého Kristova návratu nebo do úplné evangelizace všech lidí. Misijní činnost je tak považována za univerzální poslání, kterému nelze uniknout. Počátek 21. století se nesl v duchu Jana Pavla II., jehož encyklika *Redemptoris Missio* je neustále platným dokumentem, vyzdvihujícím nutnost *misíí ad gentes*, doporučujícím výchovu nativních kněží, podporujícím zachování co největšího podílu kultury různých etnik a povzbuzujícím spolupráci mezi různými křesťanskými církvemi, aby dokázaly sjednotit své cíle a navzájem se podpořily v misijním poli.

---

²⁴⁹ Tomek, Roman: Křesťané v číslech. In: FATYM. 2011. /online 2012/, <<http://www.fatym.com/view.php?cisloclanku=2011120132>>

Papež Benedikt XVI., který byl zvolen v roce 2005 po úmrtí Jana Pavla II., prosazuje pokračování v započatém misijním úsilí. Ve svých promluvách k příležitosti Misijních nedělí (předposlední neděle v říjnu) se často navrácí k poselství encykliky *Redemptoris Missio*, kterou považuje za stále platnou. On sám pak napsal apoštolský list *Ubicumque et Semper* z roku 2010, ve kterém souhlasí s vysíláním *misií ad gentes* do dosud neevangelizovaných krajů, ale na druhou stranu vyzdvihuje také nutnost obnovy víry v místech, kde dříve žili křesťané a nyní jich tam zůstal pouze zlomek.²⁵⁰ V souvislosti s tímto listem pak založil Papežskou radu pro novou evangelizaci, která se zabývá ožívováním křesťanské víry právě na těchto odpadlých územích.²⁵¹ Podle názoru antropologů, etnologů i některých věřících je tento postup správný, a spíše než zasahování do jiných kultur, by se křesťanství mělo věnovat vývoji sebe samého, v kultuře, kterou zná a nemusí ji měnit.

V posledních letech patří mezi prioritní oblasti zejména nejméně evangelizovaná Asie a stále potřebná Afrika, na kterou se zaměřují misionáři již od počátku 20. století a v současné době má narůstající tendenci. Mezi nejaktivnější Africké diecéze patřily v roce 2007 Lira v Ugandě a tři diecéze – Lilongwe, Zomba a Mangochi v Malawi. V Asii byla vyvíjena největší aktivita v roce 2007 v diecézích Khulna, Mimensigh a Dháka v Bangladéši a v nunciatuře na Srí Lance.²⁵² O rok později se z afrických diecézí nejvíce projevíly Uganda a konžská diecéze Isiro-Niangara, z asijských to byly Indická Madras-Mylapore a diecéze na Papui Nové Guiney, zejména Alotau. Z ostatních zemí o sobě dala vědět diecéze Grajau-Maranhão z brazilského São Luis, jamajská diecéze nebo quebecká diecéze.²⁵³ V roce 2009 jsou v Africe nejvýraznější opět Uganda a dále Malawi a Zambie. V Asii přichází nejvíce zpráv z Indie, diecéze Mendi na Papui Nové Guiney a Bangladěše. Z dalších zemí byly aktivní diecéze na Jamajce a v Surinamu.²⁵⁴ V roce 2010 se nejvíce prezentovaly africké diecéze v Malawi a Zambii, asijské v Indii, Bangladéši a na Papui Nové Guinei a dále dorazily zprávy z diecéze Auki na Šalamounových ostrovech.²⁵⁵

---

²⁵⁰ Benedikt XVI.: *Ubicumque et Semper*. In: Libreria Editrice Vaticana 2010. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/benedict_xvi/apost_letters/documents/hf_ben-xvi_apl_20100921_ubicumque-et-semper_en.html>

²⁵¹ Tiskové středisko České biskupské konference: autor neznámý 2010. /online 2012/, <<http://tisk.cirkev.cz/z-vatikanu/ubicumque-et-semper/>>

²⁵² Dopisy z diecézí. In: Misijní zpravodaj - Papežská misijní díla. čísla 2 a 3, rok 2007. s. 7.

²⁵³ Dopisy z diecézí. In: Misijní zpravodaj - Papežská misijní díla. čísla 4 a 5, rok 2008. s. 8 a 23.

²⁵⁴ Dopisy z diecézí. In: Misijní zpravodaj - Papežská misijní díla. číslo 6 a 7, rok 2009. s. 25.

²⁵⁵ Dopisy z diecézí. In: Misijní zpravodaj - Papežská misijní díla. číslo 8, rok 2010. s. 8.

Celkový pohled na vývoj katolíků ve 21. století nabízí statistika vydávaná Vatikánem. Agentura Fides, která je tímto pověřená, ji vydává každý rok v říjnu při příležitosti Misijní neděle. Nejnovější statistiky pocházejí z let 2007 – 2009. Zabývají se vývojem počtu věřících, povoláními v rámci církve, zdravotní péčí, vzděláváním a dalšími souvisejícími faktory.²⁵⁶

V roce 2007 došlo v porovnání s předchozím rokem k nárůstu počtu členů katolické církve na všech kontinentech. Podle očekávání přibylo nominálně nejvíce katolíků na africkém kontinentu, a sice 5 535 000 nových věřících oproti roku 2006. V Africe se ovšem musí přihlídnout také k nárůstu počtu obyvatel, jehož počet dosáhl 16 865 000 lidí a tím pádem se nárůst počtu katolíků jevil poměrně jako malý. Ještě markantnější je tento jev v Asii, kde od předcházejícího roku přibylo 2 428 000 nových věřících, ale nárůst obyvatel se zvětšil o 43 304 000 lidí. V Americe se ke křesťanské církvi přidalo 5 535 000 lidí a celkově zde přibylo 11 327 000 obyvatel. Dokonce také v Evropě došlo k nárůstu věřících o 1 132 000, zatímco obyvatelstvo celkově narostlo o 2 246 000. V nejméně osídleném území, Oceánii, přibylo 199 000 nových věřících a populace zde vzrostla o 531 000 lidí. V celosvětovém měřítku tedy ke katolické církvi přibylo 15 906 000 lidí a celkově populace narostla o 74 273 000 obyvatel.²⁵⁷ V tabulce (Tab. 18) jsou uvedeny kompletní počty pro rok 2007. Pro porovnání s předchozím vývojem je také v grafu (Obr. 18) znázorněn poměr katolíků na jednotlivých kontinentech, který se od konce 20. století příliš nezměnil.

Tab. 18: Počet obyvatel a katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 2007

Počet obyvatel a katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 2007			
Kontinent	Počet obyvatel	Počet katolíků	Poměr
Afrika	943 743 000	164 925 000	17,48 %
Amerika	907 393 000	568 570 000	62,66 %
Asie	4 024 970 000	120 894 000	3,00 %
Evropa	706 798 000	283 240 000	40,07 %
Oceánie	34 193 000	9 027 000	26,43 %
Celkem	6 617 097 000	1 146 656 000	17,33 %

Zdroj: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. 2009. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2009/>>

²⁵⁶ Vaticano: Agenzia Fides. 2011. /online 2012/, <<http://www.fides.org/eng/missionari/index.html>>

²⁵⁷ Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. 2009. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2009/>>

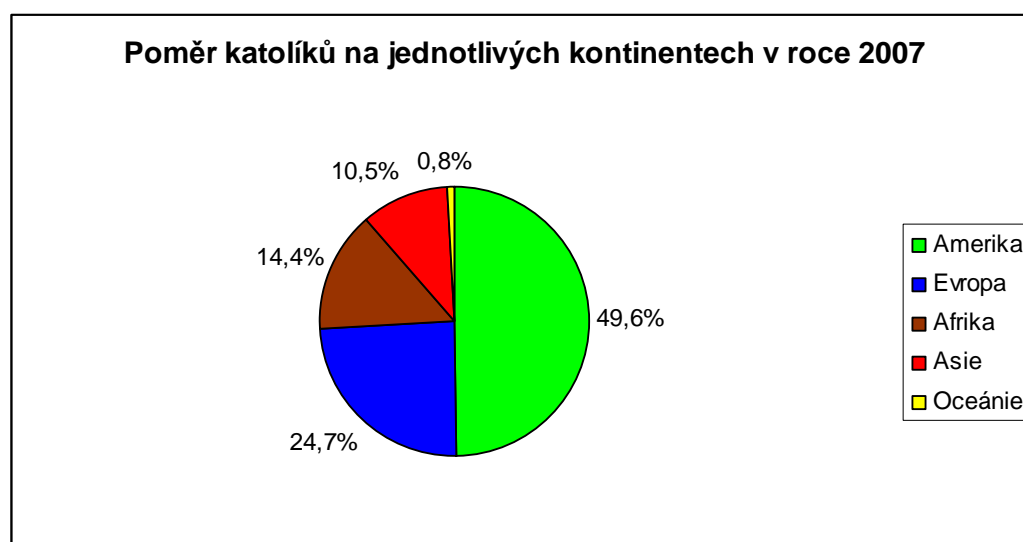
Počet církevních hierarchických okrsků již neroste tak rychle, jako tomu bylo v předchozím století. Překvapivě jich nejvíce přibýlo v Evropě a Americe. Co se týče misijních území a misijních stanic, tak v celkovém náhledu jejich počty přibývají, ale mění se jejich charakter, kdy dříve byly obvyklé spíše misijní stanice, které obýval stálý kněz, dnes spíše narůstá počet těch bez stálého kněze. Celkem ve světě přibýlo 5 159 misijních stanic bez stálého kněze a naopak ubylo 1 531 stanic se stálým knězem. Tento trend může souviset také s ubýváním počtu evropských a amerických kněží. Nejvíce misijních stanic přibýlo na Africkém kontinentu (3 764) a to téměř 3/4 z celkového počtu. Druhý nejvyšší přírůstek byl zaznamenán na americkém kontinentu (1 310).²⁵⁸

Tab. 19: Počet misijních stanic a církevních okrsků na jednotlivých kontinentech 2007

Počet misijních stanic a církevních okrsků na jednotlivých kontinentech v roce 2007			
Kontinent	Církevní okrsky	Se stálým knězem	Bez stálého kněze
Afrika	516	248	70 805
Amerika	1 072	105	12 668
Asie	523	578	40 566
Evropa	746	35	64
Oceánie	79	50	539
Celkem	2 936	1 016	124 642

Zdroj: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. 2009. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2009/>>

Obr. 18: Poměr katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 2007

Zpracováno dle: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. 2009. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2009/>>

²⁵⁸ Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. 2009. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2009/>>

Co se týče kněží, tak jejich počet měl stoupající tendenci na všech kontinentech s výjimkou Evropy a Oceánie. Na rozdíl od Afriky a Asie, kde přibýlo dohromady více jak 2 600 kněží za rok, byl růst v Americe pouze nepatrný. Při zaměření se na svěcení biskupů, tak oproti roku 2006 přibýlo všude několik biskupů, s výjimkou Ameriky, kde naopak dva biskupové ubyli. Již bylo zmíněno, že se k moderním misiím přidávají dobrovolníci a laičtí misionáři. Není bez zajímavosti, že největší počet takových misionářů (229 639) působí na americkém kontinentu, kde byl od roku 2006 zaznamenán dokonce nárůst o 31 417 laických misionářů. Překvapující informací je, že počet laiků klesá v Africe a Oceánii. V Tabulce (Tab. 20) jsou uvedeny aktuální počty kněží, biskupů a laiků působících na jednotlivých kontinentech v roce 2007.²⁵⁹

Tab. 20: Počet biskupů, kněží a laiků na jednotlivých kontinentech v roce 2007

Počet biskupů, kněží a laiků na jednotlivých kontinentech v roce 2007			
Kontinent	Biskupové	Kněží	Laičtí misionáři
Afrika	657	34 658	3 590
Amerika	1 847	121 495	229 639
Asie	732	52 802	12 456
Evropa	1 576	194 393	4 422
Oceánie	134	4 676	357
Celkem	4 946	272 431	408 024

Upraveno dle: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. 2009. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2009/>>

Následující rok 2008 znamenal opětovný nárůst členů katolické církve oproti roku předchozímu. Dokonce by se dalo říci, že jejich počet vzrostl ještě více než v porovnání let 2006 a 2007. Největší nárůst věřících zaznamenal opět africký kontinent, kde se jejich počet zvýšil o 8 025 000 a celkově se populace rozrostla o 29 674 000. Druhý největší příbytek katolíků se projevil v Americe. Zde přibýlo 7 579 000 nových věřících, navíc celková populace vzrostla o 5 687 000, takže jejich celkový poměr ve společnosti se také navýšil. V Oceánii přibýlo 109 000 katolíků a celkově 670 000 lidí. Nejvíce stagnující je Evropa, i když i zde se zvýšil počet katolíků o 193 000, počet nových obyvatel pak byl 2 311 000. Co se týče největší misijní výzvy, Asie, tak zde došlo vzhledem k celkovému počtu obyvatel pouze k mírnému nárůstu počtu věřících, jejichž počet stoupl o 3 152 000. Naproti tomu zde počet obyvatel vzrostl o 42 914 000.²⁶⁰ V tabulce (Tab. 21) jsou uvedeny počty pro rok 2008.

²⁵⁹ Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. 2009. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2009/>>

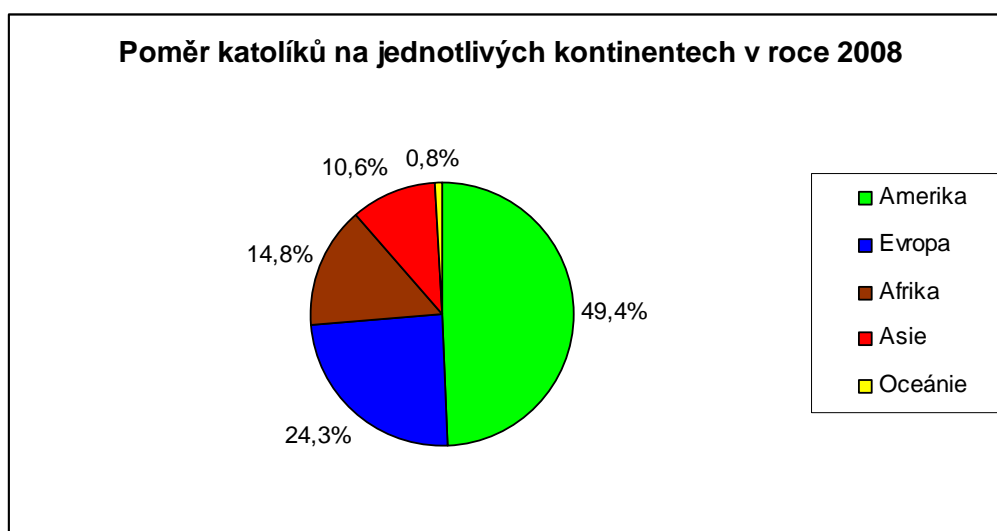
²⁶⁰ Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. 2010. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2010/>>

Tab. 21: Počet obyvatel a katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 2008

Počet obyvatel a katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 2008			
Kontinent	Počet obyvatel	Počet katolíků	Poměr
Afrika	973 417 000	172 950 000	17,77%
Amerika	913 080 000	576 149 000	63,10%
Asie	4 067 884 000	124 046 000	3,50%
Evropa	709 109 000	283 433 000	39,97%
Oceánie	34 863 000	9 136 000	26,23%
Celkem	6 698 353 000	1 165 714 000	17,40%

Zdroj: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. 2010. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2010/>>

Poměr katolíků ve světě zůstává díky tomuto stabilnímu trendu stále podobný, jak znázorňuje následující graf (Obr. 19). Evropa zaznamenává mírný pokles, Afrika oproti tomu roste. Velice nepatrný je také nárůst poměru katolíků na asijském kontinentu. V roce 2008 byl zaznamenán pouze mírný nárůst počtu církevních okrsků, a sice o 9. Celkem 4 z toho byly založeny na území Ameriky. V tomto roce se také proměňuje poměr misijních stanic. Jejich počet klesl pouze v Oceánii, kde ubyla jedna misijní stanice bez stálého kněze a 21 stanic se stálým knězem. Dále pak došlo k poklesu misijních stanic se stálým knězem v Americe, kdy jejich počet klesl o 463. Největší přírůstek misijních stanic se odehrál v Africe a v Asii.²⁶¹ Aktuální počty pro rok 2008 po těchto změnách jsou uvedeny v tabulce (Tab. 22).

Obr. 19: Poměr katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 2008

Zpracováno dle: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. 2010. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2010/>>

²⁶¹ Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. 2010. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2010/>>

Tab. 22: Počet misijních stanic a církevních okrsků na jednotlivých kontinentech 2008

Počet misijních stanic a církevních okrsků na jednotlivých kontinentech v roce 2008			
Kontinent	Církevní okrsky	Se stálým knězem	Bez stálého kněze
Afrika	518	284	71 552
Amerika	1 076	119	12 205
Asie	524	1 066	41 105
Evropa	748	147	109
Oceánie	79	49	518
Celkem	2 945	1 665	125 489

Zdroj: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. 2010. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2010/>>

Počet biskupů ve světě stále stoupá. Jedinou výjimkou je Oceánie, kde naopak 4 ubyli. Nejvíce (29) jich opět přibylo na americkém kontinentu a dále v Africe (12). Počet samotných kněží také roste, pouze v Evropě pokračuje klesající trend, ubylo zde 1 664 kněží. Největší nárůst proběhl v Asii, a sice o 1 120 kněží, v Africe pak přibylo 953 kněží a v Americe 659 kněží. V Oceánii vzrostl počet kněží o 74 lidí. Podobně jako biskupů, tak laických misionářů ubývá pouze v Oceánii. Na dalších kontinentech se stále více zapojují do misijní spolupráce. Ohromný zájem laiků o misie se projevuje zejména v Americe, kde jich od předchozího roku přibylo 57 955. Druhým kontinentem s počtem přibývajících laiků v misiích je Asie, kde přibylo 7 315 laiků.²⁶² Počet kněží, biskupů a laiků je uveden v následující tabulce (Tab. 23).

Tab. 23: Počet biskupů, kněží a laiků na jednotlivých kontinentech v roce 2008

Počet biskupů, kněží a laiků na jednotlivých kontinentech v roce 2008			
Kontinent	Biskupové	Kněží	Laičtí misionáři
Afrika	669	35 611	4 501
Amerika	1 876	122 154	287 594
Asie	740	53 922	19 771
Evropa	1 587	192 729	4 663
Oceánie	130	4 750	307
Celkem	5 002	409 166	316 836

Upraveno dle: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. 2010. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2010/>>

Posledním zkoumaným rokem je rok 2009, pro který byla vydána data v říjnu roku 2011. Data za tento rok, která jsou uvedena v tabulce (Tab. 24), stále ukazují rostoucí tendenci katolíků na světě. Jejich poměr se snížil pouze v Evropě a Oceánii. Nejvíce nových věřících přibylo opět v Africe (6 530 000 lidí), což ukazuje, že Afrika byla významným misijním územím

²⁶² Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. 2010. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2010/>>

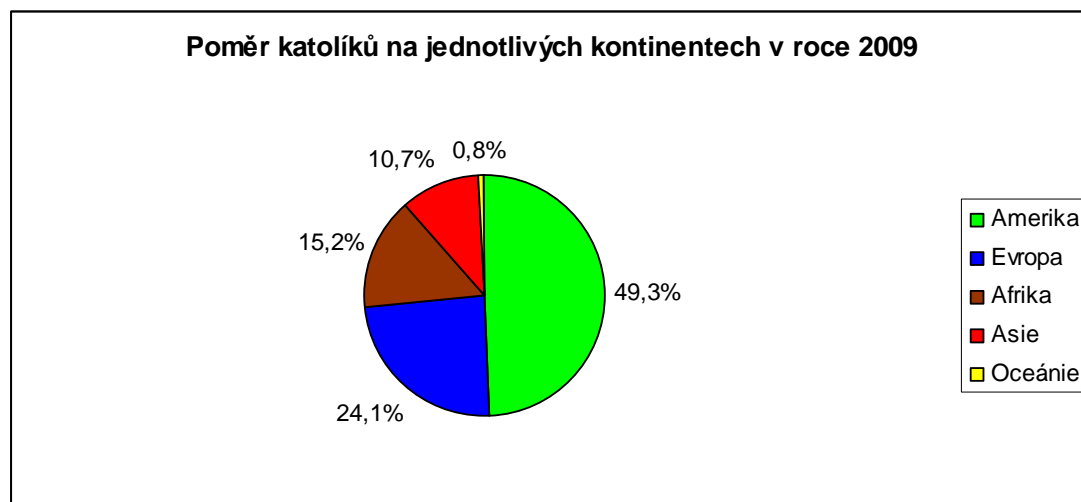
nejen ve 20. století, ale stále se sem podniká mnoho misijních cest i ve 21. století. Úspěch misionářů často zajišťuje humanitární pomoc, kterou s sebou přivážejí nebo naděje, že uctíváním nového Boha se vylepší jejich životní situace. Počet obyvatel zde vzrostl méně než v předchozím roce o 19 983 000 lidí. V Asii mezi lety 2008 a 2009 přibylo mnohem méně křesťanů než mezi předchozími lety. Počet obyvatel zde stoupl o 47 702 000 a počet katolíků se navýšil pouze o 1 814 000 lidí. V Americe narostl počet katolíků o téměř šest milionů a v Evropě a Oceánii tradičně došlo jen k mírnému posunu. Poměr těchto katolíků ve světě je znázorněn v následujícím grafu (Obr. 20), na kterém je vidět, že se příliš nemění a tento trend se předpokládá i do nejbližších let.²⁶³

Tab. 24: Počet obyvatel a katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 2009

Počet obyvatel a katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 2009			
Kontinent	Počet obyvatel	Počet katolíků	Poměr
Afrika	993 400 000	179 480 000	18,07%
Amerika	921 824 000	582 012 000	63,14%
Asie	4 115 586 000	125 860 000	3,06%
Evropa	710 959 000	284 030 000	39,95%
Oceánie	35 830 000	9 283 000	25,93%
Celkem	6 777 599 000	1 180 665 000	17,42%

Zdroj: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. 2011. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2011/>>

Obr. 20: Poměr katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 2009

Zpracováno dle: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. 2011. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2011/>>

²⁶³ Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. 2011. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2011/>>

Celkově opět také narostl počet misijních území a nových církevních celků. V Evropě zůstal počet těchto celků stejný a snížil se počet misijních území. Stagnující oblastí, z pohledu církve, zůstává stále Oceánie, kde sice přibylo 278 nových stanic bez stálého kněze, ale stanice se stálým knězem a církevní celky ubyly. V Africe pokračuje misijní činnost budováním největšího počtu misijních stanic na světě. V roce 2009 zde přibylo 280 nových misíí se stálým knězem a 2 143 misijních stanic bez stálého kněze. V Asii a Americe také stále narůstá počet misionářských stanic bez stálého kněze a stanice s přítomností kněze nadále ubývají. Tento trend možná svědčí o přenechávání větší odpovědnosti za církve na místních lidech, což vyžadovaly moderní encykliky. V Tabulce (Tab. 25) jsou uvedeny kompletní počty církevních celků a misionářských stanic.²⁶⁴

Tab. 25: Počet misijních stanic a církevních okrsků na jednotlivých kontinentech 2009

Počet misijních stanic a církevních okrsků na jednotlivých kontinentech v roce 2009			
Kontinent	Církevní okrsky	Se stálým knězem	Bez stálého kněze
Afrika	521	564	73 695
Amerika	1 078	213	14 336
Asie	530	997	42 042
Evropa	748	37	79
Oceánie	79	39	796
Celkem	2 956	1 850	130 948

Zdroj: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. 2011. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2011/>>

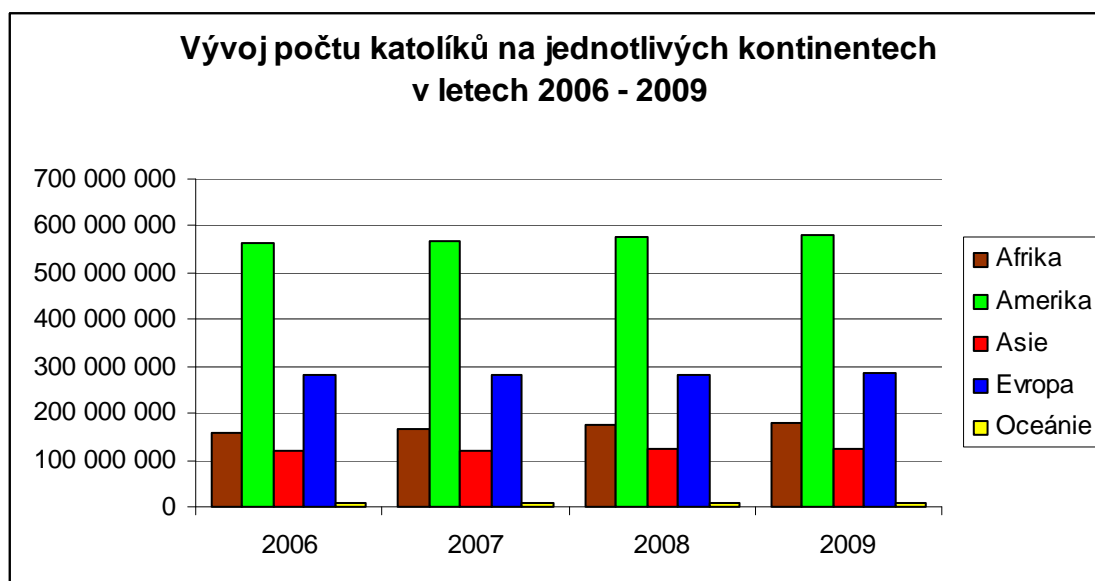
S rozšiřováním misijních celků souvisí také svěcení nových biskupů. V roce 2009 přibylo na světě celkem 63 nových biskupů. Nejvíce opět v Americe (23), dále překvapivě v Evropě (20) a Africe (12). Trend vývoje počtu kněží zůstává stabilní, což znamená, že kněží ubývají na evropském kontinentu, velice pozvolna jejich počet stoupá v Oceánii, a na ostatních kontinentech jejich počet roste. Oproti roku 2008 se také navyšuje počet laických misionářů. V tomto roce jich překvapivě ubývá v Americe a Oceánii, a naopak jich nejvíce přibylo v Asii (3 774). V Africe a Evropě došlo k pozvolnějším vývoji. Počty biskupů, kněží a laiků jsou opět seřazeny v tabulce (Tab. 26).²⁶⁵ V následujícím roce 2010 papež Benedikt XVI. vydal apoštolský list, ve kterém zdůraznil, že je třeba zaměřit se nejen na *misie ad gentes*, ale také na znovuoobnovení víry v zemích tradičně křesťanských. V souvislosti s jeho prohlášením je možné čekat větší zaměření církevních představitelů na území Evropy.

²⁶⁴ Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. 2011. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2011/>>

²⁶⁵ Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. 2011. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2011/>>

Při pohledu na vývoj v posledních letech lze říci, že počet katolíků má stále rostoucí tendenci. V posledních době roste pozvolněji než v misijně aktivním 20. století, ale ani na kontinentech zasažených sekularizací nedošlo k jejich úbytku, jak je znázorněno v následujícím grafu (Obr. 21), pro exaktnější představu jsou data o počtech katolíků znázorněna ještě v tabulce (Tab. 26). Celosvětový vývoj počtu katolíků je pak zvlášť znázorněn v samostatném grafu (Obr. 22), na kterém je vidět stabilní a neměnný růst.

Obr. 21: Vývoj počtu katolíků na jednotlivých kontinentech v letech 2006 - 2009

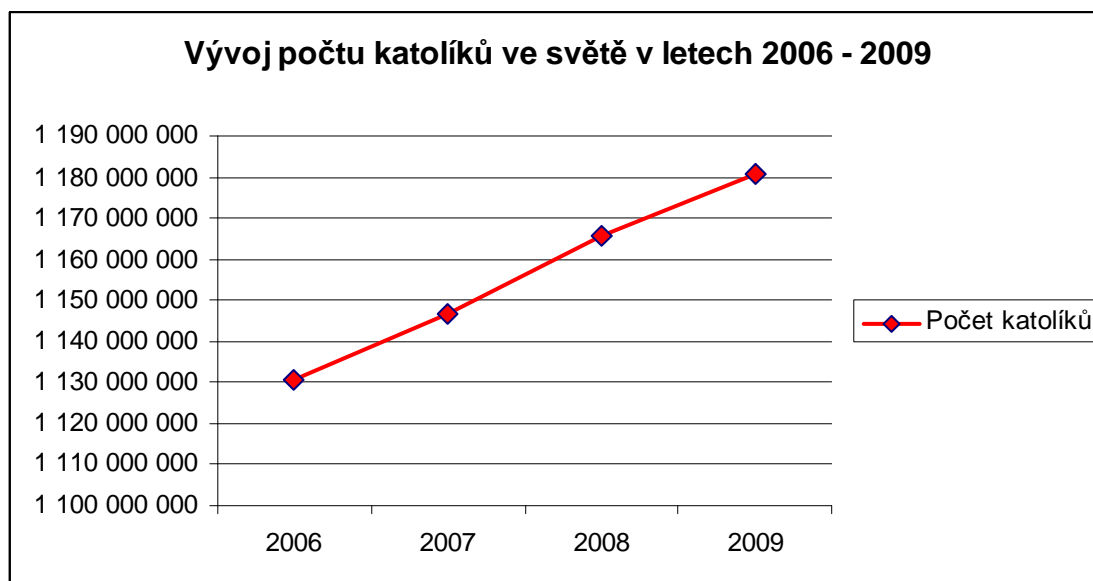
Zpracováno dle: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/>>

Tab. 26: Vývoj počtu katolíků ve světě v letech 2006 - 2009

Kontinent	2006	2007	2008	2009
Afrika	158 313 000	164 925 000	172 950 000	179 480 000
Amerika	563 035 000	568 570 000	576 149 000	582 012 000
Asie	118 466 000	120 894 000	124 046 000	125 860 000
Evropa	282 108 000	283 240 000	283 433 000	284 030 000
Oceánie	8 828 000	9 027 000	9 136 000	9 283 000
Celkem	1 130 750 000	1 146 656 000	1 165 714 000	1 180 665 000

Zpracováno dle: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/>>

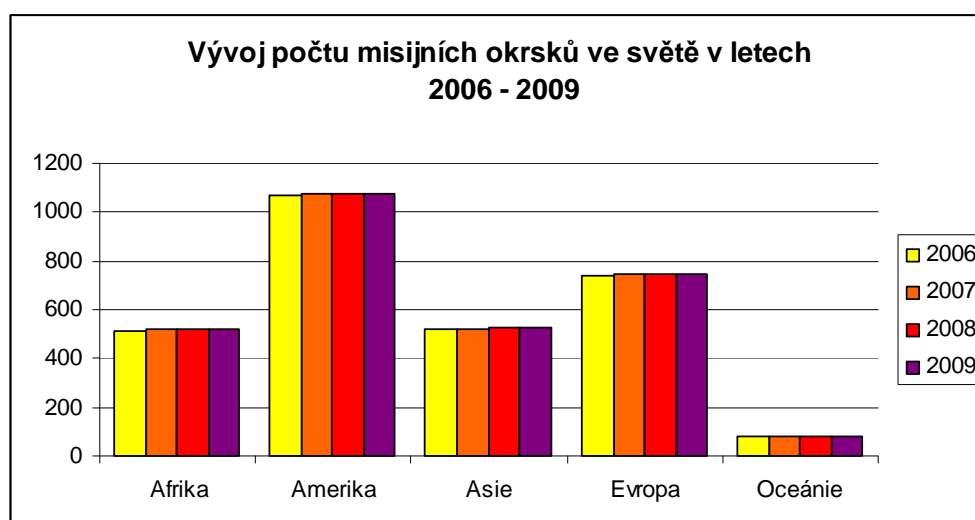
Obr. 22: Vývoj počtu katolíků ve světě v letech 2006 - 2009

Zpracováno dle: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/>>

Co se týče samotných misíí, tak zde pravidelně narůstá počet církevních (misijních) okrsků, které spadají pod správu Sv. Kongregace pro evangelizaci národů nebo jinou katolickou instituci, jak je znázorněno v následujícím grafu (Obr. 23) a doloženo konkrétními počty v příložené tabulce (Tab. 27). Při pohledu na každý kontinent zvlášť se tyto počty v posledních letech téměř vůbec nemění, v celosvětovém měřítku, které je znázorněno v dalším grafu (Obr. 24) je však jejich vývoj velmi zřetelný.

Obr. 23: Vývoj počtu církevních (misijních) okrsků pod správou Kongregace 2006- 2009

Zpracováno dle: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/>>

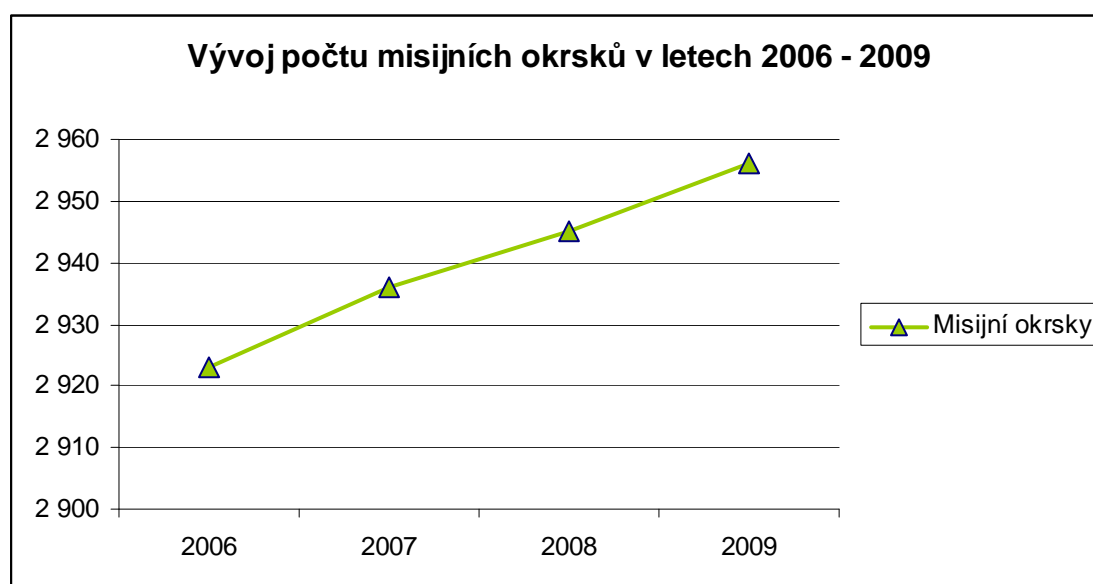

Tab. 27: Vývoj počtu církevních (misijních) okrsků pod správou Kongregace 2006- 2009

Vývoj počtu misijních okrsků ve světě v letech 2006 - 2009				
Kontinent	2006	2007	2008	2009
Afrika	514	516	518	521
Amerika	1 066	1 072	1 076	1 078
Asie	523	523	524	530
Evropa	741	746	748	748
Oceánie	79	79	79	79
Celkem	2 923	2 936	2 945	2 956

Zpracováno dle: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/>>

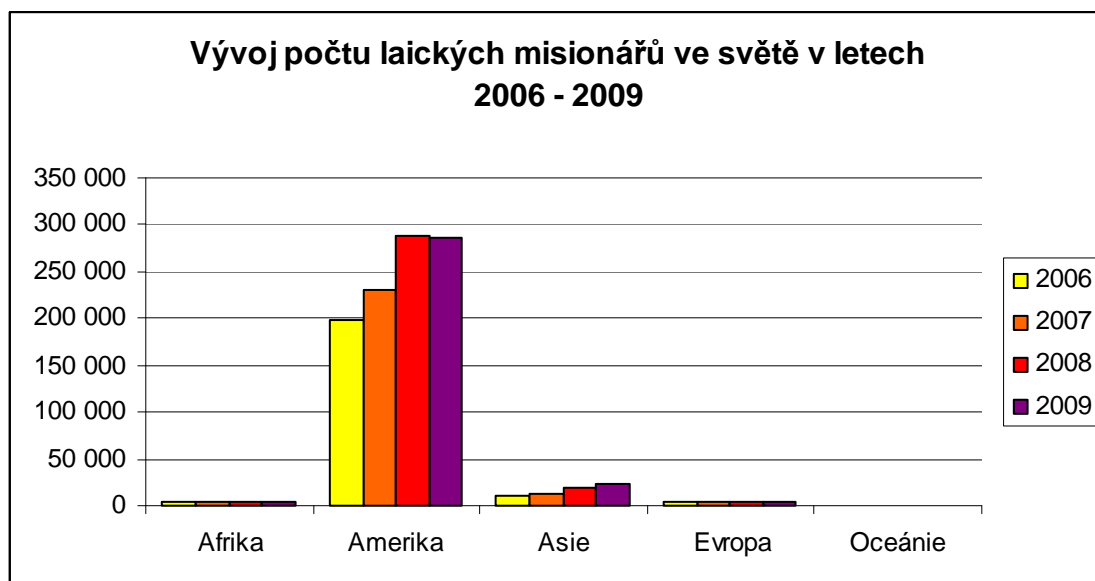
Obr. 24: Vývoj počtu církevních (misijních) okrsků pod správou Kongregace 2006- 2009

Zpracováno dle: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/>>

Již od Druhého Vatikánského koncilu a ve větší míře od 90. let 20. století se začali zapojovat i laičtí misionáři, což znamená věřící lidé bez kněžského svěcení nebo členství v církevním řádu. Po prudkém nárůstu na přelomu století jejich počet na jednotlivých kontinentech roste pomaleji (nejvíce v Americe), jak vykresluje přiložený graf (Obr. 25) a podkládá následující tabulka (Tab. 28). Zajímavostí je, že největší počet laiků se zapojuje do misií k nativnímu obyvatelstvu právě v Americe. Tento jev možná souvisí s podporou zapojování věřících do misií jak ze strany Kongregace biskupů v Kanadě i Spojených Státech Amerických, tak ze strany Latinskoamerické kongregace. Mimo jiné byli latinskoameričtí věřící nabádáni k tomu, aby se jejich církev stala více misijní. V celosvětovém měřítku, jak dokazuje další graf (Obr. 26), jejich počet kolísá. Vrcholem byl rok 2007, poté počet laiků na misiích mírně klesl.

Obr. 25: Vývoj počtu laických misionářů ne jednotlivých kontinentech 2006 - 2009

Zpracováno dle: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/>>

Tab. 28: Vývoj počtu laických misionářů na jednotlivých kontinentech 2006 - 2009

Kontinent	2006	2007	2008	2009
Afrika	4 301	3 590	4 501	5 237
Amerika	198 222	229 639	287 594	286 063
Asie	9 904	12 456	19 771	23 545
Evropa	3 929	4 422	4 663	5 091
Oceánie	412	357	307	290
Celkem	216 768	408 024	316 836	320 226

Zpracováno dle: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/>>

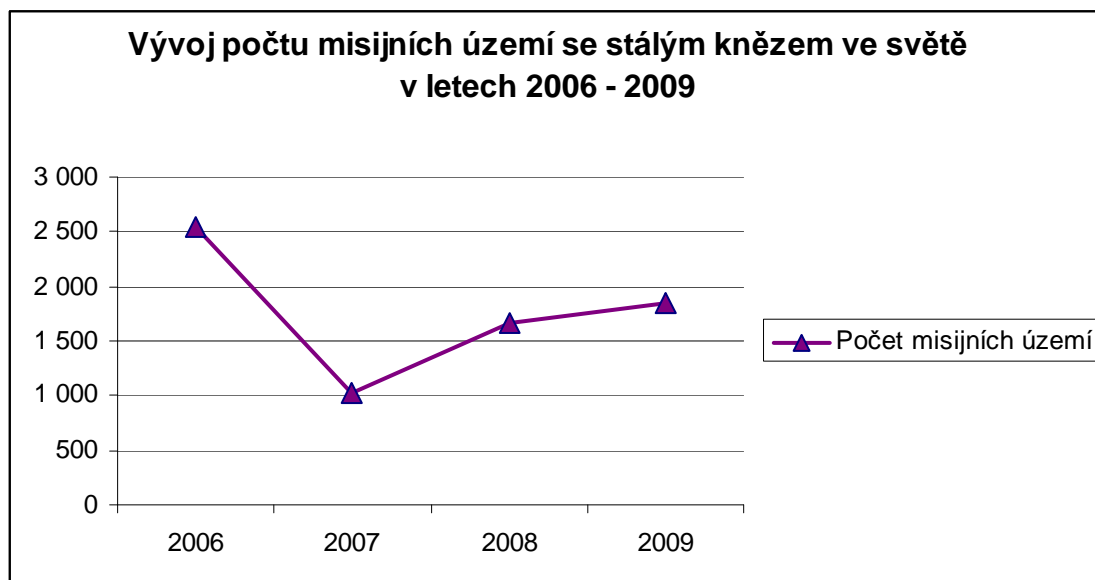
Obr. 26: Vývoj počtu laických misionářů ve světě v letech 2006 - 2009

Zpracováno dle: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/>>

Celkový pokles dříve nejčastějšího celku – misijního území se stálým knězem - se projevil zejména v roce 2007, kdy došlo v celosvětovém měřítku k úbytku těchto stanic, jak dokazuje nadcházející graf (Obr. 27). V současné době je trendem nahrazovat tyto stanice se stálým knězem stanicemi, kam kněz pouze dochází, poněvadž spravuje více oblastí. V tabulce (Tab. 29) je zaznamenán vývoj těchto misijních území v letech 2006 až 2009, který je pak znázorněn v grafu (Obr. 28). Největší pokles počtu těchto území nastal v Africe, kdy se z původních 1 577 oblastí stalo 284 v roce 2008 a 564 v roce 2009. V Asii oproti tomu nastal prudký nárůst, který ovšem v roce 2009 začal stagnovat. V Oceánii a Evropě dochází k pozvolnému úbytku.

Obr. 27: Vývoj počtu misijních území se stálým knězem ve světě 2006 - 2009

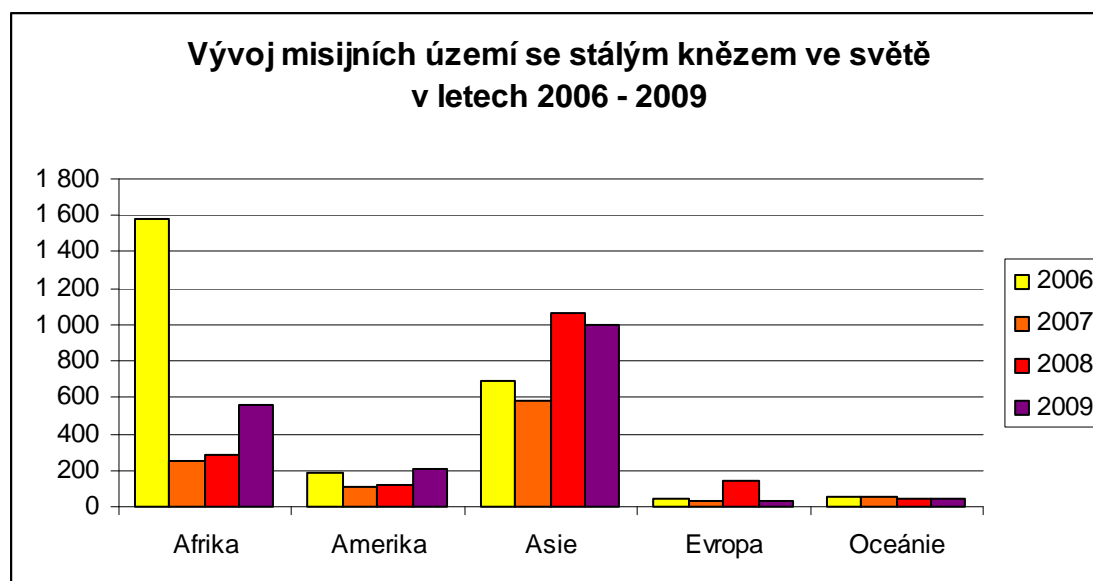
Zpracováno dle: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/>>

Tab. 29: Vývoj misijních území se stálým knězem ve světě v letech 2006 - 2009

Vývoj misijních území se stálým knězem ve světě v letech 2006 - 2009				
Kontinent	2006	2007	2008	2009
Afrika	1 577	248	284	564
Amerika	184	105	119	213
Asie	692	578	1 066	997
Evropa	43	35	147	37
Oceánie	51	50	49	39
Celkem	2 547	1 016	1 665	1 850

Zpracováno dle: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/>>

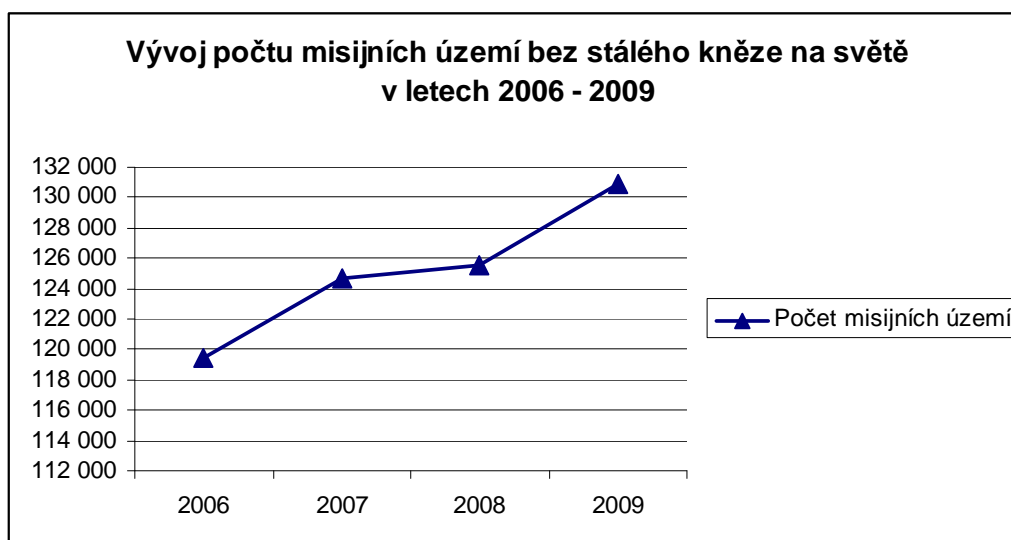
Obr. 28: Vývoj misijních území se stálým knězem ve světě v letech 2006 - 2009

Zpracováno dle: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/>>

Posledním významným fenoménem pro misie, který zde bude zmíněn, je vývoj misijních území bez stálého kněze. Tato území jsou moderní církví podporovaná, poněvadž ukládají část odpovědnosti na nativní členy nové církve, což bylo cílem papežů po skončení Druhého Vatikánského koncilu. Počet takovýchto území se částečně odvíjí také od celků, ve kterých sídlí stálý kněz, a úbytek jednoho značí často nárůst druhého. Zajímavostí je, že v celosvětovém měřítku jejich počet tolik nekolísá, ale spíše stabilně roste, jak dokazuje přiložený graf (Obr. 29). Největší počty a zároveň nejvýraznější růst pokračují na africkém kontinentu, kde v roce 2006 existovalo 67 041 takovýchto misijních celků bez stálého kněze, ale do roku 2009 jejich počet stoupl na 73 695 oblastí. V Asii, kde se počet těchto misijních území pohybuje přes 40 000, je intenzita růstu podobná. I když v Americe počet takových území nedosahuje ani 20 000, přesto se řadí ke kontinentům, kde je takových celků většina. V Oceánii nastal nárůst mezi lety 2008 a 2009. Co se týče Evropy, tak zde počty těchto území kolísají. V přiložené tabulce (Tab. 30) jsou rozepsána čísla pro všechny kontinenty a tato data pak vykresluje následující graf (Obr. 30).

Obr. 29: Vývoj počtu misijních území bez stálého kněze v letech 2006 - 2009

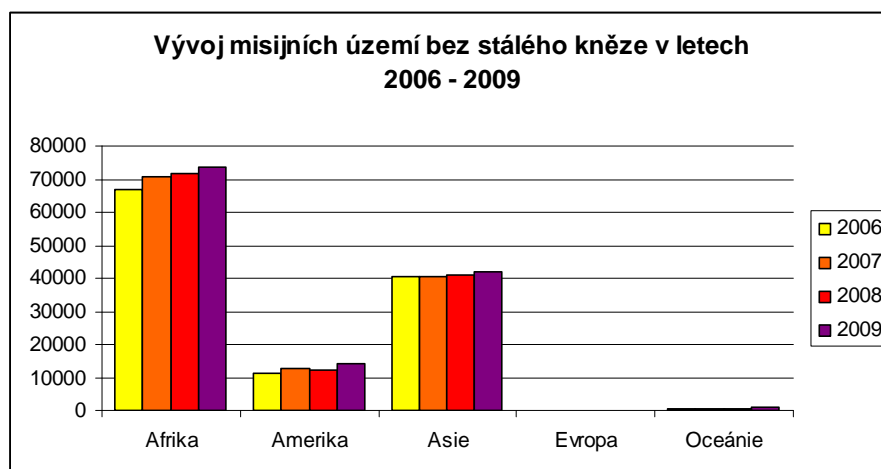
Zpracováno dle: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/>>

Tab. 30: Vývoj misijních území bez stálého kněze v letech 2006 - 2009

Kontinent	2006	2007	2008	2009
Afrika	67 041	70 805	71 552	73 695
Amerika	11 358	12 668	12 205	14 336
Asie	40 491	40 566	41 105	42 042
Evropa	58	64	109	79
Oceánie	535	539	518	796
Celkem	119 483	124 642	125 489	130 948

Zpracováno dle: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/>>

Obr. 30: Vývoj misijních území bez stálého kněze v letech 2006 - 2009

Zpracováno dle: Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/>>

8.2 Současný náhled na misie

Otázkou, kterou si kladli nejen představení katolické církve, zůstává, zda mají misie ještě opodstatnění v dnešní době. Za odpověď katolíků by se dala považovat encyklika *Redemptoris Missio*, jejíž podnadpis zní: *O stálé platnosti misijního poslání*. Důležitost misí ve svých knihách zdůrazňuje také kardinál Jozef Tomko, který dokonce tvrdí, že misie katolické církve ve 21. století je důležitější než kdy jindy.²⁶⁶ Od Druhého Vatikánského koncilu je také připomínáno, že všichni věřící katolíci mají povinnost podílet se na misijním poslání, ať už finančním příspěvkem, nebo modlitbou za úspěch misie. Hlavními cílovými skupinami, což bylo potvrzeno také v 90. letech Janem Pavlem II., se stala nativní etnika, která žije v místech, kde církev dosud nezakořenila. Církev zdůrazňuje poslání, které jí udělil Kristus, a sice šířit víru až do konce dní ke všem národům, byť žijí na konci Země. Důvodem šíření víry je, podle církve, spása všech lidí, která je možná pouze skrze osobu Krista. Jinými slovy řečeno, aby byl člověk spasen, tak se musí stát členem katolické, po uvolnění poměrů díky ekumenismu, jakékoliv církve. Moderní misie by také neměly ničit kulturu, do které přichází, ale snažit se jí přizpůsobit a zachovat její pozitivní prvky. Na Druhém Vatikánském koncilu byly stanoveny mírnější podmínky, s tím, že spasen může být i dobrý člověk, který ne svou vinou nepoznal evangelium.²⁶⁷ S těmito názory se ztotožňuje i většina protestantských církví, které přestaly být rivaly katolíků a na misijním poli tyto církve spolupracují.

Na druhou stranu existuje i mnoho faktorů, které mluví proti křesťanské misii. Mezi nimi jsou také negativní ohlasy některých křesťanských autorů. Jedním z názorů je, že Kristus nechtěl vytvořit žádné nové náboženství, natož aby si přál jeho šíření po celém světě.²⁶⁸ Nebo zde existuje názor, že křesťanství již bylo nabídnuto všem a ten, kdo chtěl, jej přijal, a misie tím měla být ukončena. Proti misionářům hovoří také vývoj misí v minulosti, kdy se misionáři často přidávali k výpravám s vidinou bohatství a dobrodružství. V současnosti někteří autoři reflektují, že misionáři minulých staletí byli často rozumu mdlého, a také jejich chování neodpovídalo víře, kterou hlásali.²⁶⁹

---

²⁶⁶ Tomko, Jozef: *Misie do tretieho tisícročia*. LÚČ, Bratislava 2000. s.12 – 15.

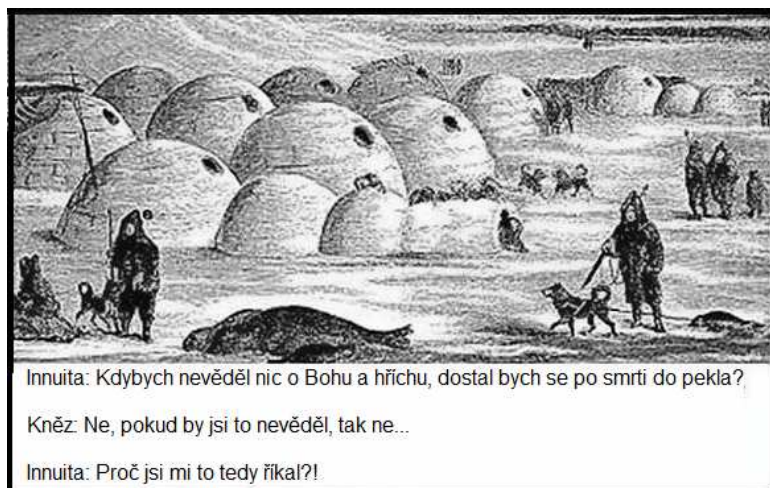
²⁶⁷ Pavel VI.: *Lumen Gentium*. In: Libreria Editrice Vaticana. 1964. /online 2012/, <http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_decree_19651207_ad-gentes_cs.html>

²⁶⁸ Ambros, Pavel: *Pastorální teologie V. Církev, kultura, společnost, misie*. Univerzita Palackého. Olomouc 2002, 2. vydání. s. 120.

²⁶⁹ Bosch, J. David: *Dynamika křesťanské misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov*. 1. Diel – Novozmluvné modely misie. Středoevropské centrum misijních studií. Praha 2009. s.64.

Ačkoliv se církve samy sebe snaží prezentovat jako organizaci, která nenáleží k žádné konkrétní kultuře ani etniku, tak s sebou na misijní území přiváží myšlení a názory dnešního západního světa. I když se snaží co nejvíce zachovat původní kulturu nativních lidí, ke kterým přichází, tak ji stejně ničí. Proti misiím bojuje mnoho antropologů, etnologů, sociologů, ale také cestovatelů a dobrodruhů. Mnoho antropologů, kteří se zabývají konkrétními etniky, musí do svých knih vepsat újmy, které získali setkáním s moderní civilizací, a často dopadají ještě hůře po kontaktu s misionáři. Jejich působení má přímé důsledky, kdy dojde ke změně víry, staří bohové již nemají žádnou moc, duchové předků již nekomunikují, šaman se stává pouze váženou osobou a některé, dříve běžné praktiky se stávají hříchem. Mimo tyto prvotní změny dochází také k nepřímým důsledkům, kdy zůstává stále nedořešenými otázkami, co si mají počít zapuzené ženy, nebo zda najdou mrtví klid, když nebudou pohřbeni podle tradičních rituálů. Misionáři také nepřímo ovlivňují další faktory. S úbytkem šamanů a změnou víry dochází často k zapomínání odkazu předků, jež se často předával ústně, nebo ztrátě schopnosti rozlišovat několik tisíc druhů rostlin s jejich účinky. Dříve svobodní lidé se stávají závislími na knězi, a v případech rozvojových zemí také na humanitární pomoci. V českém prostředí vystupuje proti misiím například spisovatel a cestovatel Josef Formánek, nebo uznávaný antropolog Mnislav Zelený Atapana. Oba se shodují v nutnosti zachovat ve dnešním světě různorodost a do fungování společností nativních etnik vůbec nezasahovat.²⁷⁰ Názor na misie také vystihuje níže uvedený obrázek (Obr. 31) vytvořený neznámým autorem.

Obr. 31: Odlehčený pohled na současné *misie ad gentes*

Přeloženo podle: Mudra, Roman: Roaming. 2013. /online 2013/,
 <http://www.rouming.cz/roumingShow.php?file=-_Life_ruined_-_____03.01.2013.jpg>

²⁷⁰ Zelený, Mnislav Atapana: Amazonie je poslední oblastí, kde probíhá dobývání Ameriky a to je špatně. In: Mezinárodní politika, roč. XXXVI, 10/2012. s. 17-21.

10 Závěr

Tato práce se zabývala vývojem misijní činnosti katolické církve, se zaměřením na období po roce 1900. Cílem bylo zhodnotit průběh misí a z geografického hlediska se zaměřit na subjekty, které misie vysílali, dále na subjekty, které misie přijímali a skutečnost, jak se tento fenomén vyvíjel v čase. Vzhledem k rozsahu práce probíhalo analyzování misijní činnosti na úrovni celých kontinentů. Hlavním zdrojem byly statistiky vydávané vatikánskou Agenturou Fides, která se věnuje sběru a následné distribuci informací. Dalšími podstatnými prameny informací se staly papežské encykliky vydávané ve 20. století papeži Lvem XIII., Benediktem XV., Piem XI., Piem XII., Janem XXIII., Pavlem VI., Janem Pavlem II. a Benediktem XVI.

Největší rozkvět misí nastal v 16. století, ve kterém započalo vysílání kazatelů do nově objevených území. Tento trend trval až do 18. století, ve kterém se zrodily osvícenství a racionalismus, které se vymezovaly proti dogmaticnosti církve. V 19. století se katolická církev pokoušela znovuobnovit misijní nadšení, a mnoho misionářů odjelo do zahraničí společně s kolonizátory a obchodníky. V tomto období se církev vymezuje vůči modernismu. Na počátku 20. století si katolická církev stále udržovala stejné paradigma, které se změnilo až svoláním Druhého Vatikánského koncilu. V úvodu zkoumaného období žily 2/3 všech katolíků v Evropě a z tohoto kontinentu bylo vysíláno nejvíce misí. Koncem 19. století se změnilo misijní zaměření z dříve dominující Latinské Ameriky na Afriku a Asii. V průběhu 20. století zaznamenaly misie do Afriky nesmírný úspěch. Misionářům v Asii se dařilo o poznání méně, z důvodu zdejší vysoké kultury a propracovaného náboženského systému ve většině zemí. V mnoha zemích na asijském kontinentu také žijí muslimské většiny, které jsou ke křesťanství zpravidla nepřátelské. Nicméně se tímto misijním úsilím změnil poměr katolíků na Zemi. Téměř polovina všech věřících se vyskytuje v Americe, která také v současnosti platí za největšího vysilatele misionářů do světa. V Evropě nyní žije 1/4 katolických věřících, 15 % katolíků žije v Africe, a na Asii a Oceánii připadá 11 % věřících.

V průběhu 20. století bylo, mimo Evropu a Severní Ameriku, uděleno právo vysílat misie také církvím v Austrálii a v Latinské Americe. Asie, Afrika a Oceánie stále platí za oblasti misie pouze přijímající. Mimo stálou platnost vysílání *misí ad gentes* se současný papež Benedikt XVI. snaží prosadit také novou evangelizaci zemí, které platí za tradičně křesťanské, ale víra zde vymizela. Katolická církev prosazuje stálou platnost misijního poslání, které plánuje konat až do druhého příchodu Krista, i přes to, že má toto poslání stále více odpůrců.

11 Summary

The main aim of this thesis was to reflect catholic mission since the year 1900. It was supposed to analyze how the character of missions has changed since the first missionaries until these days, particularly in the 20th and 21st century. First great expansion of Catholic Church had begun in the 16th century with discovery of the “New World”. In the 18th century, the first crisis of religion came due to philosophy of rationalism and enlightenment. One hundred years later Catholic Church tried to restore the enthusiasm for mission. On one hand, the Church wanted to spread the faith throughout the world and protect native people from colonialist and merchants but on the other hand, it refuses all modern knowledge and rejected the fact that the world had changed. All the popes, who gained pontificate in the first half of the 20th century, had fought with the world modernism. Moreover, in these years 2/3 of the catholic population had lived in Europe.

The greatest change occurred with the Second Vatican Council, which was held from 1962 to 1965. Protestant authors considered this Council as delayed reaction to enlightenment. The Catholic Church became more open and modern. In addition, two important documents had been authorized. These recommended the renovation of *mission ad gentes*, which means “bring the faith to native people, who had never heard of it before”. It has been proved, that this Council had a great influence, because in the second half of 20th century most of the missions took place in Africa and Asia. These two continents had become the priority of mission. This is related to the fact, that churches in America and Asia gained the permission to stage their own missionary activity. The most important document for nowadays missions is the encyclical letter *Redemptoris Missio*, written by John Paul II., who was one of the greatest supporter of mission activity. These days, most of the Catholics lives in America, which is also the continent from which the most *missions ad gentes* are sent.

12 Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace:

Ambros, Pavel: Pastorační teologie V. Církev, kultura, společnost, misie. Univerzita Palackého. Olomouc 2002, 2. vydání. 152 s.

Barteček, Ivo – Kunc, Jiří: Dobyty a osvobození Latinské Ameriky. Univerzita Palackého v Olomouci. Olomouc 2008. 110 s.

Bělina, Pavel – Čornej, Petr: Dějiny evropské civilizace I. Paseka. Praha 1999, 3. vydání. 367s.

Bosch, J. David: Dynamika krestanskej misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 1. Diel – Novozmluvné modely misie. Stredoevropské centrum misijných studií. Praha 2009. 216 s.

Bosch, J. David: Dynamika krestanskej misie. Dejiny a budúcnosť misijných modelov. 2. Diel – Misijné modely v dejinách a 3. Diel – V ústrety relevantnej misiologii. Stredoevropské centrum misijných studií. Praha 2010. 370. s.

Choi, Jai-Keun: The Origin of Roman Catholic Church in Korea. An Examination of Popular and Governmental Responses to Catholic Missions in the Late Chosôn Dynasty. USA 2006, 423 s.

Černý, Pavel: Kristovo dílo spásy jako základ a imperativ misie. Aktivity světové rady církví. Nakladatelství L. Marek. Brno 2006. 295 s.

Dolista, Josef: Misijní úsilí církve. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2001. 103 s.

Häring, Bernhard: Moje zkušenost s církví v Africe. Vyšehrad. Praha 1997. 138 s.

Kalista, Zdeněk: Cesty ve znamení kříže. Dopisy a zprávy českých misionářů XVII.-XVIII. věku ze zámořských krajů. Evropský literární klub. Praha 1941. 250 s.

Kubíková, Jiřina: Křesťanské misie v 16. – 18. století. Pontes Pragenses. Brno 2001. 280 s.

Němec, Jaroslav: Vybrané kapitoly z dějin evangelizace světa. I. díl. Cyrilometodějská bohoslovecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. Olomouc 1991. 131 s.

Němec, Jaroslav: Vybrané kapitoly z dějin evangelizace světa. II. a III. díl. Cyrilometodějská bohoslovecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. Olomouc 1991. 183 s.

Novotný, Lukáš: Kdo, kdy, kde vládl?. Aleš Skřivan Ml. Praha 2005. 319 s.

Planner, František: Misijní činnost církve. Křesťanská Akademie. Řím 1976. 200 s.

York, V. John: Misie ve věku ducha. Křesťanský život. Albrechtice 2009. 227 s.

Tomko, Jozef: Misie do tretieho tisícročia. Vydavateľské družstvo Bratislava LÚČ, Bratislava 2000. 412 s.

Dokumenty:

Benedikt XV.: Maximum Illud. In: Libreria Editrice Vaticana 1919. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/benedict_xv/apost_letters/documents/hf_ben-xv_apl_19191130_maximum%20illud_sp.html>

Benedikt XVI.: Ubi cumque et Semper. In: Libreria Editrice Vaticana 2010. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/benedict_xvi/apost_letters/documents/hf_ben-xvi_apl_20100921_ubicumque-et-semper_en.html>

Jan XXIII.: Princeps Pastorum. In: Libreria Editrice Vaticana. 1959. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/john_xxiii/encyclicals/documents/hf_j-xxiii_enc_28111959_princeps_en.html>

Jan Pavel II.: Redemptoris Missio. In: Libreria Editrice Vaticana. 1990. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/encyclicals/documents/hf_jp-ii_enc_07121990_redemptoris-missio_en.html>

Lev XIII.: Sancta Dei Civitas. In: Libreria Editrice Vaticana 1880. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/leo_xiii/encyclicals/documents/hf_l-xiii_enc_03121880_sancta-dei-civitas_it.html>

Pavel VI.: Ecclesiam Suam. In: Libreria Editrice Vaticana 1964. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/encyclicals/documents/hf_p-vi_enc_06081964_ecclesiam_en.html>

Pavel VI.: Lumen Gentium. In: Libreria Editrice Vaticana. 1964. /online 2012/, <http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_decree_19651207_ad-gentes_cs.html>

Pavel VI.: Populorum Progressio. In: Libreria Editrice Vaticana 1967. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/paul_vi/encyclicals/documents/hf_p-vi_enc_26031967_populorum_en.html>

Pius XI.: Rerum Ecclesiae. In: Libreria Editrice Vaticana 1926. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/pius_xi/encyclicals/documents/hf_p-xi_enc_28021926_rerum-ecclesiae_en.html>

Pius XII.: Evangelii Praecones. In: Libreria Editrice Vaticana. 1951. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/pius_xii/encyclicals/documents/hf_p-xii_enc_02061951_evangelii-praecones_en.html>

Pius XII.: Fidei Donum. In: Libreria Editrice Vaticana. 1957. /online 2012/, <http://www.vatican.va/holy_father/pius_xii/encyclicals/documents/hf_p-xii_enc_21041957_fidei-donum_en.html>

Zdroje převzaté z periodik:

Dopisy z diecézí. In: Misijní zpravodaj - Papežská misijní díla. číslo 2, rok 2007. s. 7.

Dopisy z diecézí. In: Misijní zpravodaj - Papežská misijní díla. číslo 3, rok 2007. s. 7

Dopisy z diecézí. In: Misijní zpravodaj - Papežská misijní díla. číslo 4, rok 2008. s. 8-23.

Dopisy z diecézí. In: Misijní zpravodaj - Papežská misijní díla. číslo 5, rok 2008. s. 9.

Dopisy z diecézí. In: Misijní zpravodaj - Papežská misijní díla. číslo 6, rok 2009. s. 7-8.

Dopisy z diecézí. In: Misijní zpravodaj - Papežská misijní díla. číslo 7, rok 2009. s. 25.

Dopisy z diecézí. In: Misijní zpravodaj - Papežská misijní díla. číslo 8, rok 2010. s. 8.

Zelený, Mnislav Atapana: Amazonie je poslední oblastí, kde probíhá dobývání Ameriky a to je špatně. In: Mezinárodní politika, roč. XXXVI, 10/2012. s. 17-21.

Internetové zdroje:

Arbeitskreis Religionsgeographie in der Deutschen Gesellschaft für Geographie. /online 2012/, <<http://www.religionsgeographie.de/index.htm> >

Beran, Aleš: Církevní dejiny – koncily. In: Evangelická akademie Praha. /online 2012/, <<http://www.eapraha.cz/beran/docs/kr2s/cd2.pdf> >

Biblické mapy /online 2012/, < <http://www.kubak.cz/Bible/Mapy/Mapa18.htm>>

Biblické mapy /online 2012/, < <http://www.kubak.cz/Bible/Mapy/Mapa22.htm>>

Biskupství Českobudějovické: Papežská misijní díla. Názvy misijních dokumentů. 2011. /online 2012/, <<http://www.pmd.bcb.cz/Vzdelavani-misie/Otazky-a-odpovedi-omisiich/Nazvy-misijnich-dokumentu>>

Canadian Conference of Catholic Bishops. 2012. /online 2012/, < <http://www.cccb.ca/site/>>

CARA – Center for Applied Research in the Apostolate. 2012. /online 2012/, <<http://cara.georgetown.edu/CARAServices/requestedchurchstats.html>>

Catholic Australia. 2012. /online 2012/, <<http://www.catholicaustralia.com.au/page.php?pg=austchurch-survey>>

CISA – Catholic Information Service for Africa: News Africa. 2012. /online 2012/, <<http://www.cisanewsafrika.com/>>

Consejo Episcopal Latinoamericano. 2012. /online 2012/, < <http://www.celam.org/plan.php>>

Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova: autor neznámý. 2006, /online 2012/. <<http://www.jesuit.cz/>>

Duračinský, Miroslav: Prenasledovanie kresťanov. In: Antika. 2005. /online 2012/, <<http://antika.avonet.cz/article.php?ID=2340>>

EWTN – Global Catholic Network. 1998. /online 2012/, <<http://www.ewtn.com/library/encyc/g16probe.htm>>

- Federation of Asian Bishops' Conferences. 2012. /online 2012/,
<<http://www.fabc.org/offices/oeia/history.html>>
- Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. 2009. /online 2012/,
<<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2009/>>
- Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. 2010. /online 2012/,
<<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2010/>>
- Fides News Service. In: Papežská misijní díla – missio. 2011. /online 2012/,
<<http://www.missio.cz/statistiky/cirkev-ve-svete/cirkevni-statistika-2011/>>
- GORABS - Geography of Religions and Belief Systems. /online 2012/
<<http://www.gorabs.org/>>
- Havlíček, Tomáš: Religiózní krajina. Religiózní geografie. /online 2012/,
<<http://www.religion-landscape.cz/?jaz=cz&stranka=religiozniGeografie&cesta=religi%C3%B3zn%C3%AD%20geografie>>
- Chlubný, Jiří: Pavel z Tarsu. In: Antika. 2004. /online 2012/,
<<http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1434>>
- Karmelitánské nakladatelství: Iencyklopedie – náboženství, filozofie, humanitní obory.
/online 2012/, <<http://www.iencyklopedie.cz/misijni-dila/>>
Papežská misijní díla. 2012. /online 2012/, <<http://www.missio.cz/>>
- Katedra geografie PřF UPOL. /online 2012/, <<http://geography.upol.cz/>>
Katedra Sociální geografie a regionálního rozvoje PřF OU. /online 2012/,
<<http://prf.osu.cz/ksg/>>
- Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy
v Praze. /online 2012/, <<http://www.natur.cuni.cz/geografie/socialni-geografie-a-regionalni-rozvoj>>
- KUHIG – Centrum pro výzkum v kulturní a historické geografii.
/online 2012/, <<http://web.natur.cuni.cz/ksgrrsek/kuhig/>>
- Mudra, Roman: Roaming. 2013. /online 2013/,
<http://www.rouming.cz/roumingShow.php?file=-_Life_ruined_-_____03.01.2013.jpg>
- Philips Atlas of the World History. In: Mapping Globalization. /online
2012/, <http://qed.princeton.edu/index.php/User%3AStudent/The_Origins_and_Spread_of_Christianity_to_AD_600>
- SACBC – The Southern African Catholic Bishops' Conference. /online 2012/,
<<http://www.sacbc.org.za/about-us/history-of-the-catholic-church-in-south-africa/>>
- Sievernich, Michael: Catholic Mission. 2011. In: European History Online. /Online 2012/, <
<http://www.ieg-ego.eu/en/threads/europe-and-the-world/mission/michael-sievernich-catholic-mission>>

- Society of St. Pius X. Distrikt of Asia. 2012. /online 2012/,
<<http://www.sspxasia.com/index.htm>>
- Statistical Yearbook 1997. In: EWTN – Global Catholic Network. 1999. /online 2012/,
<<http://www.ewtn.com/library/Media/ZYRBOOK.HTM>>
- The Cannadian Press: In: CBC News. 2010. /online 2012/,
<<http://www.cbc.ca/news/arts/artdesign/story/2010/01/12/rare-map-china-world.html>>
- The Catholic Church in Africa. 1994. /online 2012/, <<http://www.rc.net/africa/catholicafrica/>>
- Theofil.cz. Revue pro život z víry. /online 2012/, <<http://revue.theofil.cz/revue-clanek.php?clanek=1312>>
- Tiskové středisko České biskupské konference: autor neznámý. 2002. /online 2012/,
<<http://tisk.cirkev.cz/ze-zahranici/katolici-v-indii/>>
- Tiskové středisko České biskupské konference: autor neznámý 2010. /online 2012/,
<<http://tisk.cirkev.cz/z-vatikanu/ubicumque-et-semper/>>
- Tomek, Roman: Křesťané v číslech. In: FATYM. 2011. /online 2012/,
<<http://www.fatym.com/view.php?cislocclanku=2011120132>>
- UCAnews: Asia's Most Trusted Independent Catholic News Source. 2012. /online 2012/,
<<http://www.ucanews.com/>>
- United States Conference of Catholic Bishops. 2012. /online 2012/, <<http://www.usccb.org/>>
- Vaticano: Agenzia Fides. 2011. /online 2012/,
<<http://www.fides.org/eng/missionari/index.html>>
- World Council of Churches. /online 2012/, <<http://www.oikoumene.org/en/who-are-we/organization-structure/consultative-bodies/world-mission-and-evangelism/history.html>>
- World Digital Library: 2011. /online 2012/, <<http://www.wdl.org/en/item/311/>>

Ostatní zdroje:

- Fňukal, Miloš: Křesťanství, Orientální církve, Katolicismus. In: Religiózní geografie, přednáška k předmětu. Univerzita Palackého v Olomouci 2008.
Dostupné na: <http://geography.upol.cz/soubory/lide/fnukal/REGE_03.pdf>
- Fňukal, Miloš: Křesťanství, Pravoslavné církve, Katolické církve sui iuris. In: Religiózní geografie, přednáška k předmětu. Univerzita Palackého v Olomouci 2008.
Dostupné na: <http://geography.upol.cz/soubory/lide/fnukal/REGE_04.pdf>
- Mintálová, Tatina: Geografie religii. In: Religiózní geografie, přednáška k předmětu. Univerzita Palackého v Olomouci 2008.
Dostupné na: <http://geography.upol.cz/soubory/lide/fnukal/REGE/REGE_Mintalova.pdf>

13 Seznam tabulek a obrázků

Seznam tabulek:

- Tab. 1: Přehled nejdůležitějších církevních koncilů od počátku po současnost
- Tab. 2: Seznam papežů a misijních encyklik ve 20. a 21. století
- Tab. 3: Působení misionářů a šíření křesťanství v 1.-14. století
- Tab. 4: Oblasti hlavních zájmů koloniálních velmocí v 19. století
- Tab. 5: Vývoj misí v letech 1926 až 1951
- Tab. 6: Počty křesťanů a katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 1971
- Tab. 7: Vývoj počtu nativních a zahraničních biskupů v Africe a Asii v letech 1971 - 1975
- Tab. 8: Vývoj počtu afrických a asijských biskupských sídel v letech 1971 - 1975
- Tab. 9: Katolické misijní obvody pod správou Sv. Kongregace v roce 1974
- Tab. 10: Poměr katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 1997
- Tab. 11: Poměr katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 2000
- Tab. 12: Poměr nejrozšířenějších náboženství ve světě v roce 2000
- Tab. 13: Vývoj počtu katolíků v Africe v letech 1900 - 1995
- Tab. 14: Vývoj počtu kněží v Africe v letech 1933 - 1995
- Tab. 15: Vývoj počtu kněží a církevních diecézí v Asii mezi lety 1927 - 1995
- Tab. 16: Poměr katolíků v jednotlivých asijských státech v roce 2000
- Tab. 17: Vývoj počtu kněží a katolíků v USA od 2. poloviny 20. století
- Tab. 18: Počet obyvatel a katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 2007
- Tab. 19: Počet misijních stanic a církevních okrsků na jednotlivých kontinentech 2007
- Tab. 20: Počet biskupů, kněží a laiků na jednotlivých kontinentech v roce 2007
- Tab. 21: Počet obyvatel a katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 2008
- Tab. 22: Počet misijních stanic a církevních okrsků na jednotlivých kontinentech 2008
- Tab. 23: Počet biskupů, kněží a laiků na jednotlivých kontinentech v roce 2008

Tab. 24: Počet obyvatel a katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 2009

Tab. 25: Počet misijních stanic a církevních okrsků na jednotlivých kontinentech 2009

Tab. 26: Vývoj počtu katolíků ve světě v letech 2006 - 2009

Tab. 27: Vývoj počtu církevních (misijních) okrsků pod správou Kongregace 2006- 2009

Tab. 28: Vývoj počtu laických misionářů na jednotlivých kontinentech 2006 - 2009

Tab. 29: Vývoj misijních území se stálým knězem ve světě v letech 2006 - 2009

Tab. 30: Vývoj misijních území bez stálého kněze v letech 2006 - 2009

Seznam obrázků:

Obr. 1: Území Palestiny v době vzniku křesťanství

Obr. 2: Misijní cesty Pavla z Tarsu

Obr. 3: Evangelizovaná území Římské říše

Obr. 4: Misie v Jižní Americe pod správou Španělska v 16. století

Obr. 5: Ricciho mapa Číny vytvořená na počátku 17. století

Obr. 6: Území Siamu, Tonkinu a Kočínčiny v 16. a 17. století

Obr. 7: Poměr katolíků a křesťanů na jednotlivých kontinentech v roce 1971

Obr. 8: Poměr katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 1971

Obr. 9: Poměr katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 1997

Obr. 10: Poměr katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 2000

Obr. 11: Poměr nejrozšířenějších náboženství ve světě v roce 2000

Obr. 12: Vývoj počtu věřících v letech 1900 - 1995

Obr. 13: Vývoj počtu kněží v Africe v letech 1933 - 1995

Obr. 14: Vývoj počtu kněží v Asii mezi lety 1927 - 1995

Obr. 15: Poměr katolíků v jednotlivých asijských státech v roce 2000

Obr. 16: Vývoj počtu kněží v USA od 2. poloviny 20. století

Obr. 17: Vývoj počtu katolíků v USA od 2. poloviny 20. století

- Obr. 18: Poměr katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 2007
- Obr. 19: Poměr katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 2008
- Obr. 20: Poměr katolíků na jednotlivých kontinentech v roce 2009
- Obr. 21: Vývoj počtu katolíků na jednotlivých kontinentech v letech 2006 - 2009
- Obr. 22: Vývoj počtu katolíků ve světě v letech 2006 - 2009
- Obr. 23: Vývoj počtu církevních (misijních) okrsků pod správou Kongregace 2006- 2009
- Obr. 24: Vývoj počtu církevních (misijních) okrsků pod správou Kongregace 2006- 2009
- Obr. 25: Vývoj počtu laických misionářů na jednotlivých kontinentech 2006 - 2009
- Obr. 26: Vývoj počtu laických misionářů ve světě v letech 2006 - 2009
- Obr. 27: Vývoj počtu misijních území se stálým knězem ve světě 2006 - 2009
- Obr. 28: Vývoj misijních území se stálým knězem ve světě v letech 2006 - 2009
- Obr. 29: Vývoj počtu misijních území bez stálého kněze v letech 2006 - 2009
- Obr. 30: Vývoj misijních území bez stálého kněze v letech 2006 - 2009
- Obr. 31: Odlehčený pohled na současné misie ad gentes